

Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2016

Bratislava, september 2017

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2017

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Definícia malých a stredných podnikov	6
3.	Stav a vývoj početnosti MSP	7
3.1	Fyzické osoby – podnikatelia	14
3.2	Právnické osoby – podniky	22
4.	Dynamika vývoja podnikateľských subjektov	26
4.1	Vznik a zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov podľa metodiky OECD a Eurostatu	26
4.2	Vzniky a zániky MSP spracované z údajov Registra organizácií ŠÚ SR	30
5.	Regionálne hľadisko podnikania MSP	33
6.	Charakteristika zamestnanosti v MSP	39
7.	Postavenie MSP v ekonomike SR	43
7.1	Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach	43
7.2	Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľoch MSP	49
8.	Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR	56
9.	High-tech ukazovatele MSP	62
10.	Inovačná aktivita MSP	69
11.	Využívanie IKT v podnikoch	71
12.	Záver	75
	Zoznam tabuliek	78
	Zoznam grafov	79
	Zoznam máp	81
	Príloha: Tabuľky	82

1. Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania (MSP) na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja malého a stredného podnikania.

Dynamický rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám (74,1 %) aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou (52,7 %) na tvorbe pridanej hodnoty. 97 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov je aktívnych v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

V roku 2016 sa sektor malých a stredných podnikov vyvíjal v podmienkach rastúcej výkonnosti slovenského hospodárstva. Pozitívny vývoj zaznamenali takmer všetky hlavné ukazovatele charakterizujúce vývoj MSP. Oproti roku 2015 sa malým a stredným podnikom zvýšila zamestnanosť (o 3,5 %), pridaná hodnota (o 4,3 %), či vytvorený zisk (o 3,3 %), pričom dosiahnutý rast zamestnanosti v sektore MSP bol najvýznamnejší od predkrízového roku 2008. V zahranično-obchodnej oblasti sa naopak malým a stredným podnikom nepodarilo zaznamenať výraznejšie zlepšenie. Podľa predbežných výsledkov sa vývoz MSP v medziročnom porovnaní takmer nezmenil a podiel MSP na celkovom vývoze dokonca mierne poklesol.

Konkurencieschopnosť slovenských podnikov je určovaná predovšetkým prostredím, v ktorom vyvíjajú svoje aktivity. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov. V materiály sú prezentované štatistické informácie sektora MSP v roku 2016 v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o malom a strednom podnikaní na Slovensku a v krajinách EÚ. Vyhodnotené sú štatistické údaje týkajúce sa malých a stredných podnikov v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií, odvetvového členenia a regionálnej príslušnosti. Význam malých a stredných podnikov v hospodárstve Slovenska je analyzovaný prostredníctvom hodnotenia postavenia malých a stredných podnikov v najvýznamnejších odvetviach hospodárstva, na vybraných ekonomických ukazovateľoch, zamestnanosti a v zahranično-obchodnej výmene.

Organizačná štruktúra sektora malých a stredných podnikov zahrňujúca počet podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, rodové a vekové zloženie sú podrobne vyhodnotené v kapitole 3. V kapitole 4 je vyhodnotená dynamika vývoja podnikateľských subjektov podľa metodiky pre demografiu podnikov a na základe údajov spracovaných z registra organizácií ŠÚ SR. V kapitole 5 sú analyzované regionálne aspekty vývoja MSP z hľadiska krajov a okresov SR.

Nasledujúca časť (kapitola 6) je venovaná hodnoteniu vplyvu MSP na zamestnanosť. Postavenie MSP v ekonomike SR je analyzované v kapitole 7 prostredníctvom hodnotenia postavenia MSP v najvýznamnejších odvetviach a na základe vývoja vybraných ekonomických

ukazovateľov MSP (hrubá produkcia, pridaná hodnota, zisk pred zdanením). Kapitola 8 sa zameriava na oblasť zahranično-obchodných aktivít MSP.

V posledných tematických kapitolách (kapitola 9 až 11) je prezentovaný vývoj high-tech ukazovateľov, inovačná aktivita a stav využívania informačných a komunikačných technológií v sektore MSP. Pre lepšiu ilustráciu jednotlivých ukazovateľov je publikácia doplnená o grafické a mapové objekty.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR). Zdrojom údajov za krajiny EÚ je Eurostat.

Štatistické informácie uvedené v materiály predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatistických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vzniky a zániky podnikateľských subjektov v SR).

2. Definícia malých a stredných podnikov

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tejto publikácii je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC, či nariadením Nariadenie EÚ č. 651/2014 (Príloha I). Malé a stredné podniky (MSP) tvoria podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov euro a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov EUR.

V rámci kategórie MSP sa rozlišuje:

- **mikropodnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 2 milión EUR,
- **malý podnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 10 miliónov EUR,
- **stredný podnik** ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 250 osôb a ktorého ročný obrat nepresahuje 50 milión EUR a /alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 milión EUR.

Obrázok č. 1: Počet pracovníkov a finančné limity určujúce kategórie podnikov

Kategória podniku	Počet pracovníkov: Ročná pracovná jednotka (RPJ)	Ročný obrat	Ročná bilančná suma
Stredný	< 250	≤ 50 mil. eur (40 mil. eur v roku 1996)	≤ 43 mil. eur (27 mil. eur v roku 1996)
Malý	< 50	≤ 10 mil. eur (7 mil. eur v roku 1996)	≤ 10 mil. eur (5 mil. eur v roku 1996)
Mikro	< 10	≤ 2 mil. eur (predtým nedefinované)	≤ 2 mil. eur (predtým nedefinované)

Zdroj: EK, odporúčanie č. 2003/361/EC, Uživatelská príručka a modelové vyhlásenie.

V nasledujúcich kapitolách sa uplatňuje počet zamestnancov ako jediné kritérium na začlenenie podnikateľských subjektov do kategórie MSP. V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, sú zaradené medzi malé podniky všetky subjekty s počtom zamestnancov 0 - 49. Uvedená kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

3. Stav a vývoj počtosti MSP

Podľa údajov a metodiky Štatistického úradu SR bol v roku 2016 zaznamenaný medziročný nárast počtu aktívnych malých a stredných podnikov. Oproti roku 2015 ich počet vzrástol o 4,9 %.

V absolútnej hodnote sa počet malých a stredných podnikov zvýšil na 557 122 (o 26 059), hlavne v dôsledku zvýšenia malých a stredných podnikov – právnických osôb o 9,1 %. Počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne vzrástol o 2,5 %.

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov sa v roku 2016 zvýšil počet mikropodnikov (0-9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) o 5,1 %. Počet malých podnikov (10-49) medziročne poklesol o 2,5 % a počet stredných podnikov (50-249) o 3,6 %.

Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov bolo 97,1 % mikropodnikov (541 719), 2,3 % malých podnikov (12 662) a 0,5 % stredných podnikov (2 741). Podiel veľkých podnikov predstavoval 0,1 % (636).

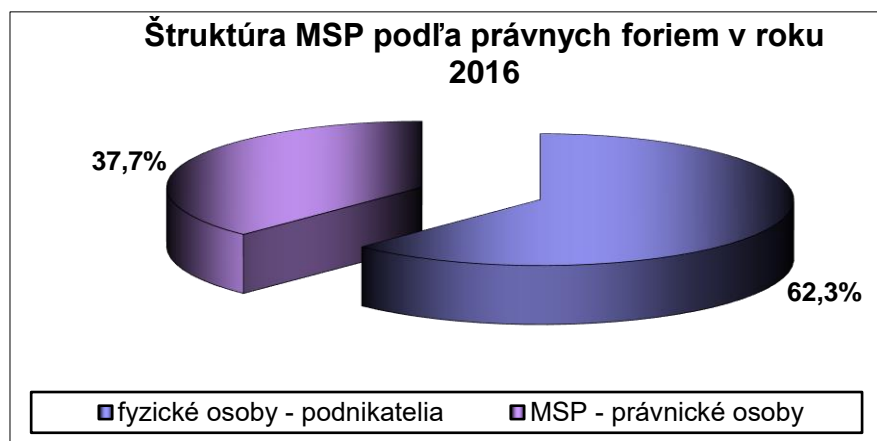
Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31. 12. 2016

Veľkostné kategórie / právne formy	podniky	živnostníci	slobodné povolania	SHR	spolu		index 2016/2015
					abs.	v %	
Mikropodniky (0-9)	196 006	321 738	18 512	5 463	541 719	97,1%	↑ 105,1
Malé podniky (10-49)	11 440	1 173	41	8	12 662	2,3%	↓ 97,5
Stredné podniky (50-249)	2 684	57	0	0	2 741	0,5%	↓ 96,4
Veľké podniky (250 a viac)	636	0	0	0	636	0,1%	↓ 95,5
Spolu MSP (0-249)	210 130	322 968	18 553	5 471	557 122	99,9%	↑ 104,9
Spolu podnikateľské subjekty	210 766	322 968	18 553	5 471	557 758	100,0%	↑ 104,9

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

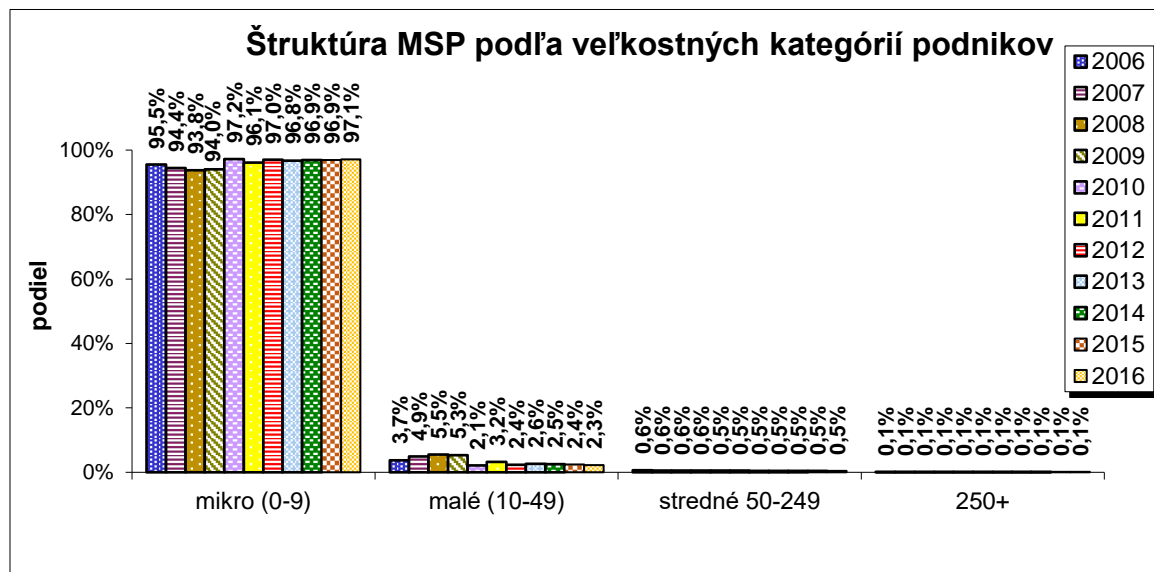
Takmer dve tretiny (62,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov tvorili fyzické osoby – podnikatelia. Zastúpenie MSP – právnických osôb dosiahlo 37,7 %.

Graf č. 1

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

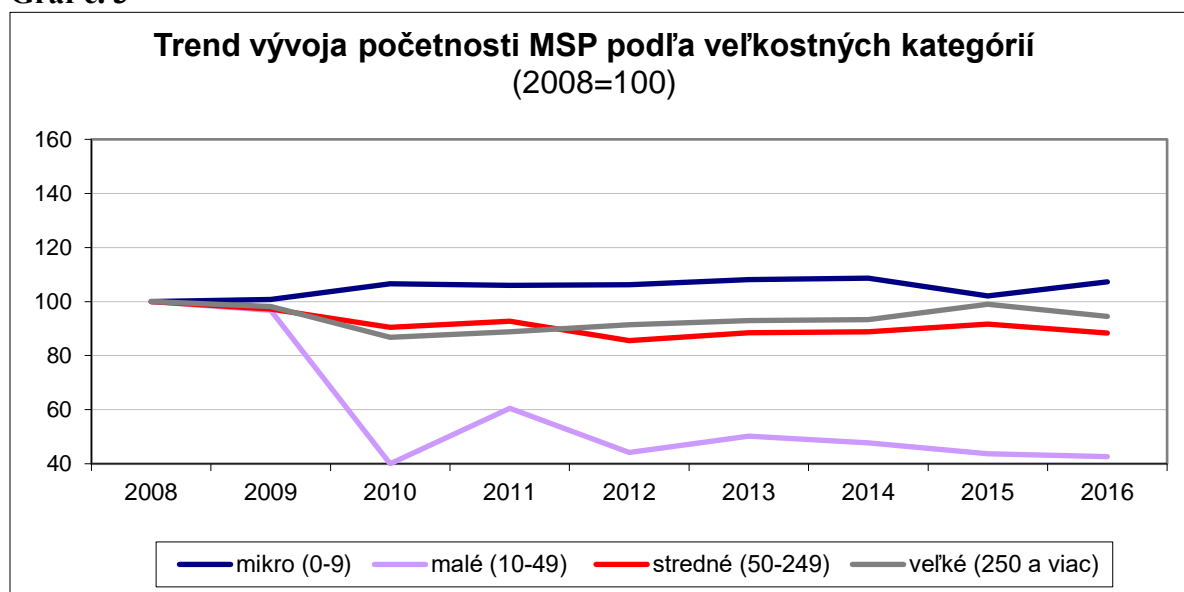
Graf č. 2

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Trend vývoja početnosti MSP (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) je znázornený v grafe č. 3. Pod úrovňou početnosti subjektov z roku 2008 sa stále nachádza početnosť malých (10 – 49) a stredných subjektov (50 – 249). Početnosť malých podnikov (10 – 49) dosiahla v roku 2016 len 43 % z dosahovaného počtu v predkrízovom roku 2008.

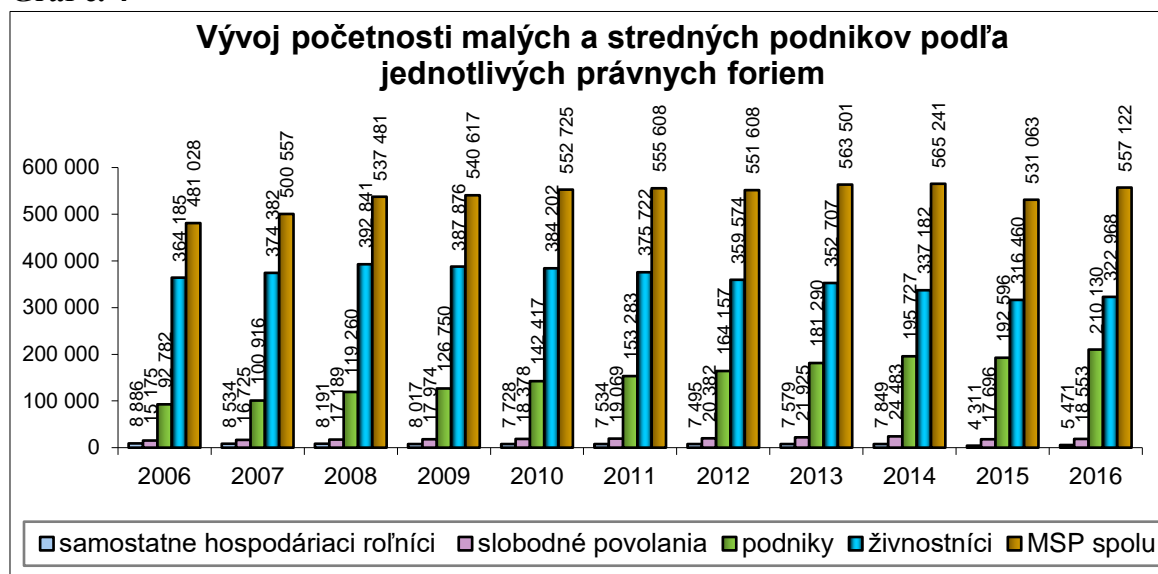
Graf č. 3

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Od roku 2009 do roku 2014 sa celková početnosť malých a stredných podnikov vyznačovala odlišnými vývojovými tendenciami, ktoré boli zaznamenané v rámci jednotlivých právnych foriem. Zatiaľ čo počet malých a stredných podnikov – právnických osôb každoročne rástol, počet fyzických osôb – podnikateľov klesal. V roku 2015 poklesol aj počet malých a stredných podnikov – právnických osôb. V roku 2016 naopak dochádza k nárastu celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov, ako aj malých a stredných podnikov – právnických osôb.

Graf č. 4

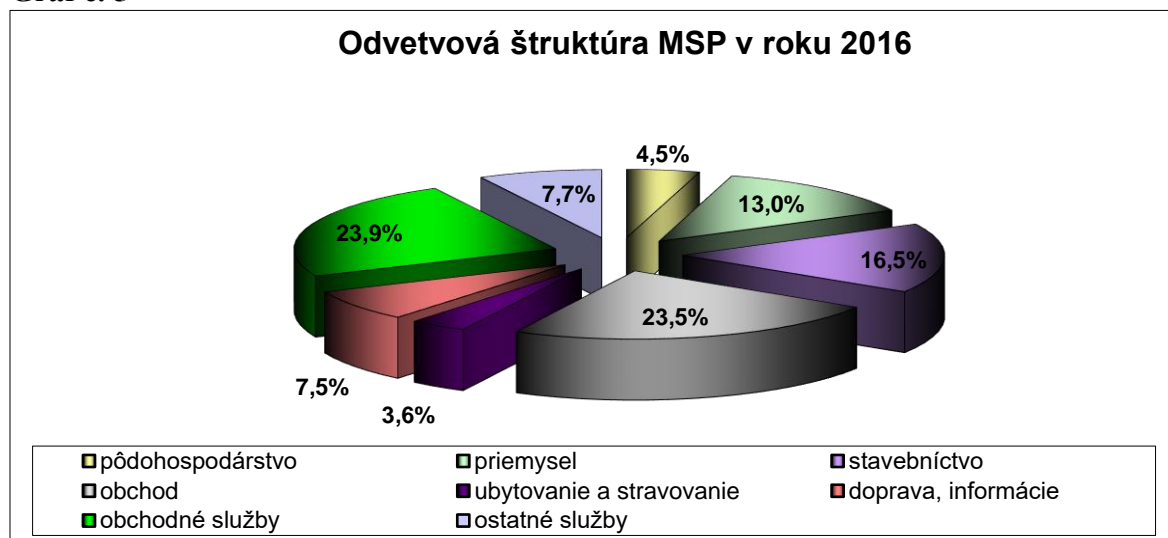

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2016 takmer jedna štvrtina (23,9 %; 133 002) aktívnych malých a stredných podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Obdobný podiel dosiahlo zastúpenie MSP v odvetví obchodu (23,5 %; 130 947). V oblasti stavebníctva pôsobilo 16,5 % (91 824) MSP. 13,0 % (72 208) MSP vykonávalo činnosť v priemysle. 7,7 % (42 654) MSP bolo aktívnych v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S), 7,5 % (41 588) v sektore dopravy, informačných a komunikačných činností (sekcia SK NACE H, J), 4,5 % (25 112) v pôdohospodárstve a 3,6 % (19 787) v ubytovaní a stravovaní.

Viac ako tri štvrtiny (76,9 %) malých a stredných podnikateľov je etablovaných v nasledovných štyroch sektoroch: obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

Graf č. 5

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní vzrástol počet malých a stredných podnikateľov v celom spektre odvetví. V relatívnom vyjadrení sa ich počet najvýraznejšie zvýšil v obchode (o 7,3 %), v pôdohospodárstve (o 6,5 %), či v obchodných službách (o 6,0 %).

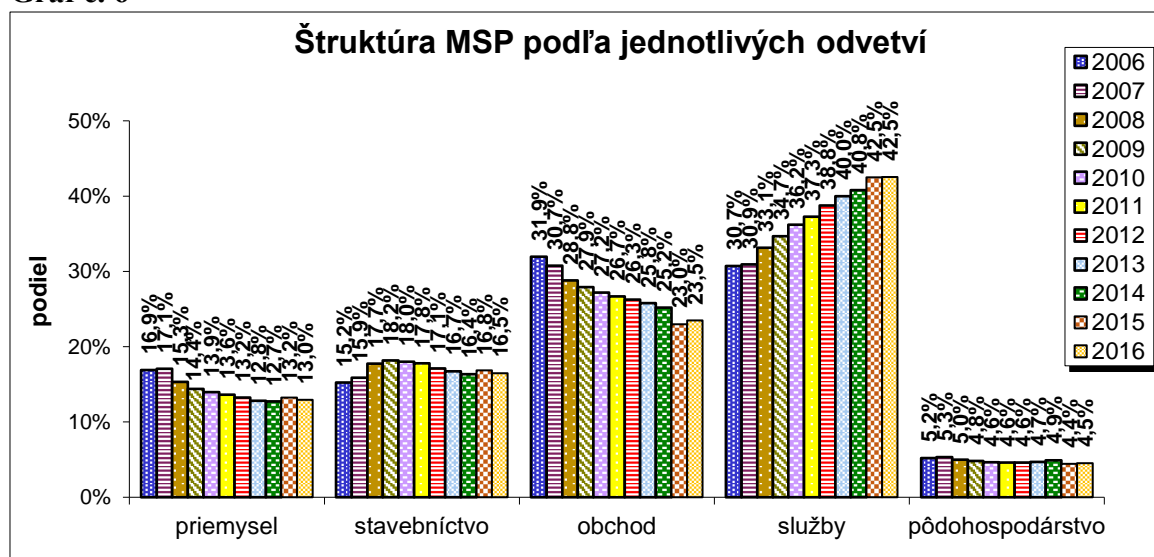
Tab. č. 2: Počet malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia

Odvetvie SK NACE	2015	2016	zmena abs.	index 2016/2015
pôdohospodárstvo	23 588	25 112	1 524	↑ 106,5
priemysel	70 346	72 208	1 862	↑ 102,6
stavebníctvo	89 427	91 824	2 397	↑ 102,7
obchod	122 083	130 947	8 864	↑ 107,3
ubytovanie a stravovanie	19 436	19 787	351	↑ 101,8
doprava, informácie	40 197	41 588	1 391	↑ 103,5
obchodné služby	125 454	133 002	7 548	↑ 106,0
ostatné služby	40 532	42 654	2 122	↑ 105,2
Spolu	531 063	557 122	26 059	↑ 104,9

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Dlhodobý vývoj odvetvovej štruktúry malých a stredných podnikov je znázornený v grafe č. 6. Pre vývoj v roku 2016 je charakteristické zastavenie dlhodobého rastúceho zastúpenia malých a stredných podnikov v odvetví služieb. Zmena trendu nastala aj v prípade obchodu, kde po prvýkrát v rámci sledovaného obdobia došlo k medziročnému nárastu zastúpenia (o 0,5 p. b.). Vývoj zastúpenia odvetvia priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva je v posledných rokoch pomerne stabilný s miernym poklesom v roku 2016 v prípade priemyslu a stavebníctva. Zastúpenie pôdohospodárstva sa mierne zvýšilo.

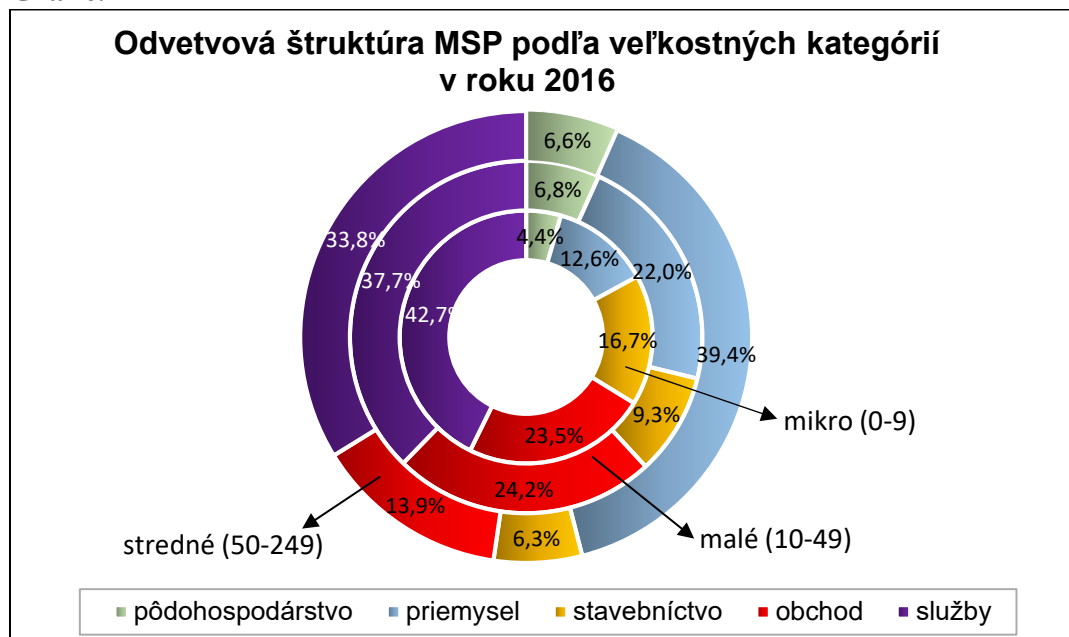
Graf č. 6

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V grafe č 7 je znázornená odvetvová štruktúra MSP podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov. Odvetvová štruktúra MSP je v rámci jednotlivých veľkostných kategórií diferencovaná, pričom platí pravidlo, čím väčšia veľkostná kategória MSP, tým je vyššie zastúpenie priemyslu (čiastočne aj pôdohospodárstva) a naopak nižšie zastúpenie stavebníctva, obchodu a služieb.

Graf č. 7

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Porovnanie veľkostnej štruktúry a početnosti podnikateľských subjektov v SR s krajinami EÚ

Základné znaky veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v SR sú do značnej miery podobné veľkostnej štruktúre podnikov v ostatných členských krajinách EÚ. **Ako charakteristickú črtu Slovenska však možno označiť vyššie zastúpenie mikropodnikov.**

V nižšie uvedenej tabuľke je prezentované porovnanie veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v Slovenskej republike a v krajinách EÚ – 28. Prezentované údaje vykazujú určité metodologické odlišnosti, ktoré je potrebné pri vzájomnej komparácii zohľadniť. Údaje za EÚ – 28 sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky. Z uvedených údajov vyplýva, že z celkového počtu viac ako 23 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike **v EÚ – 28 tvorili MSP 99,8 %**. Zastúpenie mikropodnikov dosiahlo 93,0 %, malých podnikov 5,9 % a stredných podnikov 0,9 %.

Počet podnikateľských subjektov v SR reprezentuje celé hospodárstvo SR a zdrojom týchto údajov je Register organizácií ŠÚ SR. Podľa uvedených údajov tvoria MSP v SR z celkového počtu podnikateľských subjektov **99,9 % podiel, pričom zastúpenie mikropodnikov predstavuje 97,1 %, čo je o 4,1 p. b. viac ako v krajinách EÚ.**

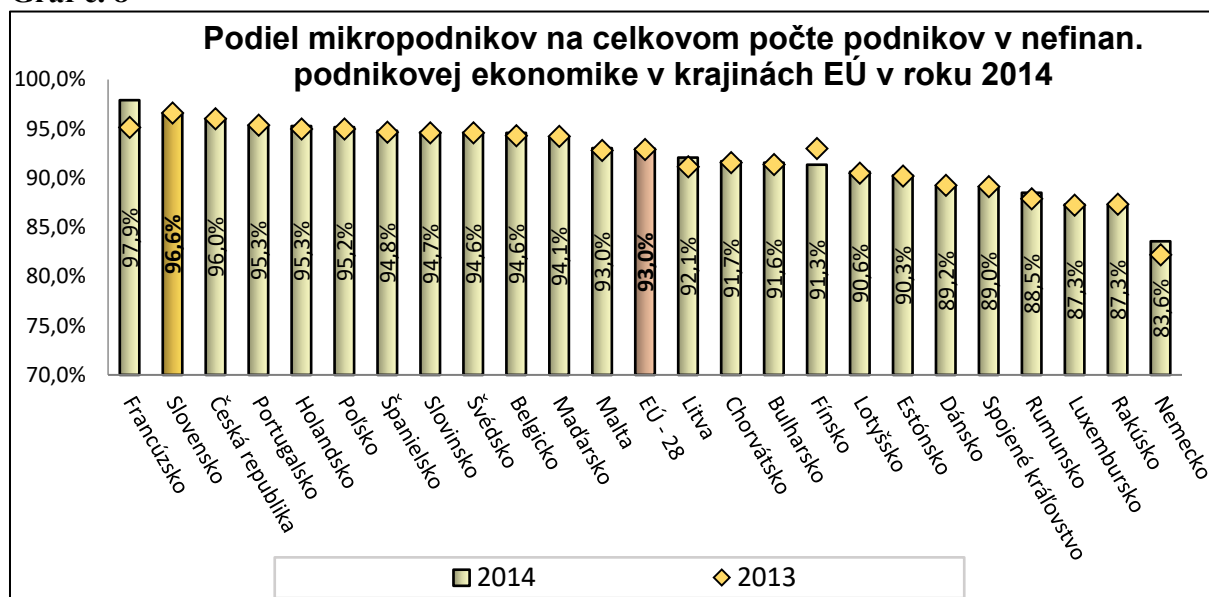
Tab. č. 3: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ

		Veľkosť podniku					Spolu
		Mikro	Malý	Stredný	Veľký	MSP	
		(0 – 9)	(10 – 49)	(50 – 249)	(250+)		
EÚ-28 (2014)	počet podnik. subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike (v tis.)	21 736	1 374	222	44	23 332	23 376
	podiel na počte podnik. subjektov	93,0%	5,9%	0,9%	0,2%	99,8%	100,0%
Slovensko (2016)	počet podnikateľských subjektov	541 719	12 662	2741	636	557 122	557 758
	podiel na počte podnik. subjektov	97,1%	2,3%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: Štatistický úrad SR, spracované SBA

údaje za EÚ 28: Eurostat, Structural business statistics, odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95, v čase spracovanie materiálu dostupné za rok 2014

Ako vyplýva z grafu č. 8, **Slovensko sa zaraduje medzi krajiny s najvyšším podielom mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov** v rámci odvetví nefinančnej podnikovej ekonomiky. Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahol v roku 2014 na Slovensku podiel mikropodnikov 96,6%, pričom Slovensko sa v uvedenom porovnaní krajín umiestnilo na 2. mieste hneď za Francúzskom (97,9 %). Nadpriemerné zastúpenie mikropodnikov je charakteristickou črtou veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora aj v ostatných krajinách V4.

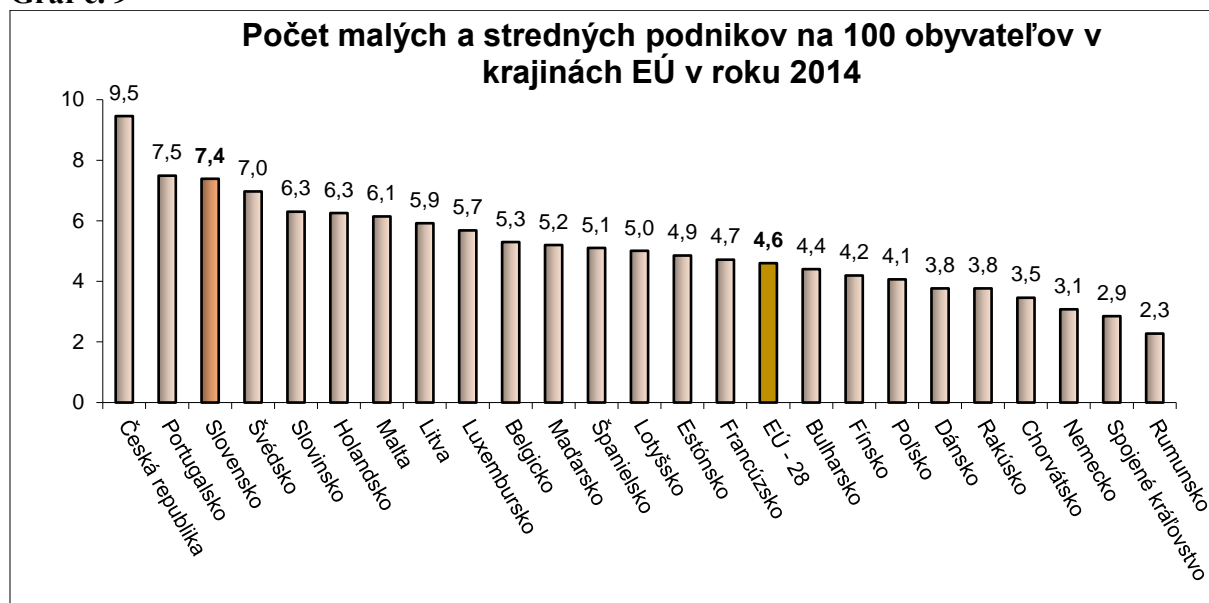
Graf č. 8

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

V grafe č. 9 je znázornené porovnanie počtu malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v jednotlivých krajinách EÚ. V roku 2014 bolo na Slovensku podľa údajov Eurostatu 7,4 malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov, pričom v krajinách EÚ-28 to bolo 4,6. **Slovensko sa v uvedenom porovnaní umiestňuje medzi krajiny s najvyšším počtom malých a stredných podnikov k celkovému počtu obyvateľov.** Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov je najvyšší v krajinách ako Česká republika (9,5),

Portugalsko (7,5), Slovensko (7,4) a Švédsko (7,0). Naopak najnižšia početnosť MSP na 100 obyvateľov je dosahovaná v Rumunsku (2,3), Spojenom kráľovstve (2,9), Nemecku (3,1) a Chorvátsku (3,5).

Graf č. 9

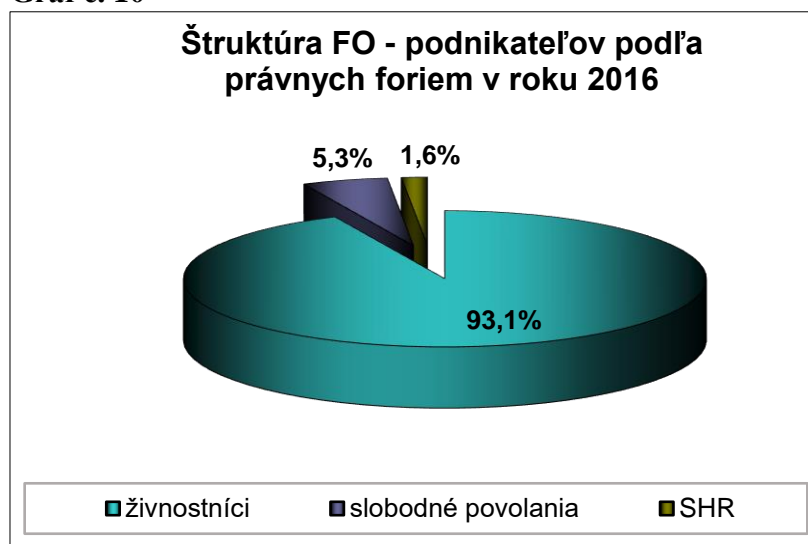
Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov na Slovensku sa v porovnaní s krajinami EÚ-28 vyznačuje vyšším zastúpením priemyslu a stavebníctva a naopak nižším zastúpením služieb.

3.1 Fyzické osoby – podnikatelia

V roku 2016 tvorili fyzické osoby – podnikatelia takmer dve tretiny (62,3 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (557 122). V rámci fyzických osôb – podnikateľov pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov (93,1 %). Osoby podnikajúce formou slobodných povolání tvoria 5,3 % a samostatne hospodáriaci roľníci (SHR) 1,6 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov.

Graf č. 10

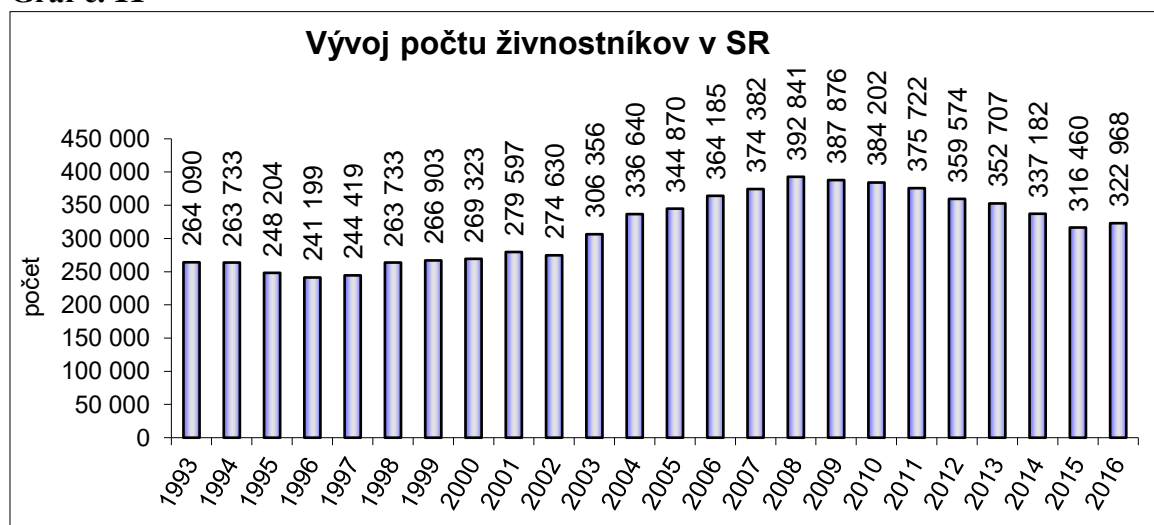

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Celkový počet aktívnych fyzických osôb - podnikateľov zaznamenal v roku 2016 medziročný nárast (o 2,5 %) po prvýkrát od predkrízového roku 2008. V absolútnom vyjadrení sa celkový počet fyzických osôb – podnikateľov medziročne zvýšil o 8 525 na 346 992.

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 322 968 živnostníkov, 18 553 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 5 471 samostatne hospodáriacich roľníkov.

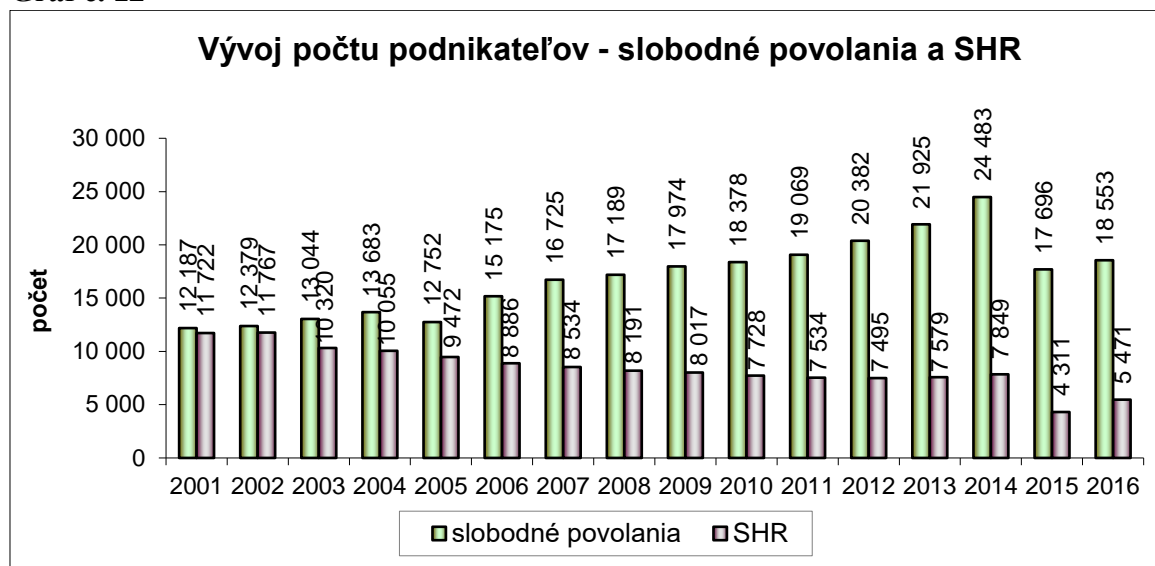
Graf č. 11

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Medziročný nárast počtu fyzických osôb – podnikateľov bol zaznamenaný v rámci všetkých právnych foriem. Počet živnostníkov sa zvýšil o 6 508 (resp. o 2,1 %), počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach medziročne narástol o 857 (o 4,8 %) a počet samostatne hospodáriacich roľníkov o 1 160 (o 26,9 %). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (346 992) bolo podľa počtu zamestnancov 99,6 % v kategórii mikro podnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,4 % v kategórii malých podnikateľov (10-49).

Graf č. 12

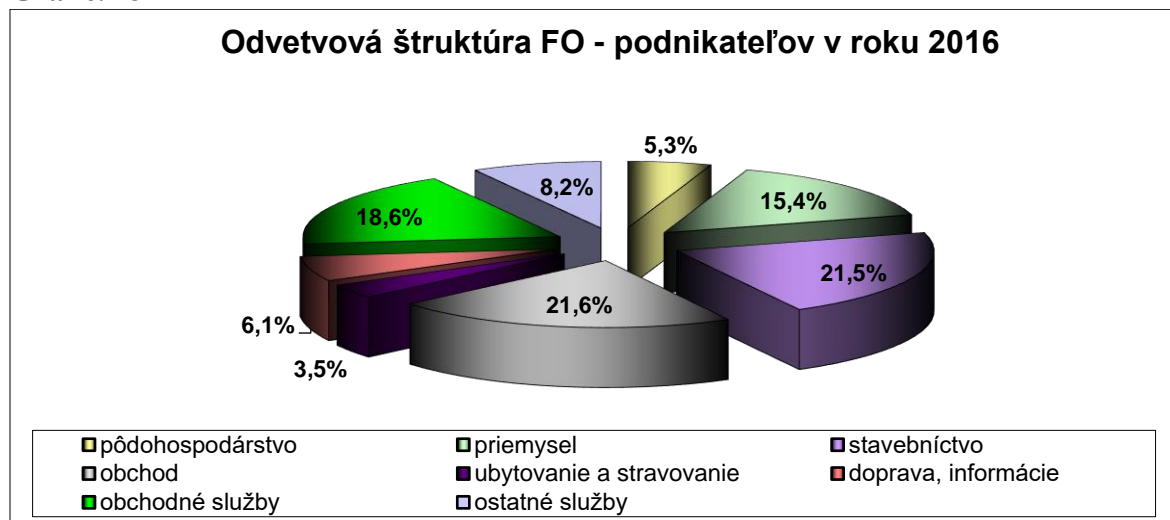

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

Viac ako jedna pätina (21,6 %; 75 007) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti obchodu. Obdobný podiel dosiahlo zastúpenie fyzických osôb - podnikateľov v odvetví stavebníctva (21,5 %; 74 607). V sektore obchodných služieb pôsobilo 18,6 % (64 524) fyzických osôb - podnikateľov.

Graf č. 13

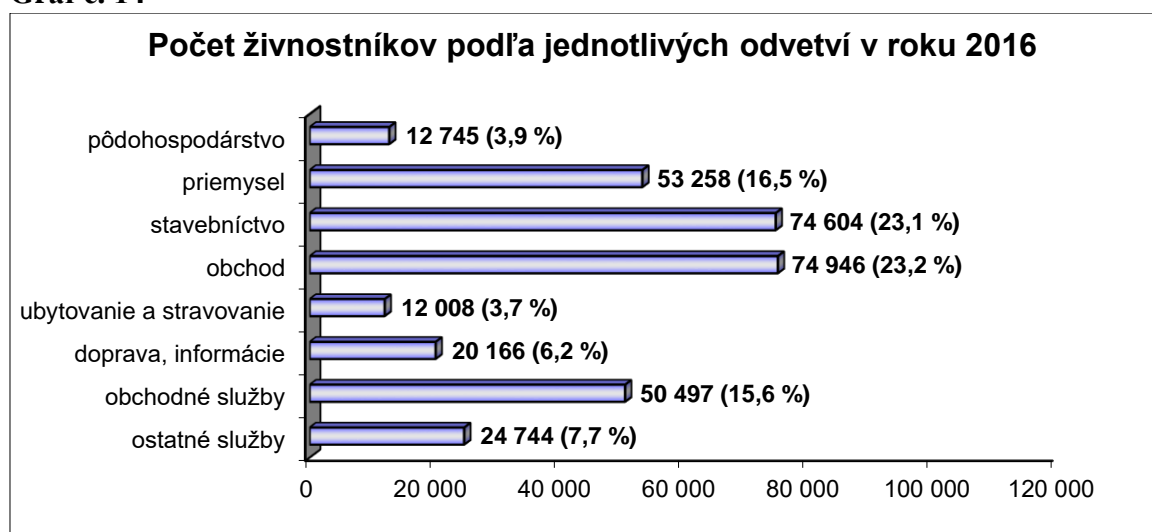

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V priemysle 15,4 % (53 286), v sektore ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) 8,2 % (28 294), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 6,1 % (21 041), v pôdohospodárstve 5,3 % (18 224), v ubytovaní a stravovaní 3,5 % (12 009).

Odvetvová štruktúra živnostníkov v roku 2016 je znázornená v grafe č. 14. Takmer jedna štvrtina aktívnych živnostníkov vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodu (23,2 %) a stavebníctva (23,1 %). 16,5 % živnostníkov pôsobilo v priemysle, 15,6 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N), 7,7 % v ostatných službách (sekcia SK NACE P až S), 6,2 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J), 3,9 % v pôdohospodárstve a 3,7 % v ubytovaní a stravovaní.

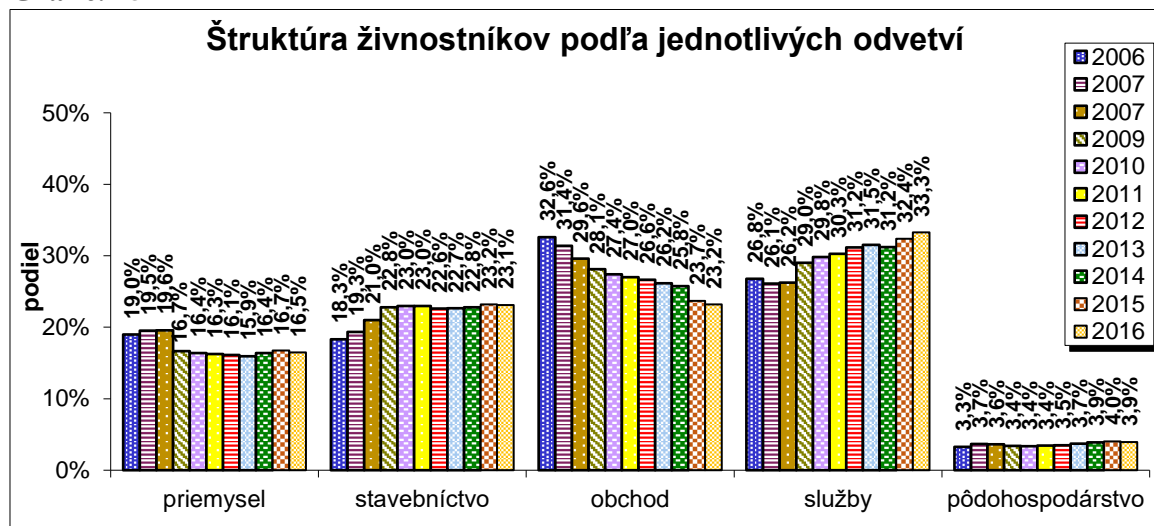
Graf č. 14

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť živnostníkov vo všetkých odvetviach okrem ubytovania a stravovania (pokles o 0,5 %) a obchodu (pokles o 0,1 %). Najvýraznejší nárast bol v relatívnom vyjadrení dosiahnutý v odvetví ostatných služieb (o 7,0 %), obchodných služieb (o 5,7 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 3,8 %). V stavebníctve sa zvýšila početnosť živnostníkov o 1,7 % a v pôdohospodárstve sa početnosť živnostníkov nezmenila. Vývoj odvetvovej štruktúry živnostníkov znázornený v grafe č. 15 sa vyznačuje rastúcim zastúpením živnostníkov v odvetví služieb a poklesom zastúpenie živnostníkov v odvetví obchodu. Zastúpenie živnostníkov v odvetví priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva je v posledných rokoch pomerne stabilné a neprechádza výraznými zmenami.

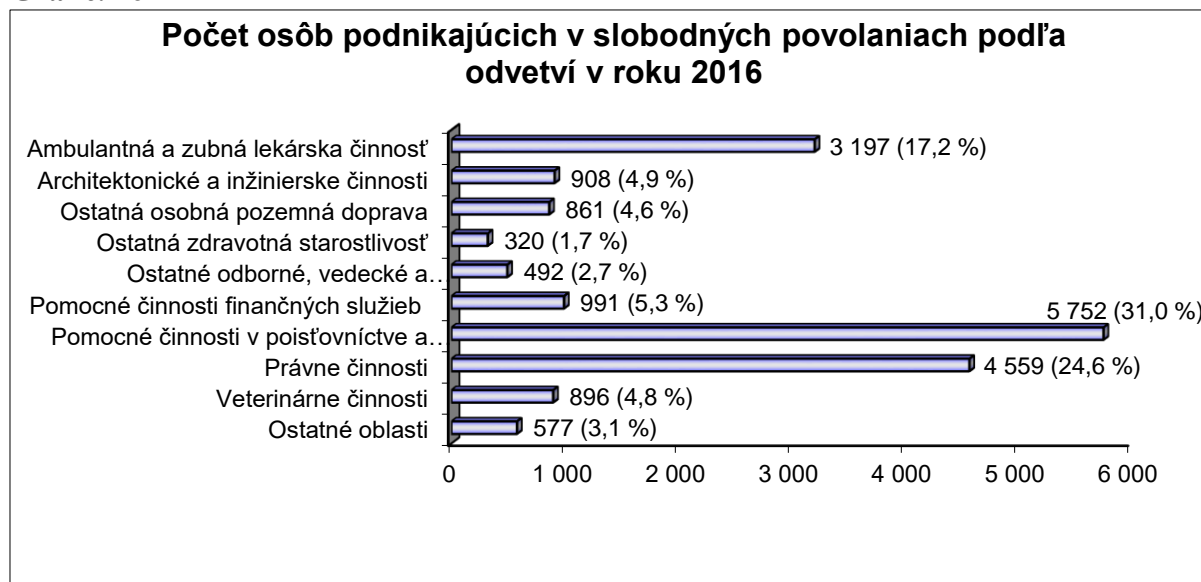
Graf č. 15

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z celkového počtu osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach pôsobila v roku 2016 takmer jedna tretina (31,0 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení, 24,6 % v oblasti právnych činností, 17,2 % v ambulantnej a zubnej lekárskej činnosti, 5,3 % v pomocných činnostiach finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia, 4,9 % v architektonických a inžinierskych činnostiach, 4,8 % vo veterinárnych činnostiach a 4,6 % v ostatnej pozemnej osobnej doprave. Zastúpenie ostatných činností bolo menej ako 3,1 %.

Graf č. 16

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Rodové a vekové zloženie fyzických osôb - podnikateľov

Rodové zloženie fyzických osôb - podnikateľov

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov, vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrvávajú dominantné postavenie mužov.

V roku 2016 došlo po predchádzajúcom poklese k opätovnému nárastu zastúpenia žien v rámci fyzických osôb – podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa zvýšilo zastúpenie žien o 0,4 p. b. na 28,8 %. Muži tvorili 71,2 % podiel na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov.

Tab. č. 4: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

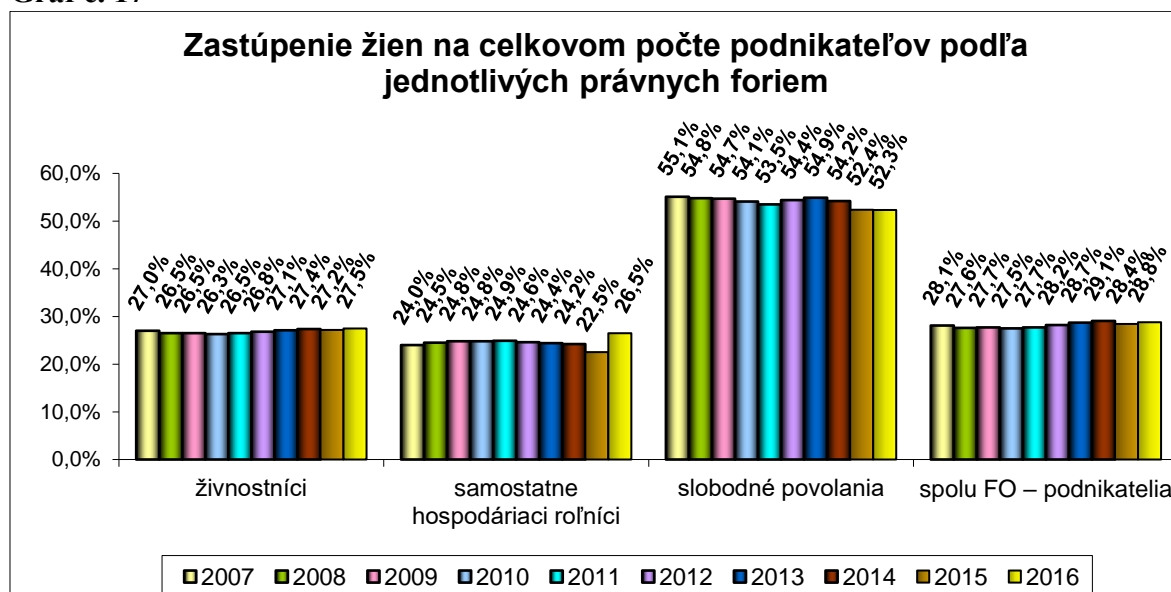
Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	72,5%	73,5%	47,7%	71,2%
žena	27,5%	26,5%	52,3%	28,8%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky v roku 2016 najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (52,3 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali v rámci živnostníkov (27,5 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (26,5 %).

Oproti roku 2015 sa zvýšilo zastúpenie žien v rámci živnostníkov (o 0,3 p. b.) a samostatne hospodáriacich roľníkov (o 4,0 p. b.). Mierny pokles bol zaznamenaný u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (o 0,1 p. b.).

Graf č. 17

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov v roku 2016 je prezentovaná v nižšie uvedenej tabuľke. **Viac ako jednu štvrtinu (27,3 %), resp. najvyšší podiel z celkového počtu fyzických osôb - podnikateľov tvorí veková kategória 40 až 49-ročných.** Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných (25,3 %) a následne vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných (23,2 %). V kategórii menej ako 30 rokov bolo aktívnych 13,9 % podnikateľov a vo vekovej kategórii 60 a viac ročných 10,3 % podnikateľov.

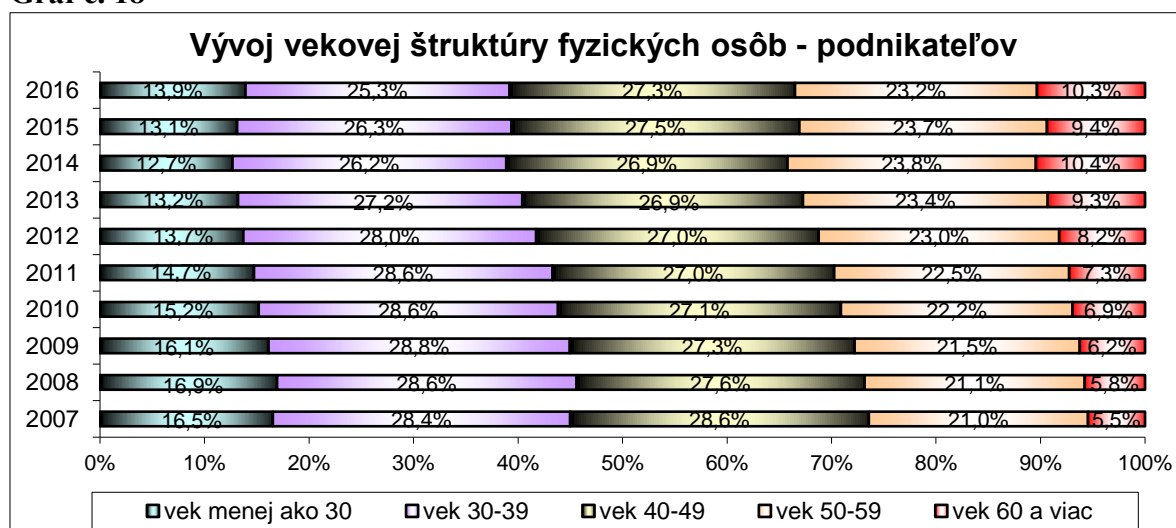
Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 42,6 %). U živnostníkov dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov 32,9 % a u samostatne hospodáriacich roľníkov 35,7 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných bolo najvýznamnejšie u súkromne hospodáriacich roľníkov (18,8 %).

Tab. č. 5: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	13,9%	18,8%	12,5%	13,9%
vek 30-39	25,3%	27,1%	23,5%	25,3%
vek 40-49	27,8%	18,4%	21,5%	27,3%
vek 50-59	23,4%	18,7%	20,8%	23,2%
vek 60-69	8,6%	12,6%	18,3%	9,2%
vek 70-79	0,9%	3,5%	3,2%	1,1%
vek 80 a viac	0,1%	0,9%	0,3%	0,1%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov je v posledných rokoch charakterizovaný nárastom zastúpenia podnikateľov v mladších vekových kategóriách menej ako 30 ročných a 30 až 39-ročných.

Graf č. 18

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2016 sa po predchádzajúcom poklese opätovne zvýšilo aj zastúpenie podnikateľov vo veku 60 a viac rokov.

Porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

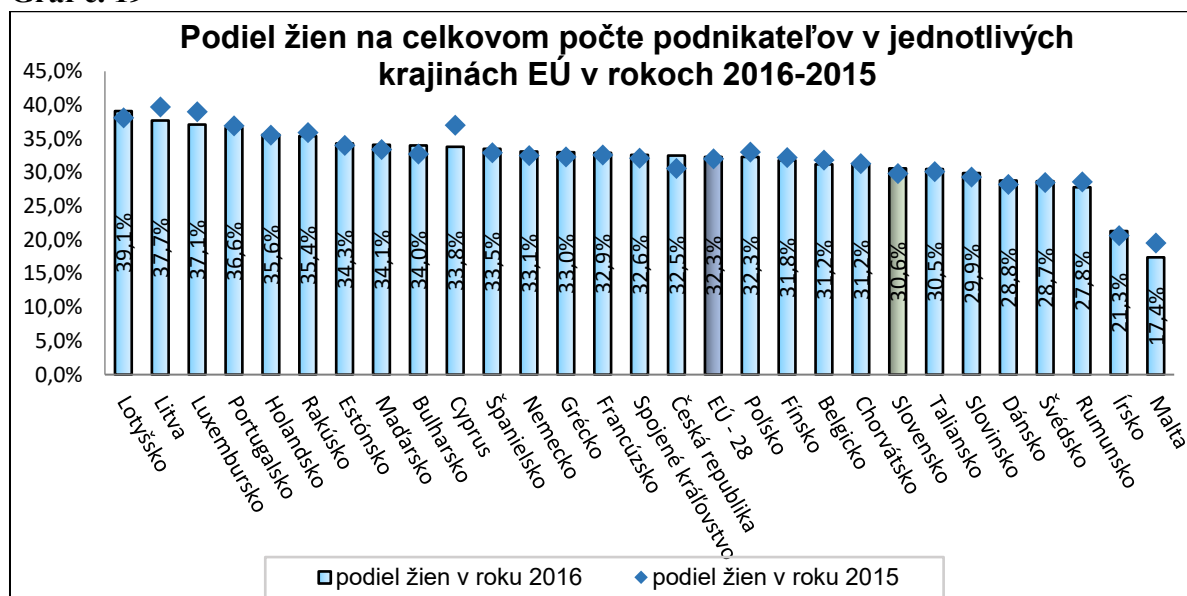
Podľa údajov a metodiky Eurostatu sa **v roku 2016 medziročne zvýšil podiel žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb** (podnikateľov vo veku do 74 rokov) **v Európskej únii na 32,3 %**. Oproti roku 2015 sa zastúpenie žien zvýšilo o 0,3 p. b.

Medziročný rast zastúpenie žien sa podľa údajov Eurostatu potvrdil aj na Slovensku. **Slovensko sa však v porovnaní s ostatnými krajinami dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou žien.** V roku 2016 dosiahol podiel žien na celkovom počte podnikateľov na Slovensku 30,6 %, čo predstavuje o 1,7 p. b. menej ako v celej EÚ.

Ako pozitívne možno hodnotiť postupné približovanie sa podnikateľskej aktivity žien na Slovensku k európskemu priemeru. Kým v roku 2011 predstavoval rozdiel medzi zastúpením žien na Slovensku a EÚ 3,8 p. b., v roku 2016 sa znížil na 1,7 p. b.

Za Slovenskom sa v roku 2016 v uvedenom porovnaní umiestnili krajiny EÚ ako Taliansko (30,5 %), Slovinsko (29,9 %), Dánsko (28,8 %), Švédsko (28,7 %), Rumunsko (27,8 %), Írsko (21,3 %) a Malta (17,4 %). Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov sa umiestnili krajiny ako Lotyšsko (39,1 %), Litva (37,7 %) a Luxembursko (37,1 %). Pred Slovenskom sa umiestnili aj ostatné krajiny V4. V Maďarsku dosiahol podiel žien 34,1 %, v Českej republike 32,5 % a v Poľsku 32,3 %.

Graf č. 19

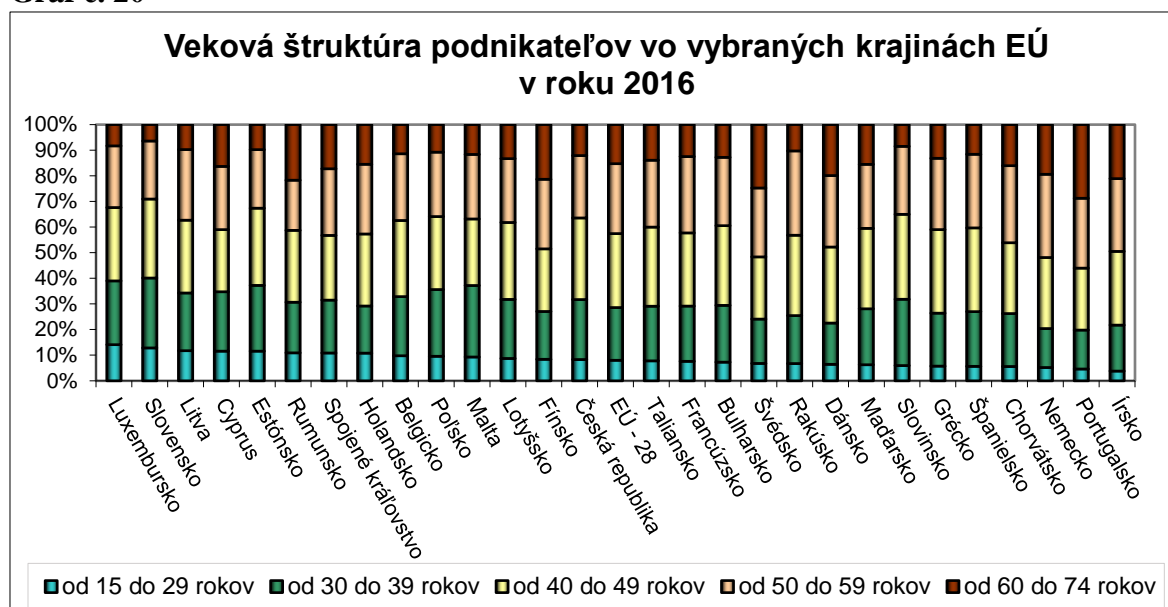
Zdroj: Eurostat, spracované SBA

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s vybranými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje vyšším zastúpením podnikateľov v mladších vekových skupinách.

V roku 2016 bolo podľa údajov Eurostatu na Slovensku z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 12,8 % (o 4,8 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 29 rokov, 27,3 % (o 6,7 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov a 30,8 % (o 2,0 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov.

Naopak vo vekovej kategórii nad 50 rokov dosahuje Slovensko najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov bolo na Slovensku 22,6 % podnikateľov (o 4,6 p. b. menej ako v EÚ) a 6,4 % podnikateľov vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (o 8,9 p. b. menej ako v EÚ).

Graf č. 20

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

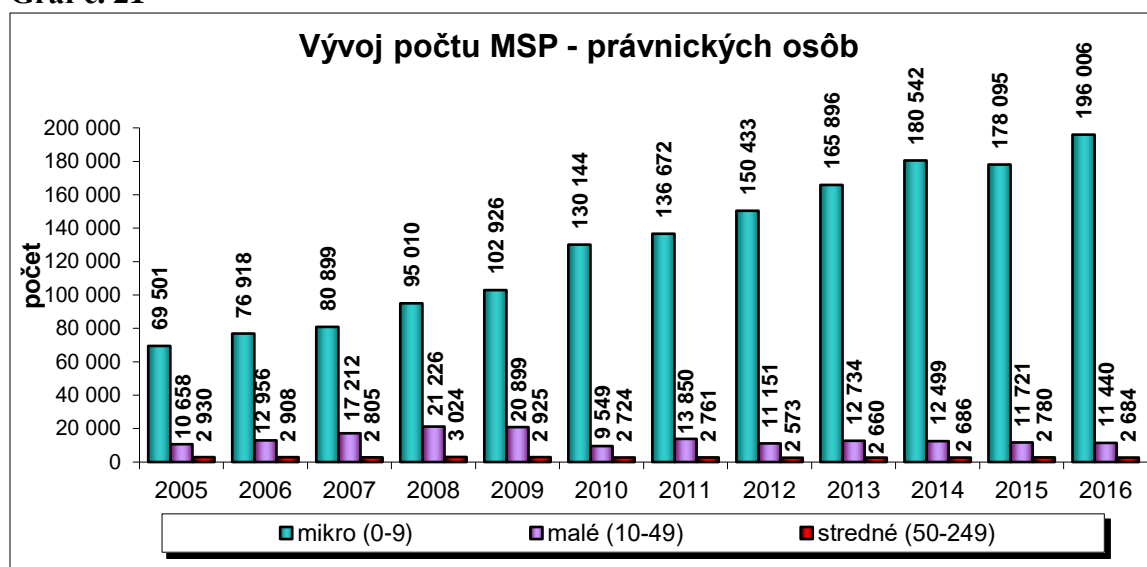
3.2 Právnické osoby – podniky

V Registri organizácií ŠÚ SR bolo ku koncu decembra 2016 evidovaných 228 110 aktívnych právnických osôb, z toho 210 766 podnikov.

Rozhodujúcu časť (93,0 %) z celkového počtu podnikov tvorili mikropodniky (0 až 9 zamestnancov, vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov). Podiel malých podnikov (10 až 49 zamestnancov) predstavoval 5,4 %, stredných podnikov (50 až 249 zamestnancov) 1,3 % a veľkých podnikov (250 a viac zamestnancov) 0,3 %. **Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,7 % podiel (210 130 v absolútnom vyjadrení) na celkovom počte podnikov – právnických osôb.**

Počet evidovaných aktívnych podnikov medziročne narástol len v kategórii mikropodnikov (o 17 911, resp. o 10,1 %) na 196 006. Počet malých podnikov medziročne poklesol o 281 (o 2,4 %) na 11 440, počet stredných podnikov poklesol o 96 (o 3,5 %) na 2 684. **Súhrnne sa medziročne zvýšil počet malých a stredných podnikov – právnických osôb o 17 534 (o 9,1 %).** Počet veľkých podnikov medziročne poklesol o 30 (o 4,5 %) na 636.

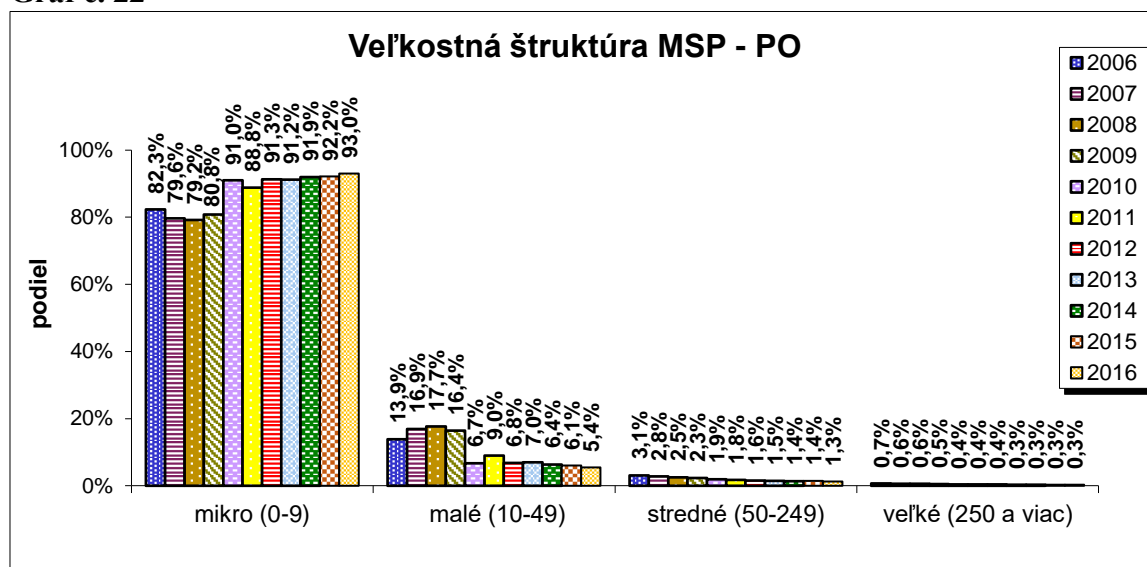
Graf č. 21

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Zmeny v štruktúre MSP podľa veľkostných kategórií podnikov sú prezentované v grafe č. 22. V roku 2016 pokračoval trend nárastu zastúpenia mikropodnikov (o 0,8 p. b.), ktorý je sprevádzaný poklesom zastúpenia malých (o 0,7 p. b.) a stredných podnikov (o 0,1 p. b.).

Graf č. 22

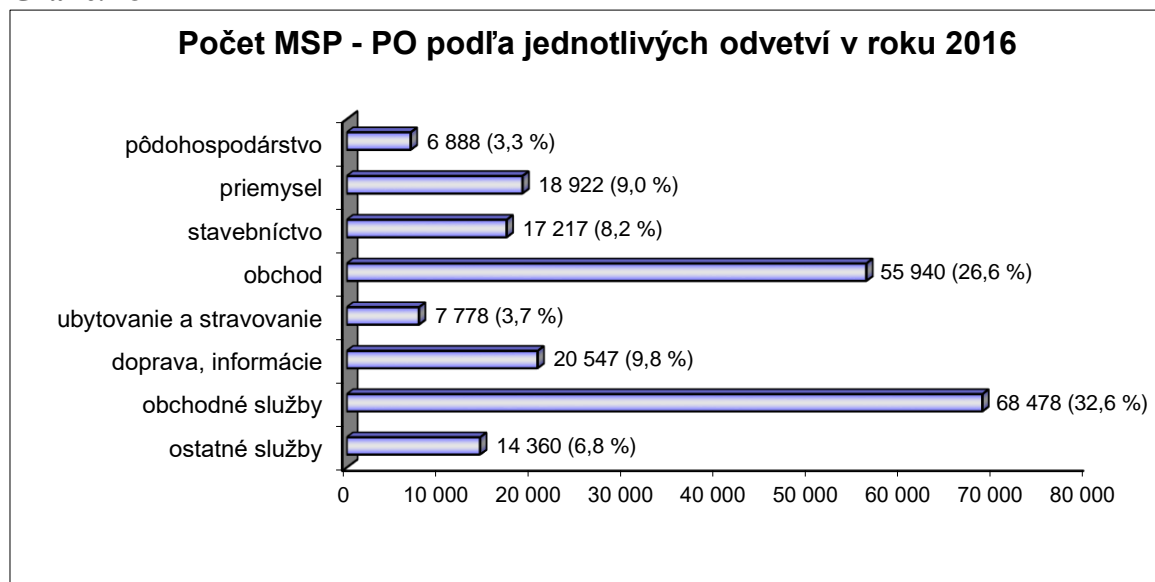

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Najviac malých a stredných podnikov – právnických osôb podľa klasifikácie SK NACE pôsobilo v oblasti obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N- 32,6 %; 68 478), obchodu (26,6 %; 55 940), priemyslu (9,0 %; 18 922), dopravy a informačných a komunikačných činnostiach (9,8 %; 20 547) a v stavebníctve (8,2 %; 17 217). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo 14 360 podnikov (6,8 %), v oblasti ubytovania a stravovania 7 778 (3,7 %) a v pôdohospodárstve 6 888 (3,3 %).

Graf č. 23

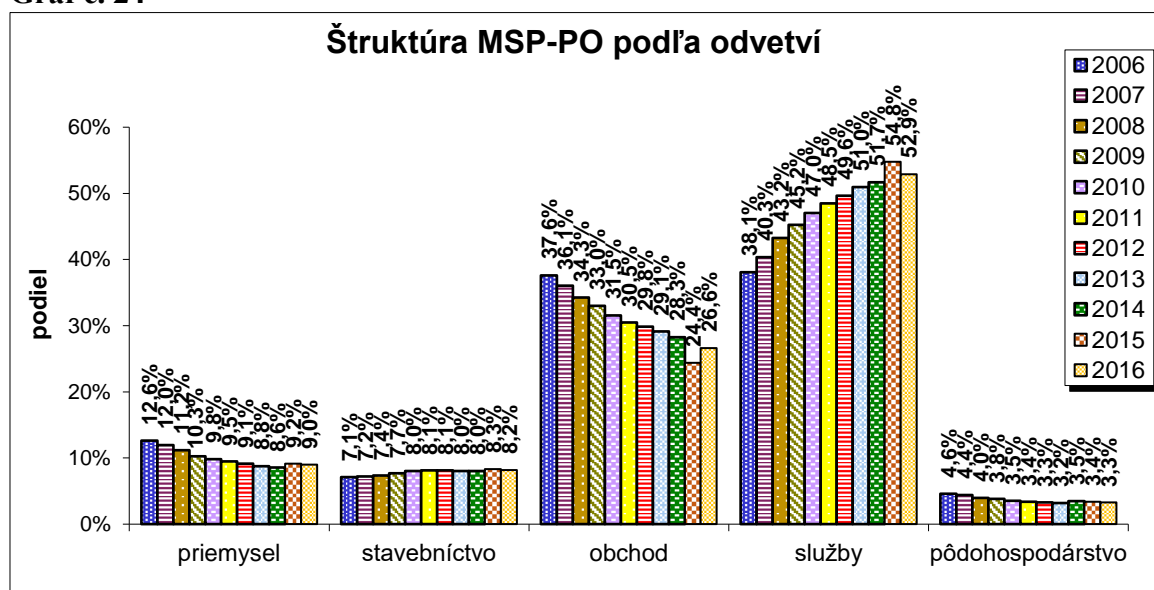

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť MSP - PO vo všetkých odvetviach. Najvýraznejší nárast bol v relatívnom vyjadrení dosiahnutý v odvetví obchodu (o 18,8 %), stavebníctva (o 7,1 %) a priemyslu (o 7,0 %). Dosiahnutý rast početnosti MSP v oblasti obchodu súvisel predovšetkým s medziročným rastom počtu nových subjektov oblasti maloobchodu. V odvetví maloobchodu vzniklo v roku 2016 štvornásobne viac subjektov ako v roku 2015. Nárast domácej spotreby a príjmov obyvateľstva v minulom roku sa mohol premietnuť do zvýšeného záujmu o podnikanie v oblasti maloobchodu. Ako ďalší faktor, ktorý mohol ovplyvniť nárast počtu nových subjektov v maloobchode bolo uplatnenie nového spôsobu stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty v roku 2016 zo strany ŠÚ SR, v súvislosti s účinnosťou Zákona 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci.

Vývoj odvetvovej štruktúry znázornený v grafe č. 24 sa v posledných rokoch vyznačoval rastúcim zastúpením MSP - PO v odvetví služieb a poklesom zastúpenie v odvetví obchodu. Uvedený trend sa v roku 2016 prerušil, nakoľko sa v medziročnom porovnaní zvýšilo zastúpenie MSP v oblasti obchodu a znížilo v odvetví služieb. Zastúpenie MSP - PO v odvetví priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva je v posledných rokoch pomerne stabilné a neprechádza výraznými zmenami.

Graf č. 24

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Štruktúra malých a stredných podnikov - právnických osôb podľa právnych foriem a druhov vlastníctva

Z hľadiska právnych foriem MSP – PO mali v roku 2016 najväčšie zastúpenie spoločnosti s ručením obmedzeným (91,9 %) a akciové spoločnosti (2,5 %).

83,4 % malých a stredných podnikov – právnických osôb v roku 2016 bolo v súkromnom tuzemskom vlastníctve, 12,3 % v zahraničnom vlastníctve, 3,3 % v medzinárodnom súkromnom vlastníctve a 0,6 % v družstevnom vlastníctve.

Rýchlorastúce podniky v SR

Podľa metodiky a údajov Eurostatu bolo na Slovensku v roku 2014 evidovaných 1 662 rýchlorastúcich podnikov na základe kritéria medziročného nárastu zamestnanosti, čo v medziročnom porovnaní predstavuje zvýšenie o 104 (resp. o 6,7 %) podnikov. Podiel rýchlorastúcich podnikov na celkovom počte subjektov predstavoval 11,5 %. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ-28 (9,2 %) sa Slovensko vyznačuje nadpriemerným podielom rýchlorastúcich podnikov (11,5 %) na celkovom počte podnikateľských subjektov s 10 a viac zamestnancami (kritérium rastu zamestnanosti).

Počet rýchlorastúcich podnikov podľa kritéria medziročného nárastu obratu dosiahol 2 220, čo predstavuje 15,4 % z celkového počtu podnikateľských subjektov.

Tab. č. 6: Rýchlorastúce podniky v SR v roku 2014

Uplatnené kritérium	Absolútny počet	Podiel v %
Nárast zamestnanosti	1 662	11,5
Nárast obratu	2 220	15,4

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Rýchlorastúce podniky sú definované ako podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo s viac ako 20 % obratu počas obdobia troch rokov, sekcie SK NACE B až N. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami.

Počet rýchlorastúcich začínajúcich podnikov v kategórii podnikateľských subjektov s 10 a viac zamestnancami dosiahol v roku 2014 na Slovensku podľa údajov Eurostatu 93 (podiel 0,6 %) na základe kritéria medziročného nárastu zamestnanosti, čo predstavuje medziročný pokles o 53 subjektov (resp. o 62,2 %).

Podľa kritéria medziročného nárastu obratu bolo evidovaných 111 (0,8 %) rýchlorastúcich začínajúcich podnikov, čo v medziročnom porovnaní predstavuje pokles o 43 (resp. o 27,9 %).

Tab. č. 7: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v roku 2014

Uplatnené kritérium	Absolútny počet	Podiel v %
Nárast zamestnanosti	93	0,6
Nárast obratu	111	0,8

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Rýchlorastúce začínajúce podniky sú definované ako podniky s viac ako 20 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo obratu počas obdobia troch rokov, pričom od vzniku uvedených subjektov neuplynulo viac ako 5 rokov, sekcie SK NACE B až N. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami.

4. Dynamika vývoja podnikateľských subjektov

4.1 Vznik a zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov podľa metodiky OECD a Eurostatu

Podľa spoločnej metodiky OECD a Eurostatu pre demografiu podnikov sú **novovzniknuté subjekty** definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré mali v danom roku tržby, zamestnancov alebo investície a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov, ani investície (ŠÚ SR začal po prvý krát uplatňovať kritérium investícií od roku 2014, čo spôsobilo medziročný nárast počtu vzniknutých subjektov). **Zaniknuté subjekty** sú definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov ani investície¹.

Vznik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov

Najaktuálnejšie údaje o vzniknutých subjektoch podľa metodiky pre demografiu podnikov sú publikované za rok 2014. **Podľa uvedenej metodiky eviduje ŠÚ SR v roku 2014 celkovo 95 242 vzniknutých subjektov.**

V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet novovzniknutých subjektov podľa uvedenej metodiky až o **52 602**. Z celkového počtu novovzniknutých subjektov bolo vo veľkostnej kategórii s 0 až 4 zamestnancami 99,1 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2014 vzniklo v obchodných službách (24 766), v stavebníctve (20 358) a v obchode (16 266).

Tab. č. 8: Vznik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2010	2011	2012	2013	2014
0 – 4	52 231	65 522	45 623	41 697	94 414
5 – 9	435	592	469	548	533
10 a viac	411	306	297	395	295
Počet spolu	53 077	66 420	46 389	42 640	95 242
Ekonomická činnosť (SK NACE)					
B – E Priemysel	6 022	7 807	6 285	5 441	13 487
F Stavebníctvo	9 736	12 538	9 557	7 728	20 358
G Obchod	14 553	15 365	10 422	9 037	16 266
H, J Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia	4 139	5 326	3 874	4 362	8 952
I Ubytovacie a stravovacie služby	2 079	2 262	1 710	1 612	2 843
K – N Obchodné služby	12 825	17 405	10 945	11 496	24 766
P – S Ostatné služby	3 723	5 717	3 596	2 964	8 570
Vybrané odvetvia spolu	53 077	66 420	46 389	42 640	95 242

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

¹ Právnické osoby okrem podnikov zahŕňujú údaje aj za neziskové inštitúcie. Neziskové inštitúcie tvoria 3,6% podiel na celkovom počte aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov.

Podľa publikovaných údajov Eurostatu dosiahol **podiel novovzniknutých subjektov** na celkovom počte aktívnych subjektov v SR v roku 2014 vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **20,0%**.

Zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov

Najaktuálnejšie údaje o zaniknutých subjektoch sú publikované za rok 2014, pričom predstavujú odhadované údaje, ktoré budú následne zo strany ŠÚ SR spresňované (najčastejšie smerom nadol). **Podľa odhadovaných údajov v roku 2014 zaniklo 44 126 subjektov** (právnických a fyzických osôb – podnikateľov), čo je o 17 335 subjektov menej ako v roku 2013.

Z celkového počtu zaniknutých subjektov bolo v kategórii s 0 až 4 zamestnancami 99,0 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2014 zaniklo v obchode (10 437), v stavebníctve (9 778) a v obchodných službách (9 326).

Podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2013 **podiel zaniknutých subjektov** na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až N) v SR **14,3 %** (predbežné údaje).

Tab. č. 9: Zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2010	2011	2012	2013 *	2014 **
0 - 4	28 345	63 310	39 512	60 440	43 671
5 - 9	270	384	358	499	257
10 a viac	292	211	269	522	198
Počet spolu	28 907	63 905	40 139	61 461	44 126
Ekonomická činnosť (SK NACE)					
B – E Priemysel	3 606	8 235	5 856	8 752	6 366
F Stavebníctvo	4 567	11 963	8 980	13 718	9 778
G Obchod	9 528	19 556	10 714	16 841	10 437
H, J Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia	2 061	4 199	2 845	5 102	3 573
I Ubytovacie a stravovacie služby	1 290	2 578	1 643	2 596	1 586
K – N Obchodné služby	5 830	13 236	7 348	11 355	9 326
P – S Ostatné služby	2 025	4 138	2 753	3 097	3 060
Vybrané odvetvia spolu	28 907	63 905	40 139	61 461	44 126

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA. *Údaje sú predbežné. **Údaje sú odhadované.

Podľa údajov Eurostatu bolo na Slovensku z celkového počtu novovzniknutých subjektov (vo vybraných odvetviach) 87,0 % aktívnych po prvom roku od svojho vzniku (podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2013 ($t - 1$) a boli aktívne do roku 2014 (t), k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2013 ($t - 1$). Po piatom roku od svojho vzniku bolo na Slovensku aktívnych 37,9 % subjektov (podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2009 a boli aktívne do roku 2014, k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2009).

Tab. č. 10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2014

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok
Priemysel (sekcia SK NACE B až E)	88,5	71,0	56,0	48,3	39,7
Stavebníctvo (sekcia SK NACE F)	83,6	65,6	49,5	43,6	34,1
Služby (sekcia SK NACE G až N)	87,2	69,1	51,5	44,3	38,1
Vybrané odvetvia spolu (sekcia SK NACE B až S)	87,0	68,5	51,2	45,1	37,9

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov Eurostatu

V tabuľke č. 11 sú prezentované podiely aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) podľa referenčných rokov.

Tab. č. 11: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) spolu v SR podľa referenčných rokov

Miera prežitia / referenčný rok	2013	2012	2011	2010	2009
Počet novovzniknutých subjektov	42 640	46 389	66 420	53 077	63 743
Miera prežitia po 1 roku	87,0%	83,8%	78,8%	84,1%	76,8%
Miera prežitia po 2 roku		68,5%	64,6%	65,0%	67,2%
Miera prežitia po 3 roku			51,2%	54,0%	51,6%
Miera prežitia po 4 roku				45,1%	44,4%
Miera prežitia po 5 roku					37,9%

Zdroj: spracované SBA, na základe údajov ŠÚSR, Eurostatu. Údaje znázornené na diagonále tabuľky č. 10 zodpovedajú údajom v tabuľke č. 11 v riadku vybrané odvetvia spolu.

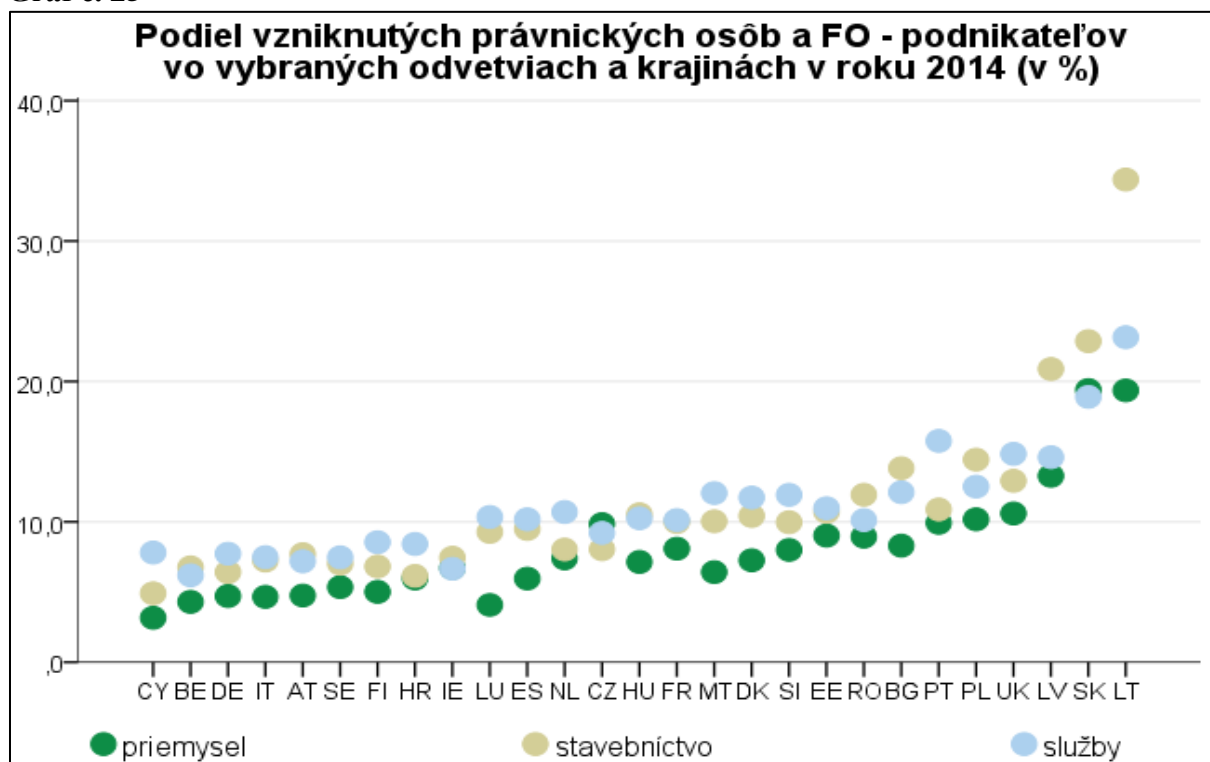
Porovnanie podielu vzniknutých a zaniknutých subjektov v SR s vybranými krajinami EÚ

Podľa údajov Eurostatu za rok 2014 sa Slovensko zaraduje medzi krajiny s najvyšším podielom novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov (20,0 %; 2. miesto v rámci vybraných krajín za všetky sekcie SK NACE B až S spolu).

Najvyšší podiel vzniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v krajinách EÚ dosiahla Litva 25,1 % (sekcie SK NACE B až S), pričom najvyšší podiel vznikov zaznamenala Litva v oblasti stavebníctva 34,4 % (SK NACE F). Medzi krajiny s vysokým podielom vzniknutých subjektov sa zaraduje aj Lotyšsko (15,8 %), Portugalsko (14,6 %), či Spojené kráľovstvo (13,7 %).

Najnižší podiel vzniknutých právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov za rok 2014 bol dosiahnutý v krajinách ako Cyprus, Belgicko, Nemecko a Taliansko.

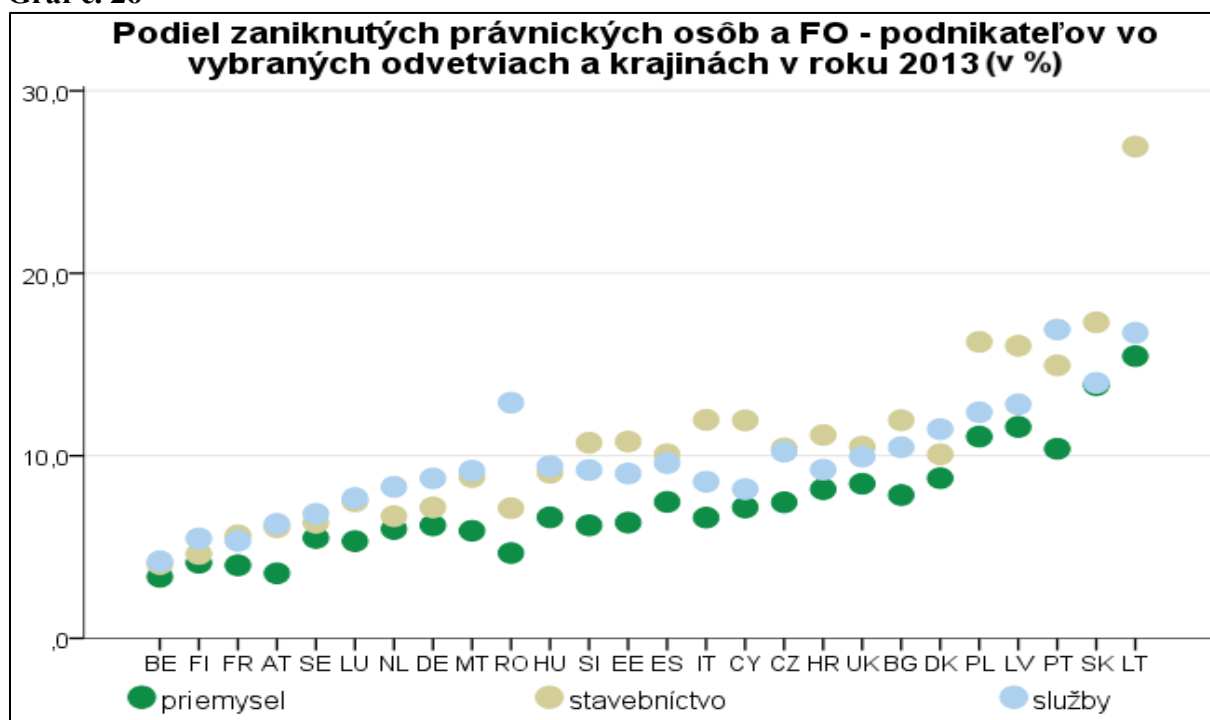
Graf č. 25

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podiel zaniknutých subjektov na Slovensku sa v medziročnom porovnaní zvýšil na úroveň 14,3 % (sekcie SK NACE B až S spolu). Pred Slovenskom sa v uvedenom porovnaní umiestnili krajiny ako Litva (18,1 %) a Portugalsko (16,2 %). Medzi krajiny s najnižším podielom zaniknutých subjektov sa zaraďujú Belgicko (4,1 %), Fínsko (5 %) a Francúzsko (5,1 %).

Graf č. 26

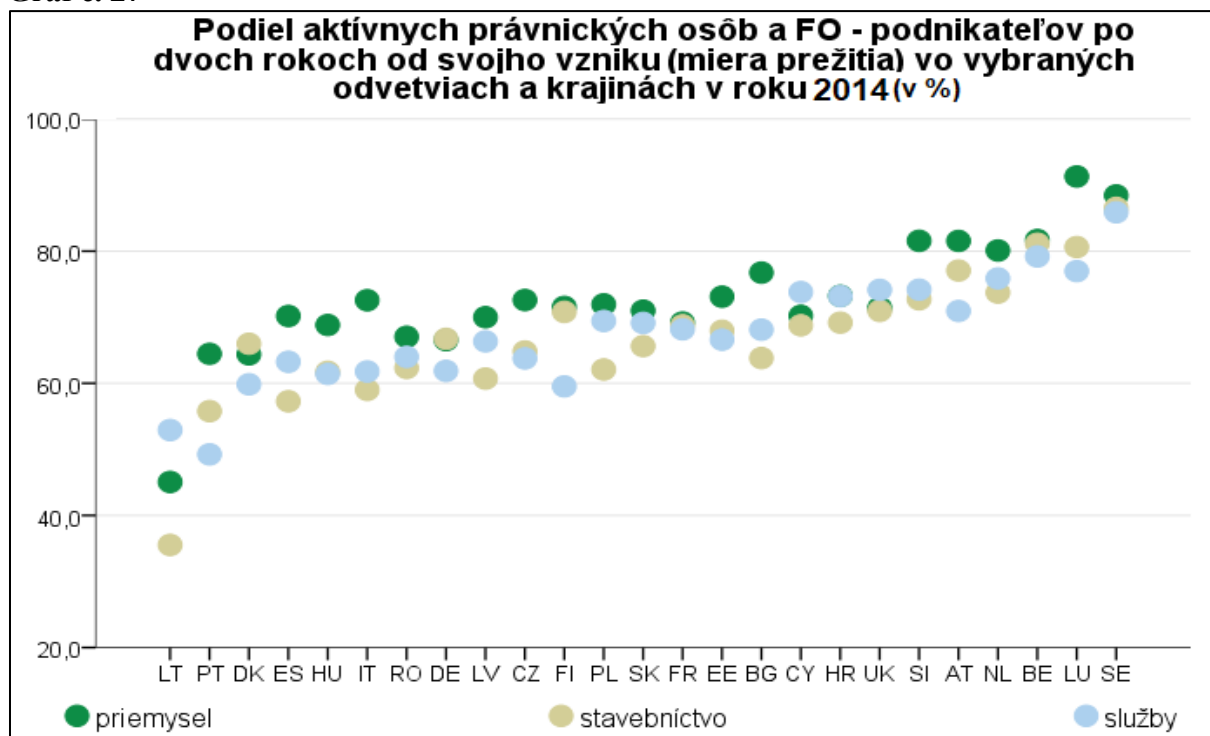

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Miera prežitia novovzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku dosiahla v roku 2014 na Slovensku 68,5 % (sekcie SK NACE B až S spolu). Takmer jedna tretina (31,5 %) novovzniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku je neaktívna do dvoch rokov od svojho vzniku.

Medzi krajiny s najvyššou mierou prežitia sa zaraďujú Švédsko, Luxembursko (77,6 %) a Belgicko (79,5 %). Najmenej podnikateľských subjektov je ekonomicky aktívnych po dvoch rokoch od svojho vzniku v Litve, Portugalsku, Dánsku a Taliansku.

Graf č. 27

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

4.2 Vzniky a zániky MSP spracované z údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR došlo v roku 2016 k zastaveniu trendu poklesu vznikov malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,8 % (resp. o 6 192) na 58 838.

Jednu tretinu (33,0 %, resp. 19 398) z celkového počtu vzniknutých malých a stredných podnikov predstavovali podniky (MSP - právnické osoby), takmer dve tretiny (62,1 %, resp. 36 518) tvorili živnostníci, 2,7 % (1 573) samostatne hospodáriaci roľníci a 2,3 % (1 349) osoby podnikajúce formou slobodných povolání.

V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet vzniknutých podnikov (MSP - právnických osôb) o 42,3%, živnostníkov o 2,8 %, samostatne hospodáriacich roľníkov o 30,8 %. Počet vzniknutých slobodných povolání sa medziročne znížil o 40,7 % a dosiahol najnižšiu úroveň od roku 2011.

Nárast počtu vzniknutých MSP - právnických osôb v roku 2016 mohol súvisieť s pozitívnym vývojom ekonomiky, rastom domácej spotreby, ale aj očakávaným zrušením daňových licencií. Rastúci počet samostatne hospodáriacich roľníkov v posledných dvoch rokoch je okrem iného aj odrazom zavádzania nových podporných opatrení podnikania mladých farmárov zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

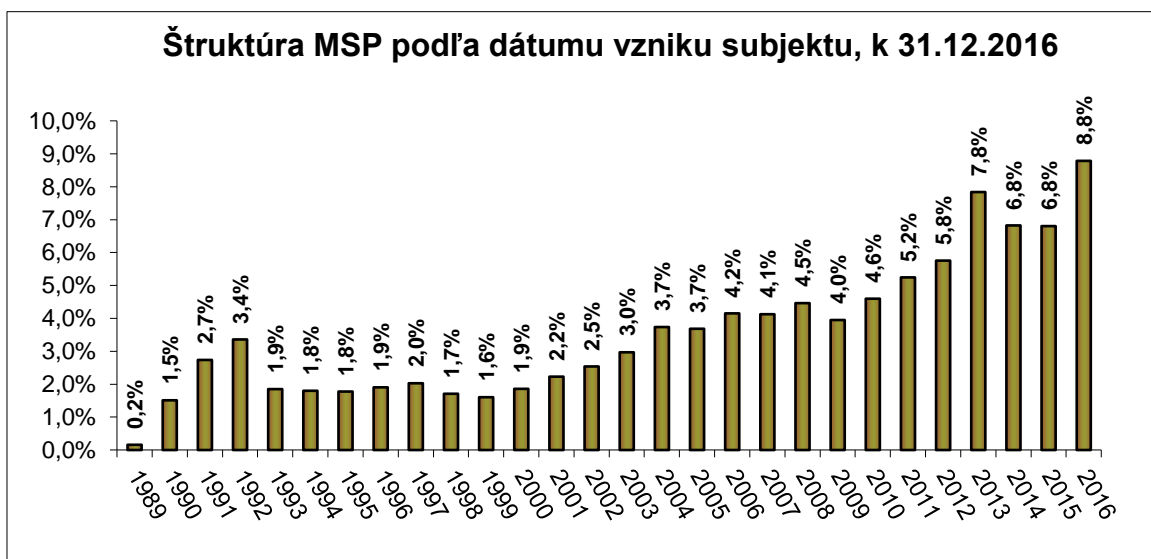
Tab. č. 12: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR (Spracované na základe dátumu vzniku subjektu. Údaje sú spracované z celkového počtu aktívnych a neaktívnych podnikateľských subjektov.)

Právna forma MSP	2011	2012	2013	2014	2015	2016
MSP – PO (právnické osoby)	19 847	20 905	27 817	14 806	13 630	19 398
Živnostníci	43 265	38 793	42 664	41 347	35 539	36 518
Samostatne hospodáriaci roľníci	261	261	332	503	1 203	1 573
Slobodné povolania	1 551	1 742	2 193	2 361	2 274	1 349
Spolu MSP	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov v roku 2016 bola viac ako jedna pätina (22,4 %) vo veku do 3 rokov od vzniku, viac ako jedna tretina (36,0 %) vo veku od 3 do 10 rokov od vzniku a 41,6 % MSP je na trhu etablovaných viac ako 10 rokov. Len 15,1 % malých a stredných podnikov pôsobí na trhu viac ako 20 rokov.

Graf č. 28

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet zaniknutých MSP sa v roku 2016 po predchádzajúcom poklese medziročne zvýšil o 25,5 % na 53 878. Z celkového počtu zaniknutých malých a stredných podnikov bolo 16,9 % podnikov (právnických osôb). Viac ako štyri pätiny (80,7 %) tvorili živnostníci. Podiel samostatne hospodáriacich roľníkov predstavoval 0,8 % a osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní 1,5 %.

V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet zaniknutých živnostníkov o jednu tretinu (o 33,8 %), samostatne hospodáriacich roľníkov o 1,9 %. Počet zaniknutých slobodných povolaní sa znížil o 7,5 % a počet zaniknutých MSP - právnických osôb sa takmer nezmenil.

Tab. č. 13: Vývoj počtu zaniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma MSP	2011	2012	2013	2014	2015	2016
MSP – PO (právnické osoby)	4 363	4 972	5 086	7 390	9 134	9 131
Živnostníci	49 577	48 832	61 822	47 413	32 502	43 503
Samostatne hospodáriaci roľníci	540	423	387	314	424	432
Slobodné povolania	832	759	736	789	878	812
Spolu MSP	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 878

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

5. Regionálne hľadisko podnikania MSP

Každý piaty (22,0 %) aktívny malý a stredný podnik pôsobí na území Bratislavského kraja. Ostatné kraje majú zastúpenie na celkovom počte MSP v intervale od 9,6 % (Trenčiansky kraj) do 13,5 % (Žilinský kraj).

V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť malých a stredných podnikov vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejší rast bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji (o 7,5 %, resp. o 8 536). V Trnavskom kraji vzrástol počet malých a stredných podnikov o 4,8 % (o 2 557), v Trenčianskom kraji o 3,3 % (o 1 739), v Nitrianskom kraji o 5,5 % (o 3 534), v Žilinskom kraji o 4,2 % (o 3 021), v Banskobystrickom kraji o 3,5 % (o 1 904), v Prešovskom kraji o 4,0 % (o 2 638) a v Košickom kraji o 4,0 % (o 2 185).

Tab. č. 14: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2016

Kraj SR	Fyzické osoby – podnikatelia			Podniky			MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Malé (0 – 49)	Stredné (50 – 249)	Veľké (250 a viac)		
Bratislavský kraj	46 862	4 340	234	70 581	757	203	122 774	122 977
Trnavský kraj	34 714	1 604	650	18 292	268	58	55 528	55 586
Trenčiansky kraj	34 961	1 724	337	16 367	288	87	53 677	53 764
Nitriansky kraj	41 922	2 250	970	22 634	327	59	68 103	68 162
Žilinský kraj	51 098	1 957	716	21 288	327	65	75 386	75 451
Banskobystrický kraj	34 019	2 269	1 010	18 324	234	48	55 856	55 904
Prešovský kraj	47 578	1 981	803	18 782	260	60	69 404	69 464
Košický kraj	31 814	2 428	751	21 178	223	56	56 394	56 450
Spolu SR	322 968	18 553	5 471	207 446	2 684	636	557 122	557 758

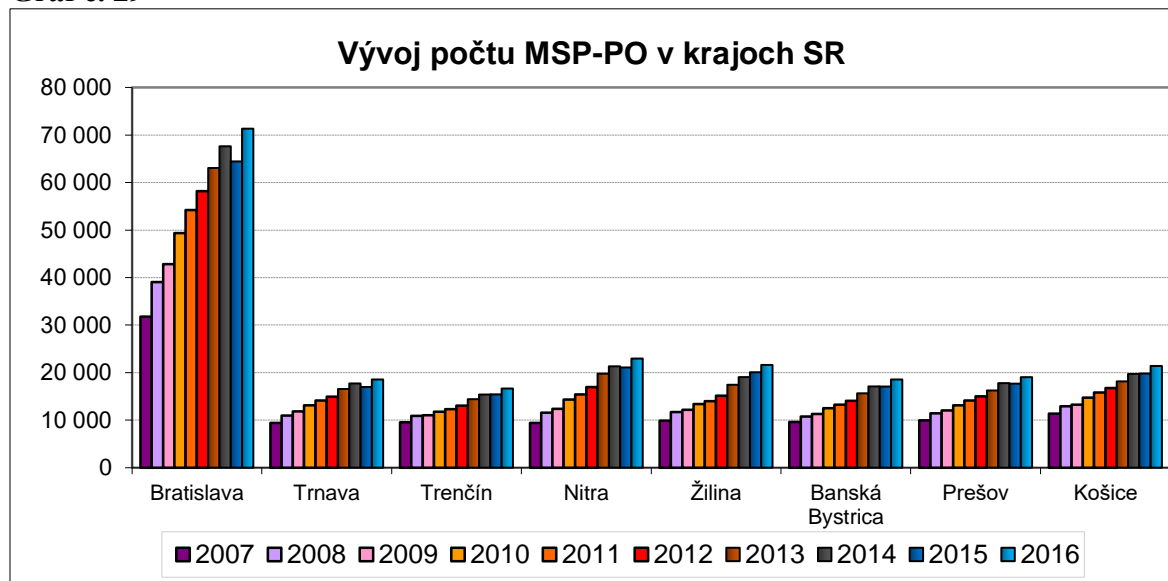
Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Právnické osoby – podniky

Z celkového počtu MSP – právnických osôb bola viac ako jedna tretina (33,9 %) evidovaná v Bratislavskom kraji (71 338). V Trnavskom kraji bolo etablovaných 8,8 % MSP – právnických osôb, v Trenčianskom kraji 7,9 %, v Nitrianskom kraji 10,9 %, v Žilinskom kraji 10,3 %, v Banskobystrickom kraji 8,8 %, v Prešovskom kraji 9,1 % a v Košickom kraji 10,2 % MSP – právnických osôb.

V medziročnom porovnaní sa zvýšil počet MSP – právnických osôb vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejšie v Bratislavskom kraji (o 10,7 %). V ostatných krajoch sa zvýšil počet MSP – právnických osôb v intervale od 7,7 % (Žilinský a Prešovský kraj) do 9,3 % (Trnavský kraj).

Graf č. 29

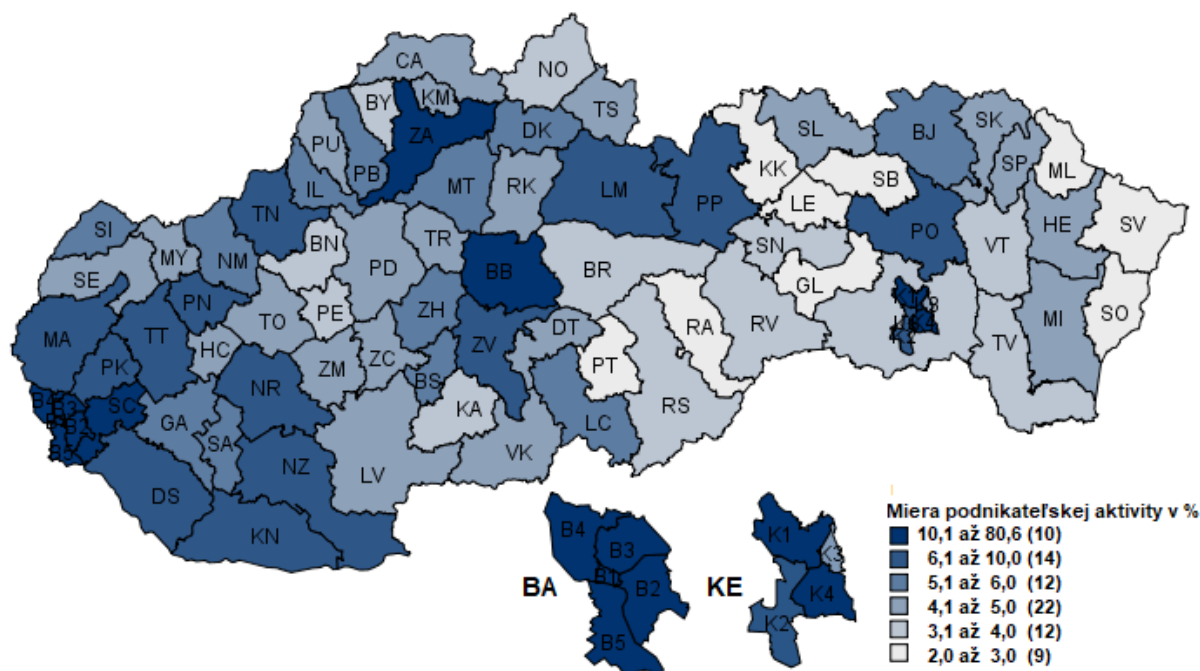
Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Miera podnikateľskej aktivity MSP – PO² v roku 2016 spracovaná na úrovni okresov SR je znázornená v mape č. 1.

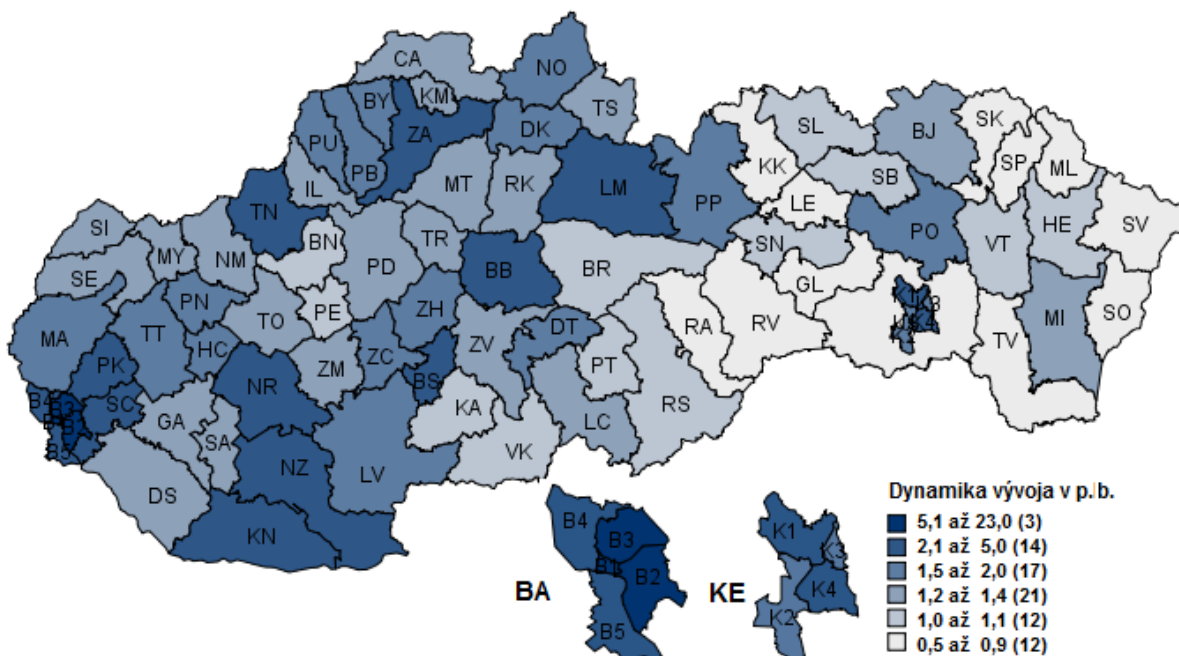
Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP – PO bola v roku 2016 zaznamenaná v okresoch v rámci mesta Bratislava a Košice. Konkrétne v okrese Bratislava I (80,6 %), Bratislava III (34,4 %), Bratislava II (31,0 %), Košice I (15,4 %) a Košice IV (14,7 %). Naopak najnižšia bola dosiahnutá v okresoch Gelnica (2,0 %) Revúca (2,4 %) a Sobrance (2,4 %), Poltár (2,5 %), Medzilaborce (2,6 %) a Levoča (2,8 %).

Najvyššia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO v období rokov 2011 – 2016 bola zaznamenaná v okresoch Bratislava I (23,0 p. b.), Bratislava III (9,6 p. b.), Bratislava II (5,1 p. b.), Košice IV (4,9 p. b.), Bratislava V (4,3 p. b.) a v okrese Bratislava IV (4,0 p. b.). Najnižšia dynamika rastu miery podnikateľskej aktivity MSP – PO bola zaznamenaná v okresoch Medzilaborce (0,5 p. b.), Sobrance (0,6 p. b.), Gelnica (0,6 p. b.), Trebišov (0,7 p. b.), Levoča (0,7 p. b.) a Kežmarok (0,7 p. b.).

² Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Mapa č. 1:**Miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v roku 2016**

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Mapa č. 2:**Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v období 2011-2016**

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Fyzické osoby – podnikatelia

V roku 2016 pôsobilo najviac fyzických osôb – podnikateľov v Žilinskom kraji (15,5 %; 53 771) a v Bratislavskom kraji (14,8 %; 51 436). Najmenej fyzických osôb – podnikateľov bolo naopak evidovaných v Košickom kraji (10,1 %; 34 993).

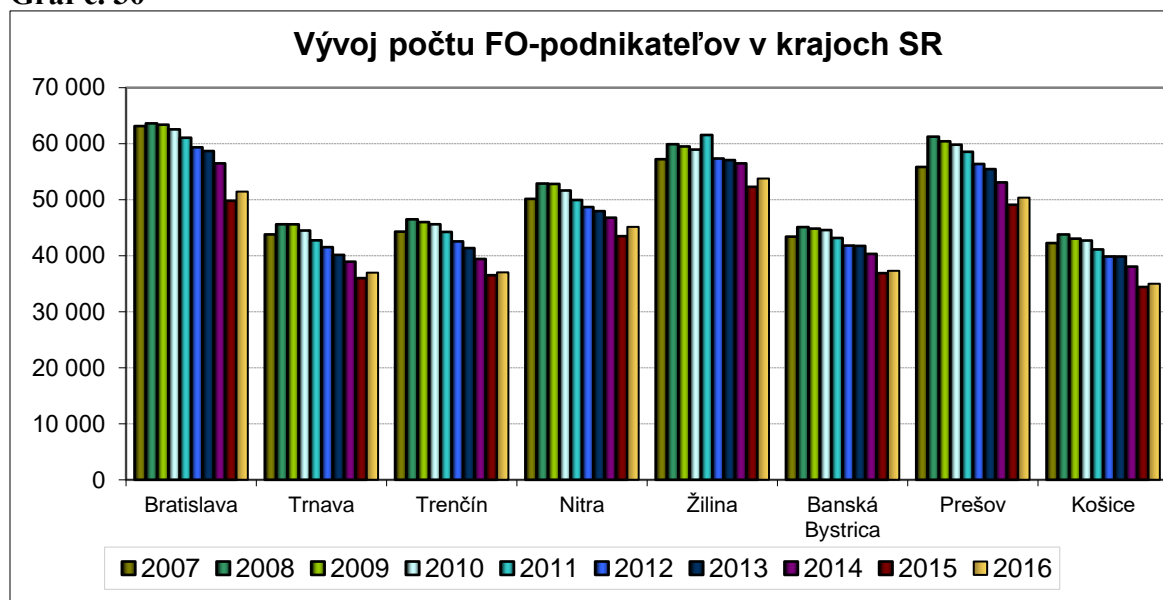
V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť fyzických osôb – podnikateľov vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejšie vzrástla v Nitrianskom kraji (o 3,8 %) a v Bratislavskom kraji (o 3,3 %).

Z celkového počtu živnostníkov pôsobilo v roku 2016 najviac v Žilinskom kraji 15,8 % v Prešovskom kraji 14,7 % a v Bratislavskom kraji 14,5 %. V Nitrianskom kraji pôsobilo 13,0 % živnostníkov, v Trenčianskom kraji 10,8 %, v Trnavskom kraji 10,7 %, v Banskobystrickom kraji 10,5 % živnostníkov, najmenej 9,9 % živnostníkov pôsobilo v Košickom kraji.

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo 18,5 % registrovaných v Banskobystrickom kraji, 17,7 % v Nitrianskom kraji, 14,7 % v Prešovskom kraji, 13,7 % v Košickom kraji, 13,1 %, v Žilinskom kraji, 11,9 % v Trnavskom kraji, 6,2 % v Trenčianskom kraji a 4,3 % v Bratislavskom kraji.

Takmer jedna štvrtina (23,4 %) osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bola registrovaná v Bratislavskom kraji, 13,1 % v Košickom kraji, 12,2 % v Banskobystrickom kraji, 12,1 % v Nitrianskom kraji, 10,7 % v Prešovskom kraji, 10,5 % v Žilinskom kraji, 9,3 % v Trenčianskom kraji a 8,6 % v Trnavskom kraji.

Graf č. 30

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

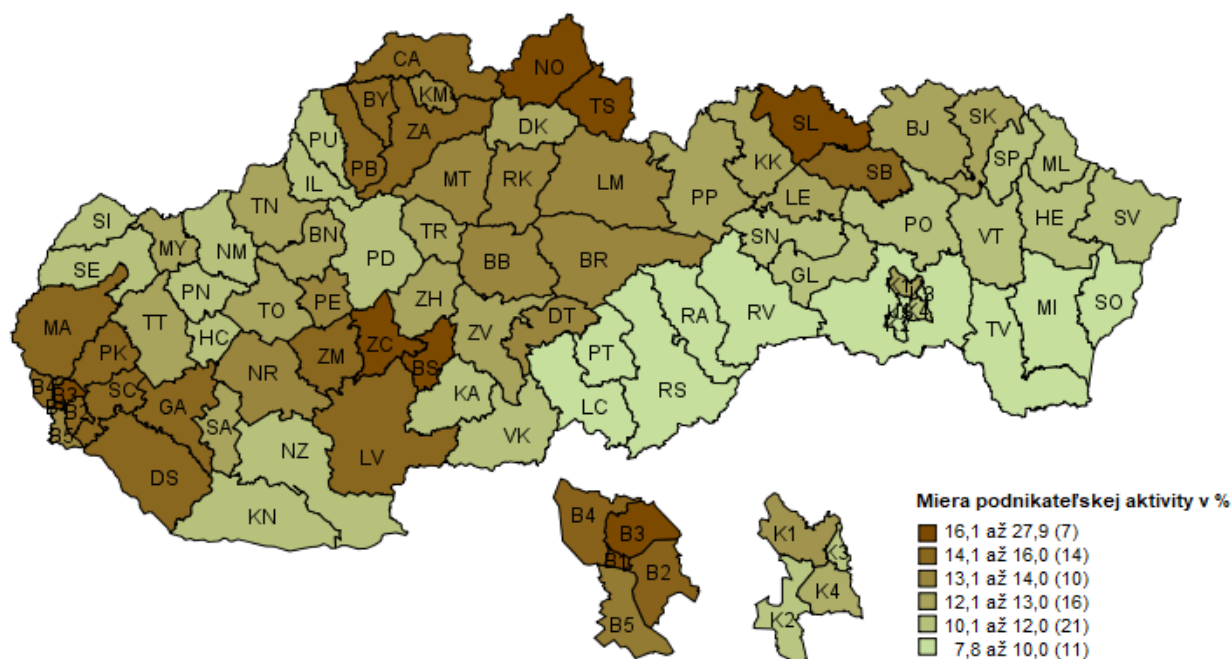
Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov v roku 2016 spracovaná na úrovni okresov je znázornená v mape č. 3. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci FO – podnikateľov bola v roku 2016 zaznamenaná v okresoch Námestovo (27,9 %), Bratislava I (21,5 %), Stará Ľubovňa (21,1 %), Tvrdošín (18,8 %), Banská Štiavnica (16,7 %), Bratislava III (16,5 %) a okres Žarnovica (16,5 %). Najnižšia miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov je dosahovaná v okresoch Revúca (7,8 %), Košice - okolie (7,8 %), Rimavská Sobota (7,9 %), Trebišov (7,9 %), Rožňava (8,7 %), Sobrance (8,8 %) a v okrese Michalovce (8,9 %).

Nárast miery podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov vo vzťahu k ekonomickému obyvateľstvu v období rokov 2011 – 2016 bol dosiahnutý iba v okrese Levice (o 0,3 p. b.). V okrese Poltár zostala podnikateľská aktivita na nezmenenej úrovni.

V ostatných okresoch došlo k poklesu podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov, pričom najvýraznejšie sa znížila v okresoch Senec (o 6,1 p. b.), Kysucké Nové Mesto (o 5,4 p. b.), Tvrdošín (o 4,7 p. b.), Čadca (o 4,5 p. b.) a Veľký Krtíš (o 4,3 p. b.).

Mapa č. 3:

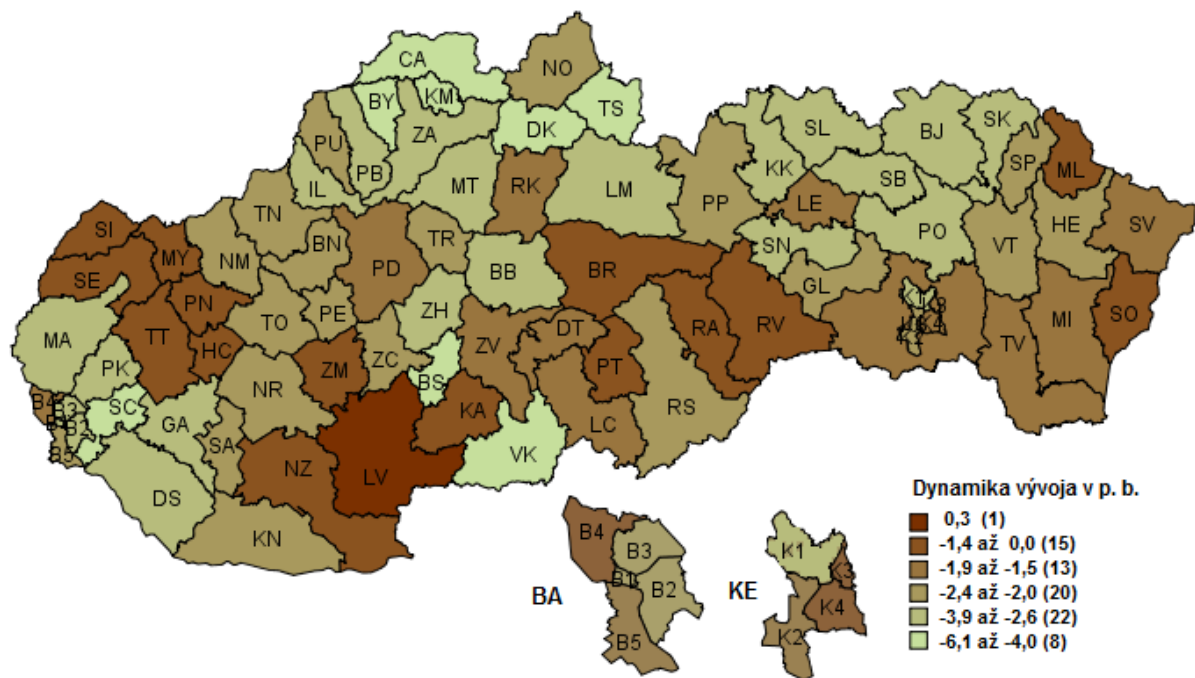
Miera podnikateľskej aktivity v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov ŠÚ SR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu FO – podnikateľov a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

Mapa č. 4:

Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci FO-podnikateľov v okresoch SR v období 2011-2016

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013, vyhotovené SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR a ÚPSVaR. Miera podnikateľskej aktivity je vypočítaná ako podiel počtu MSP – právnických osôb a ekonomicky aktívneho obyvateľstva v %.

6. Charakteristika zamestnanosti v MSP

Zamestnanosť vykazovala pozitívne tendencie v slovenskom hospodárstve aj v roku 2016. Oproti roku 2015 zrástol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve o 2,5 % na 2 307,0 tisíc (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR).

Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 307,0 tisíc) bolo 1 846,0 tis. osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore. Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovej zamestnanosti v podnikovom sektore podieľali FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby) 34,3 %, mikropodniky 12,3 %, malé podniky 12,4 %, stredné podniky 15,0 % a veľké podniky 25,9 %.

V roku 2016 tvorili malé a stredné podniky 74,1 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,3 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR).

Oproti roku 2015 vzrástol podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike o 0,5 p. b. V porovnaní s rokom 2006 vzrástol podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike súhrnne o 2,6 p. b. na úroveň 74,1 % (od roku 2006 disponuje SBA presnými údajmi o zamestnanosti MSP).

Tab. č. 15: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie

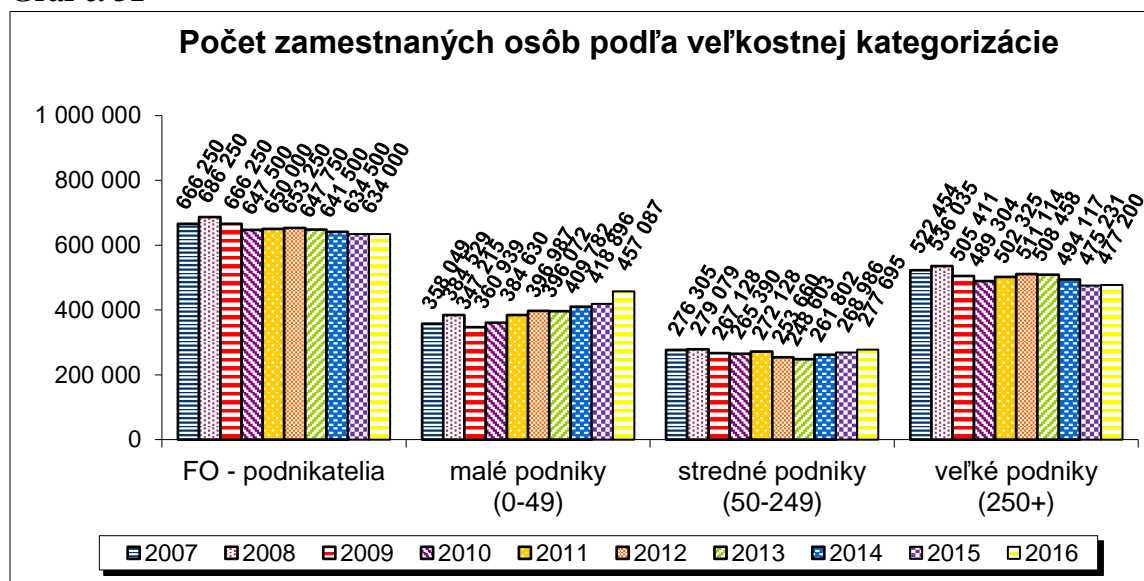
Právne formy a veľkostné kategórie	2015	2016		rozdiel 2016 a 2015	index 2016/2015
		abs.	v %		
FO - podnikatelia (odhad)	634 500	634 000	34,3%	-500	↓ 99,9
Mikropodniky (0-9)	205 896	227 486	12,3%	21 590	↑ 110,5
Malé podniky (10-49)	213 000	229 601	12,4%	16 601	↑ 107,8
Stredné podniky (50-249)	268 986	277 695	15,0%	8 709	↑ 103,2
Veľké podniky (250 a viac)	475 231	477 200	25,9%	1 969	↑ 100,4
Spolu MSP (0-249)	1 322 382	1 368 782	74,1%	46 400	↑ 103,5
Spolu podnikateľské subjekty	1 797 613	1 845 982	100,0%	48 369	↑ 102,7

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore zvýšila o 2,7 % (o 48,4 tis. osôb). **V kategórii malých a stredných podnikov (vrátane FO – podnikateľov) zamestnanosť medziročne vzrástla o 3,5 % (o 46,4 tis. osôb) na 1 368 782 zamestnaných osôb. Dosiahnutý rast zamestnanosti v sektore MSP bol najvýznamnejší od predkrízového roku 2008.**

Zamestnanosť sa v medziročnom porovnaní mierne znížila iba v kategórii FO – podnikateľov (o 0,1 %). V rámci mikropodnikov zamestnanosť vzrástla o 10,5 %, malých podnikov o 7,8 % a stredných podnikov o 3,2 %. Na porovnanie, priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne vzrástol o 0,4 %.

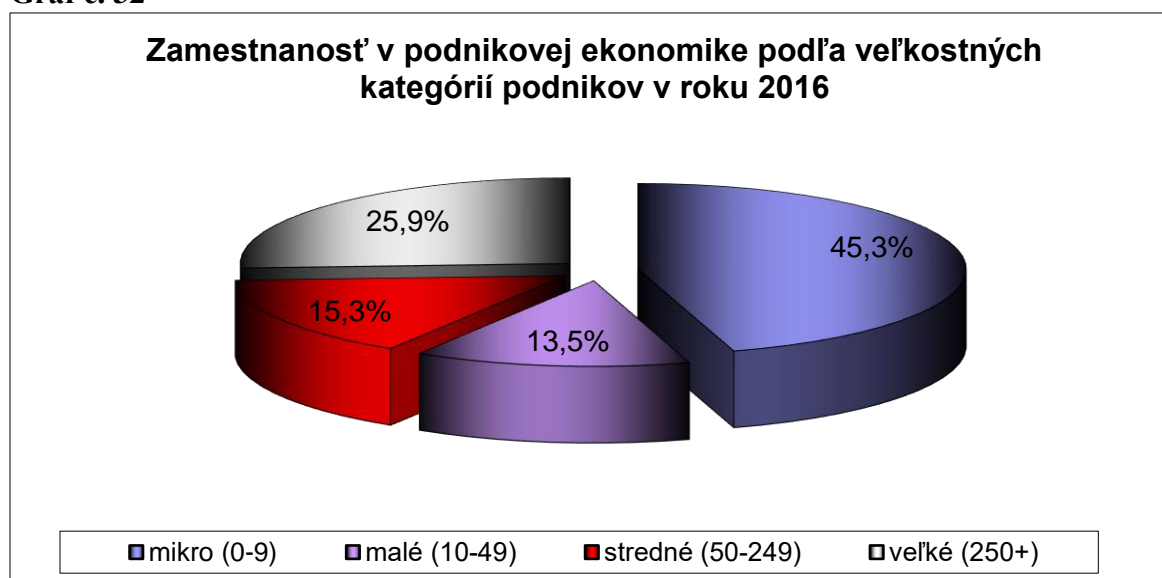
Graf č. 31

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 32 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2016 podľa veľkostných kategórií podnikov (vrátane FO – podnikateľov), ktorá bola spracovaná na základe údajov ŠÚ SR a prepočtu SBA. Mikropodniky tvorili 45,3 % podiel na zamestnanosti, malé podniky 13,5 % podiel, stredné podniky 15,3 % podiel a veľké podniky 25,9 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

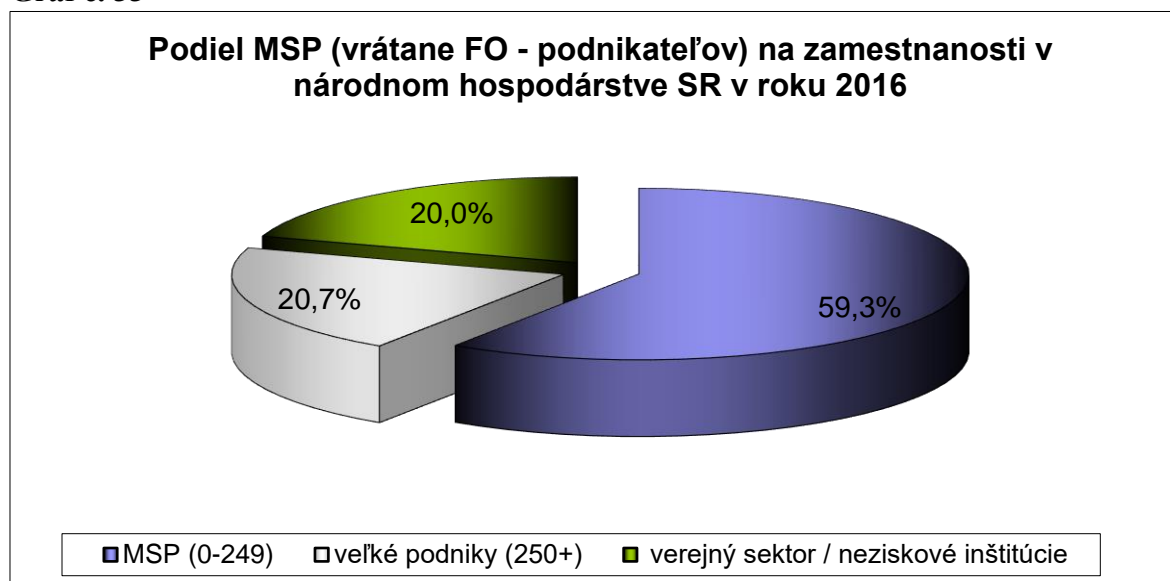
Graf č. 32

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Postavenie malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve SR podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR je prezentované v grafe č. 33. Z uvedeného grafu vyplýva, že podiel malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR dosiahol 59,3 %, pričom podiel veľkých podnikov predstavuje 20,7 % a verejného sektora (neziskových inštitúcií) 20,0 %.

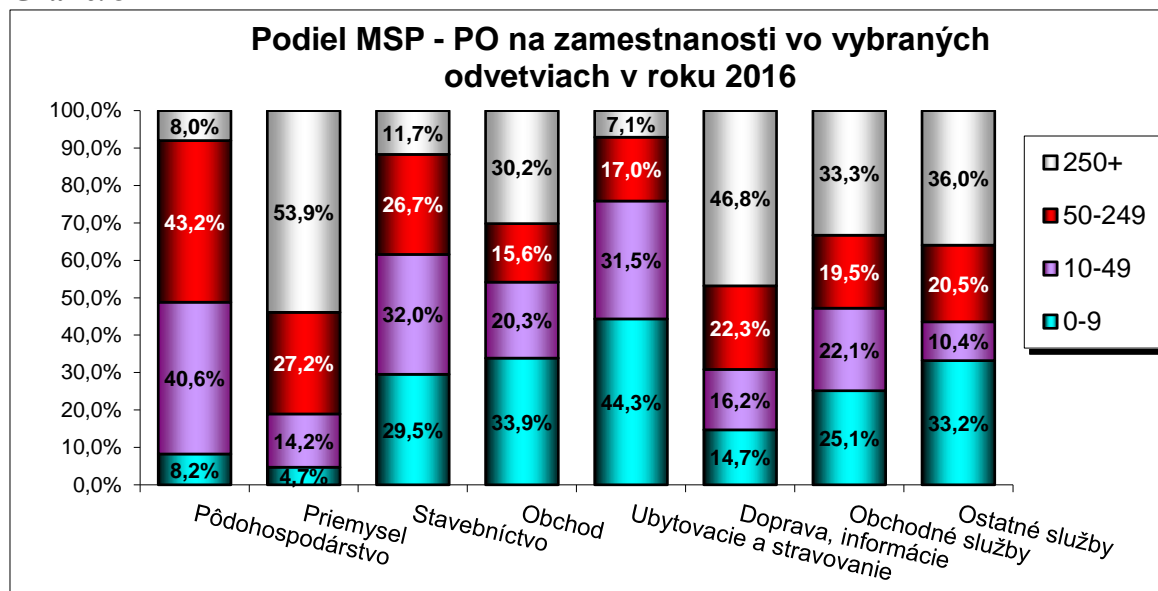
Graf č. 33

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Najvyšší podiel dosahujú MSP-PO na zamestnanosti v odvetví ubytovania a stravovania (92,9 %), pôdohospodárstva (92,0 %) a stavebníctva (88,3 %). Približne dve tretiny pracovných miest vytvárajú MSP-PO v odvetví obchodu (69,8 %), obchodných (66,7 %) a ostatných služieb (64,0 %). V doprave a informačných činnostiach tvorí podiel MSP-PO 53,2 % a v priemysle 46,1 % (graf č. 34).

Graf č. 34

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Poznámka: V odvetviach pôdohospodárstva a ubytovania a stravovania, pri veľkostnej kategórii stredných a veľkých podnikov bol použitý odhadovaný počet zamestnancov. Presný počet zamestnancov nebolo možné použiť/zverejniť pre dôverný charakter týchto údajov.

Porovnanie zamestnanosti MSP v SR a v krajinách EÚ

Malé a stredné podniky sa v roku 2014 podieľali 66,8 % na celkovom počte zamestnaných osôb v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v rámci krajín EÚ – 28, pričom podiel mikropodnikov predstavoval 29,9 %, malých podnikov 20,1 % a stredných podnikov 16,8 %.

Aktuálne dosiahnutý podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike na Slovensku v roku 2016 je o 7,3 p. b. vyšší ako v krajinách EÚ – 28. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ-28 dominantnejšie postavenie mikropodniky (podiel vyšší o 15,4 p. b.).

Tab. č. 16: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a krajinách EÚ

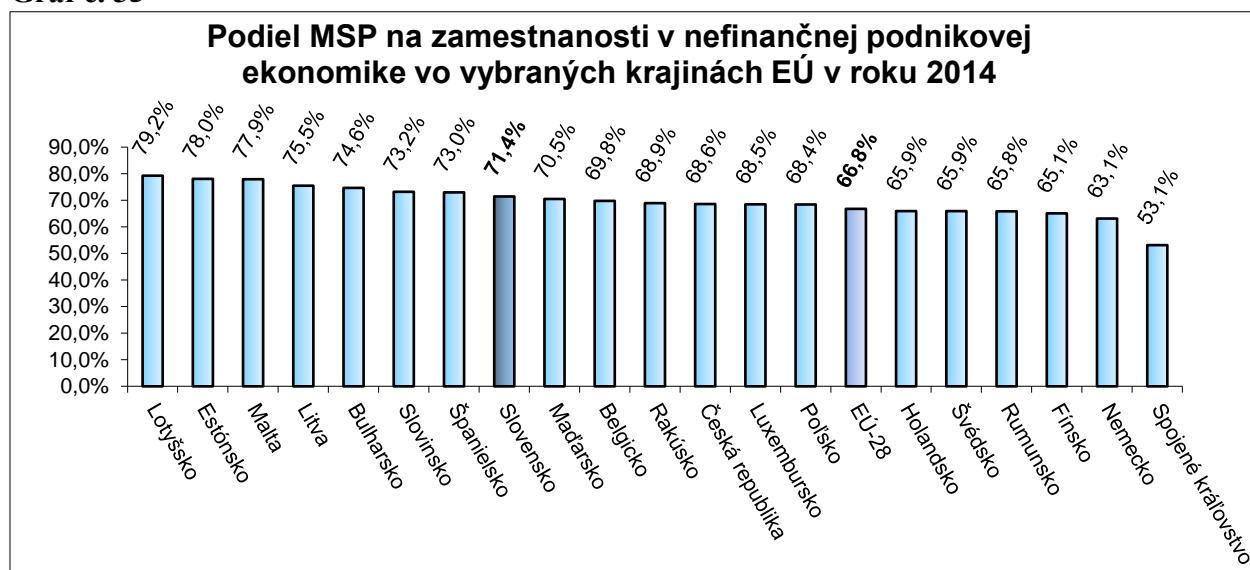
		Veľkosť podniku				MSP	Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký		
		(0-9)	(10-49)	(50-249)	(250+)		
EÚ - 28 (2014)	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	40 491,2	27 225,1	22 800,0	45 065,9	90 516,3	135 582,2
	podiel na zamestnanosti	29,9%	20,1%	16,8%	33,2%	66,8%	100,0%
Slovensko (2016)	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike (v tis.)	836,6	249,5	282,6	477,2	1 368,7	1 845,9
	podiel na zamestnanosti	45,3%	13,5%	15,3%	25,9%	74,1%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: Štatistický úrad SR, prepočet SBA

údaje za EÚ 28: Eurostat, Structural business statistics, odvetvia pokrývajú sekcie SK NACE B až N a divíziu 95, v čase spracovania materiálu boli údaje EÚ-28 dostupné za rok 2014.

Slovensko sa naďalej zaradzuje medzi krajiny s nadpriemerným podielom malých a stredných podnikov na zamestnanosti. Najvyšší podiel dosahujú MSP na zamestnanosti v krajinách ako Lotyšsko (79,2 %), Estónsko (78,0 %), Malta (77,9 %) a Litva (75,5 %). Naopak na posledných priečkach sa umiestňujú krajiny ako Spojené Kráľovstvo (53,1 %), Nemecko (63,1 %) a Fínsko (65,1 %).

Graf č. 35

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

7. Postavenie MSP v ekonomike SR

7.1 Postavenie MSP v najvýznamnejších odvetviach

V roku 2016 sa podľa predbežných údajov ŠÚ SR vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 80 958,0 mil. Eur. V medzioročnom porovnaní sa reálne zvýšil o 3,3 %, čo bolo o 0,5 p. b. menej ako v roku 2015.

Hrubá produkcia sa oproti roku 2015 zvýšila o 3,2 % na úroveň 184 978,8 mil. Eur, pridaná hodnota o 3,1 % na 72 933,02 mil. Eur. Medzispotreba sa zvýšila o 3,2 % a dosiahla úroveň 112 045,8 mil. Eur. Čisté dane z produktov sa zvýšili o 4,7 % na 8 025,0 mil. Eur.

Takmer jednou štvrtinou (24,6 %) sa na celkovej tvorbe hrubého domáceho produktu podieľal priemysel. Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov; doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby tvorili takmer jednu pätinu (19,4 %) hrubého domáceho produktu, verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 12,1 %, stavebníctvo 6,8 %, odborné, vedecké a technické činnosti, administratívne služby 6,9 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 5,8 %. Ostatné odvetvia tvorili podiel menší ako 4,0 %. Podiel čistých daní z produktov predstavoval 9,9 %.

V nasledujúcej časti podkapitoly sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B, C, D, E), v stavebníctve (sekcia F), v obchode (divízia 46, 47), cestnej doprave (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a ťahovacie služby) a vo vybraných trhových službách. Do vybraných trhových služieb patria činnosti v oblasti nehnuteľností (68), odborné, vedecké a technické činnosti (právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické a inžinierske činnosti, reklama a ostatné odborné činnosti; 69 až 75), administratívne a podporné služby (prenájom a lízing, sprostredkovanie práce, činnosť cestovných agentúr a kancelárií, bezpečnostné a pátracie služby, administratívne pomocné činnosti, 77 až 82), ostatné vzdelávanie a pomocné vzdelávacie činnosti (85.5, 85.6), umenie, zábava a rekreácia (90 až 93), ostatné činnosti (94 až 96). Uvedené sektory pokrývajú približne 85 % aktívnych MSP evidovaných v registri organizácií ŠÚ SR.

Priemysel

Priemyselná produkcia sa v roku 2016 zvýšila o 3,4 %. Tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle medzioročne reálne vzrástli o 4,5 %.

V roku 2016 sa v odvetví priemyslu zrealizovali tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 88 329,9 mil. Eur. Dominantné zastúpenie na realizovaných tržbách za vlastné výkony a tovar v priemysle si naďalej udržiavajú veľké podniky. Ich podiel na tržbách v roku 2016 predstavoval 65,8 %. **Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov tvorili 34,2 % podiel na tržbách v priemysle**, čo bolo o 0,3 p. b. viac ako v roku 2015.

Tab. č. 17: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Živnostníci	5 587,7	5 321,6	6,0%	↓ 95,2
Malé podniky (0-49)	9 047,8	9 342,3	10,6%	↑ 103,3
Stredné podniky (50-249)	14 846,0	15 520,7	17,6%	↑ 104,5
Veľké podniky (250 a viac)	57 609,1	58 145,3	65,8%	↑ 100,9
MSP	29 481,6	30 184,6	34,2%	↑ 102,4
Spolu	87 090,7	88 329,9	100,0%	↑ 101,4

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Z celkového objemu tržieb (88 329,9 v mil. Eur) tvorili tržby živnostníkov 6,0 %, malých podnikov (0-49) 10,6 %, stredných podnikov (50-249) 17,6 %.

Oproti roku 2015 sa tržby zvýšili v rámci všetkých kategórií podnikateľských subjektov, okrem živnostníkov (pokles o 4,8 %). Malým podnikom (0-49) tržby vzrástli o 3,3 % a stredným podnikom (50-249) o 4,5 %. **Súhrnne sa tržby malým a stredným podnikom (vrátane živnostníkov) zvýšili v bežných cenách o 2,4 %, čo bol však najnižší nárast od krízového roku 2009.** Tržby veľkých podnikov medziročne mierne vzrástli o 0,9 %.

Stavebníctvo

Stavebná produkcia v roku 2016 nenadviazala na pozitívny vývoj z roku 2015. V medziročnom porovnaní sa objem stavebnej produkcie medziročne znížil o 10,7 %. Tržby za vlastné výkony a tovar v stavebníctve medziročne poklesli v stálych cenách o 13,6 %.

Takmer jednou tretinou (30,7 %) sa na celkovej stavebnej produkcii (bez započítania odhadu za stavebné závody nestavebných podnikov) podieľali živnostníci. Malé podniky (0-49) tvorili 31,2 % podiel, stredné podniky (50-249) 16,6 % a veľké podniky (250 a viac) 21,4 % podiel. **Malé a stredné podniky (vrátane živnostníkov) súhrnne tvorili takmer štyri pätiny (78,6 %) z celkovej stavebnej produkcie v roku 2016.**

Tab. č. 18: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (bez stavebných závodov nestavebných podnikov, v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Živnostníci	1 479,0	1 485,3	30,7%	↑ 100,4
Malé podniky (0-49)	1 614,8	1 508,7	31,2%	↓ 93,4
Stredné podniky (50-249)	946,7	804,6	16,6%	↓ 85,0
Veľké podniky (250 a viac)	1 326,0	1 035,5	21,4%	↓ 78,1
MSP	4 040,5	3 798,6	78,6%	↓ 94,0
Spolu	5 366,5	4 834,1	100,0%	↓ 90,1

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa **stavebná produkcia malých a stredných podnikov** (vrátane živnostníkov) **v bežných cenách súhrnne znížila o 6 %** (v roku 2015 vykázala medziročný rast 10,4 %).

Stavebná produkcia živnostníkov sa oproti roku 2015 takmer nezmenila (rast o 0,4 %). Stavebná produkcia malých podnikov (0-49) sa znížila o 6,6 % a stredných podnikov o 15,0 %. V prípade veľkých podnikov (250 a viac) stavebná produkcia poklesla o 21,9 %.

Obchod

Vo veľkoobchode sa medziročne zvýšili tržby v stálych cenách o 2,1 % a v maloobchode o 2,2 %. Uvedený dosiahnutý rast bol hlavne výsledkom činnosti veľkých podnikov.

Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar v roku 2016 realizovali živnostníci 10,5 %, malé podniky (0-49) 46,0 % a stredné podniky (50-249) 19,4 %. **Malé a stredné podniky** (vrátane živnostníkov) **súhrnne tvorili viac ako tri štvrtiny (75,9 %) z celkového objemu realizovaných tržieb vo veľkoobchode a maloobchode**. Podiel veľkých podnikov dosiahol 24,1 %.

Tab. č. 19: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (divízia SK NACE 46-Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov a 47-Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Živnostníci	4 900,4	4 930,8	10,5%	↑ 100,6
Malé podniky (0-49)	21 236,4	21 572,5	46,0%	↑ 101,6
Stredné podniky (50-249)	9 427,6	9 126,2	19,4%	↓ 96,8
Veľké podniky (250 a viac)	10 636,6	11 304,3	24,1%	↑ 106,3
MSP	35 564,4	35 629,5	75,9%	↑ 100,2
Spolu	46 201,0	46 933,8	100,0%	↑ 101,6

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Oproti roku 2015 sa tržby v bežných cenách znížili len stredným podnikom (o 3,2 %). Takmer nezmenenú úroveň dosiahli tržby u živnostníkov (nárast o 0,6 %). V prípade malých podnikov (0-49) sa v medziročnom porovnaní zvýšili tržby za vlastné výkony a tovar o 1,6 %.

Celkovo tržby malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) **vo veľkoobchode a maloobchode oproti roku 2015 zostali na takmer nezmenenej úrovni** (nárast o 0,2 %). Tržby veľkých podnikov boli medziročne vyššie o 6,3 %.

Doprava

V oblasti dopravy a skladovania (vrátane poštových služieb a služieb kuriérov) sa v roku 2016 tržby medziročne zvýšili o 5,0 %.

17,9 % z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave v roku 2016 realizovali živnostníci. Podiel malých podnikov (0-49) predstavoval 41,0 % a stredných podnikov (50-249) 23,7 %. **Súhrnne tvorili tržby MSP (vrátane živnostníkov) 82,5 % podiel na tržbách v cestnej doprave v roku 2016.**

Tab. č. 20: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Živnostníci	403,9	600,2	17,9%	↑ 148,6
Malé podniky (0-49)	1 295,3	1 374,9	41,0%	↑ 106,1
Stredné podniky (50-249)	823,4	794,9	23,7%	↓ 96,5
Veľké podniky (250 a viac)	581,8	587,5	17,5%	↑ 101,0
MSP	2 522,6	2 770,0	82,5%	↑ 109,8
Spolu	3 104,4	3 357,5	100,0%	↑ 108,2

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Tržby za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave sa medziročne zvýšili (v bežných cenách) u všetkých kategórií MSP, okrem stredných podnikov.

Tržby živnostníkov sa oproti roku 2015 zvýšili o takmer polovicu (o 48,6 %, čo predstavuje najvýznamnejší rast za posledných 10 rokov). Malým podnikom (0-49) vzrástli tržby o 6,1 %. Tržby stredných podnikov (50-249) medziročne poklesli o 3,5 %. **Celkovo sa tržby malých a stredných podnikov v oblasti cestnej dopravy medziročne zvýšili v bežných cenách o 9,8 %.**

Vybrané trhové služby

Vo vybraných trhových službách dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar 16 873,1 mil. Eur, pri medziročnom raste v stálych cenách o 10,0 %.

Z celkového objemu tržieb vo vybraných trhových službách bolo 16,9 % výsledkom činnosti živnostníkov, 49,3 % výsledkom činnosti malých podnikov (0-49), 17,7 % stredných podnikov (50-249) a 16,2 % veľkých podnikov. **V roku 2016 tvorili malé a stredné podniky súhrnne 83,8 % podiel na realizovaných tržbách v sektore vybraných trhových služieb.**

Tab. č. 21: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Živnostníci	2 622,4	2 849,3	16,9%	↑ 108,7
Malé podniky (0-49)	7 510,7	8 315,6	49,3%	↑ 110,7
Stredné podniky (50-249)	2 729,4	2 982,3	17,7%	↑ 109,3
Veľké podniky (250 a viac)	2 314,3	2 725,9	16,2%	↑ 117,8
MSP	12 862,5	14 147,2	83,8%	↑ 110,0
Spolu	15 176,8	16 873,1	100,0%	↑ 111,2

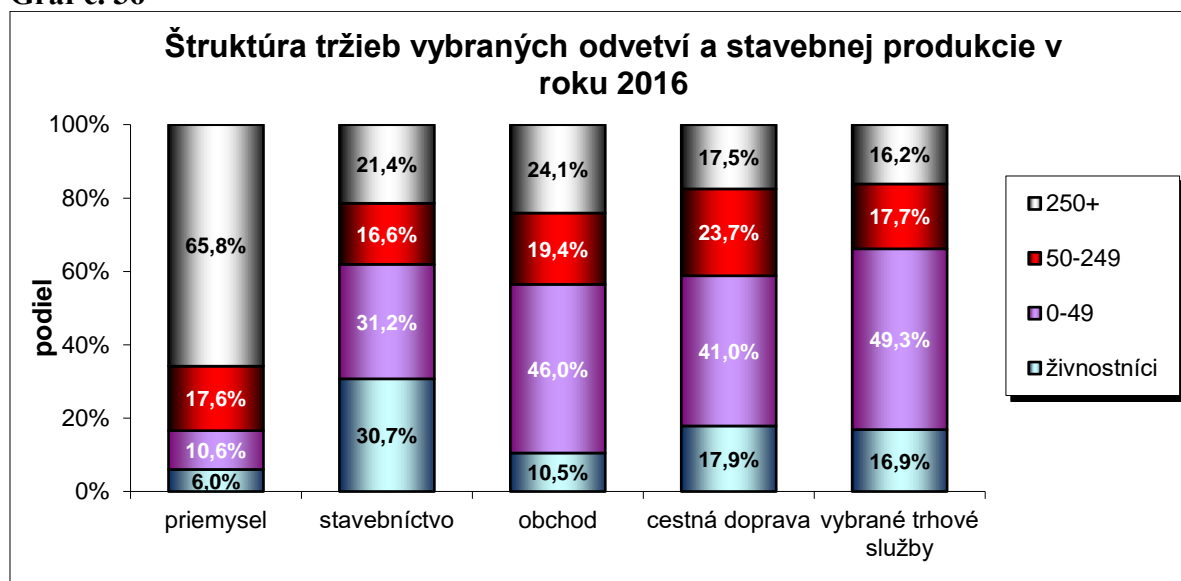
Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

V medziročnom porovnaní sa zvýšili tržby vo vybraných trhových službách vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov. Živnostníkom vzrástli tržby oproti roku 2015 o 8,7 %. Malým podnikom (10-49) sa zvýšili tržby o 10,7 % a stredným podnikom (50-249) o 9,3 %.

Súhrnne MSP (vrátane živnostníkov) realizovali v roku 2016 tržby medziročne vyššie o 10,0 %. Tržby veľkých podnikov sa medziročne zvýšili o 17,8 %.

Malé a stredné podniky na Slovensku sa vo významnej miere podieľajú na celkovom objeme realizovaných tržieb za vlastné výkony a tovar v jednotlivých odvetviach a na stavebnej produkcii. **Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme tržieb v roku 2016 predstavoval od 34,2 % v priemysle do 83,8 % vo vybraných trhových službách.** V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel malých a stredných podnikov na stavebnej produkcii 78,6 %. V odvetví obchodu predstavoval podiel malých a stredných podnikov na tržbách 75,9 %, v odvetví dopravy (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) 82,5 %. Podiel MSP na kumulatívnej hodnote tržieb a stavebnej produkcii všetkých vyššie uvedených odvetví dosiahol 54,0 %.

Graf č. 36

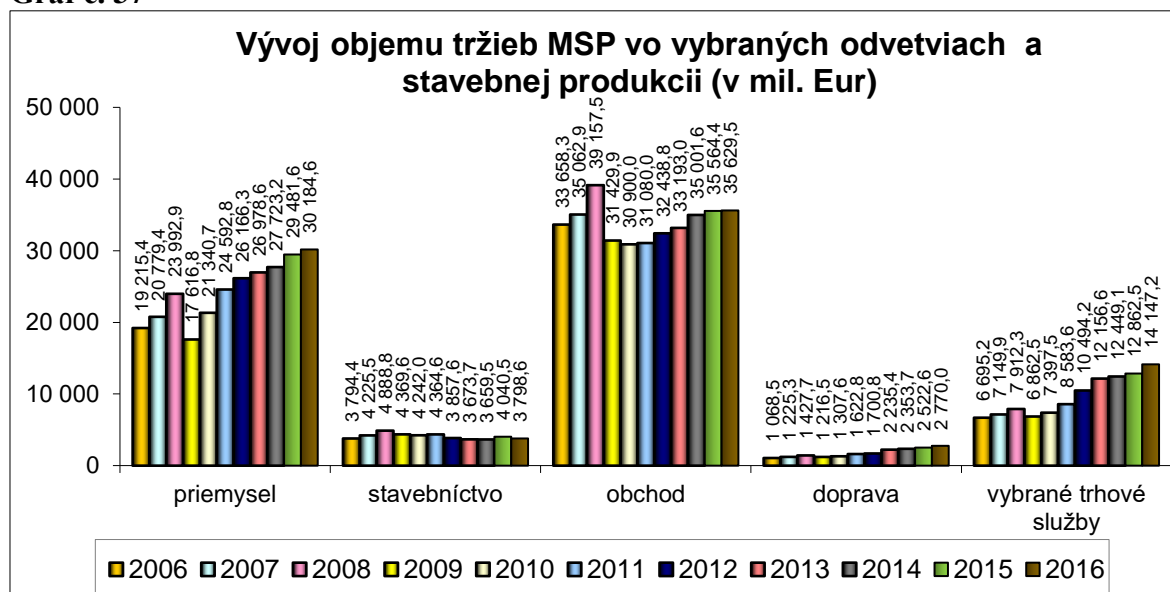

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Malé a stredné podniky zaznamenali medziročný nárast tržieb (v bežných cenách) vo **všetkých posudzovaných odvetviach okrem stavebníctva**, v rámci ktorého sa vyprodukovaná produkcia MSP znížila o 6 %. Najpozitívnejší vývoj z pohľadu tržieb zaznamenali MSP vo vybraných trhových službách (nárast tržieb o 10,0 %).

Úroveň realizovaných tržieb malých a stredných podnikov v obchode a výška stavebnej produkcie v roku 2016 stále nedosiahli úroveň predkrízového roku 2008, čo poukazuje na skutočnosť, že malým a stredným podnikom sa darí vyrovnávať s následkami hospodárskej krízy v týchto odvetviach len veľmi pomaly.

Graf č. 37

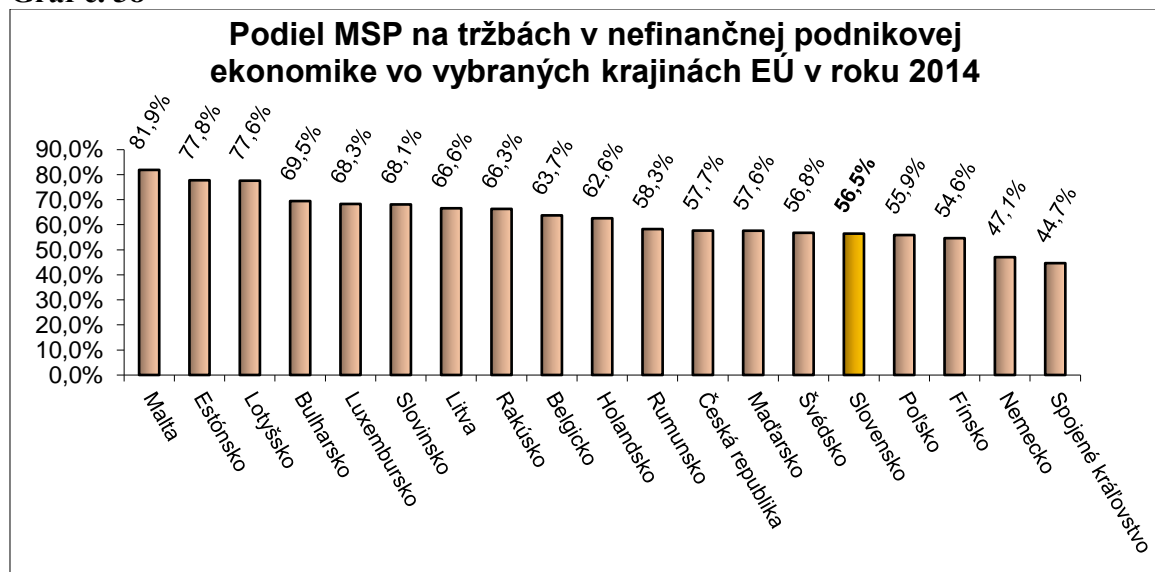

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Porovnanie podielu MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahli slovenské malé a stredné podniky v roku 2014 v nefinančnej podnikovej ekonomike 56,5 % podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar. Zastúpenie MSP na tržbách zaraďuje Slovensko medzi krajiny s podpriemernou výškou uvedeného podielu. Najvyšší podiel MSP na tržbách dosiahli MSP v krajinách ako Malta (81,9 %), Estónsko (77,8 %) a Lotyšsko (77,6 %). Naopak najnižší podiel MSP bol zaznamenaný v Nemecku (47,1 %) a v Spojenom kráľovstve (44,7 %).

Graf č. 38

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

7.2 Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov MSP

V roku 2016 vzrástlo Slovenské hospodárstvo podľa predbežných výsledkov o 3,3 %. Dynamika rastu HDP sa v medziročnom porovnaní znížila o 0,5 p. b.

Rast HDP súvisel hlavne s nárastom externého dopytu (o 4,8 %). Rast domáceho dopytu dosiahol len 0,9 %. V rámci domáceho dopytu sa pozitívne vyvíjala konečná spotreba domácností (rast o 2,9 %), konečná spotreba verejnej správy (rast o 1,6 %), spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam (rast o 1,8 %). Pokles zaznamenala tvorba hrubého kapitálu (o 4,2 %) a tvorba hrubého fixného kapitálu (o 9,3 %).

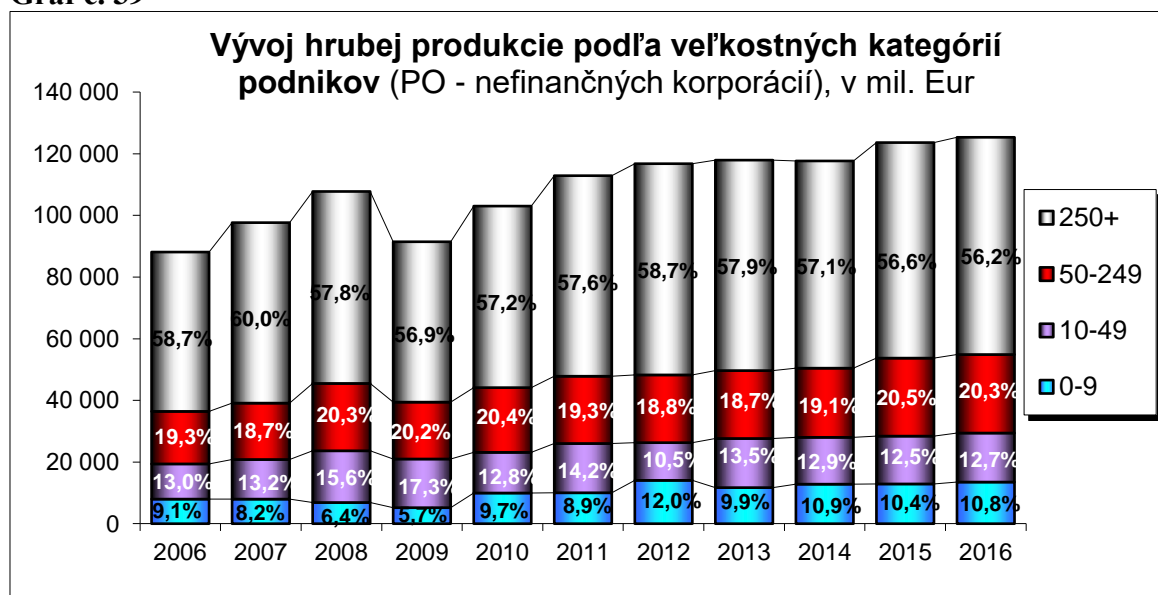
Podľa predbežných údajov ŠÚ SR sa v roku 2016 medziročne zvýšil podiel malých a stredných podnikov (právnických osôb – nefinančných korporácií) na vytvorenej hrubej produkcii a na zisku pred zdanením. Podiel MSP na vytvorenej pridanej hodnote zostal na takmer nezmenenej úrovni (pokles o 0,1 p. b.).

Hrubá produkcia MSP

V roku 2016 dosiahol podiel MSP – právnických osôb na hrubej produkcii v nefinančnom podnikovom sektore 43,8 %. V porovnaní s rokom 2015 sa zvýšil o 0,4 p. b. Z hľadiska dlhodobého časového horizontu (2006-2016) predstavuje dosiahnutý podiel v roku 2016 najvyššiu hodnotu.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií podnikov predstavoval podiel mikropodnikov (0-9) 10,8 % (nárast o 0,4 p. b.), podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 12,7 % (nárast o 0,2 p. b.) a podiel stredných podnikov (50 -249) 20,3 % (pokles o 0,2 p. b.). Podiel veľkých podnikov – právnických osôb na hrubej produkcii predstavoval 56,2 %, pričom medziročne poklesol o 0,4 p. b.

Graf č. 39

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V absolútnom vyjadrení sa hrubá produkcia MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore v bežných cenách medziročne zvýšila o 2,2 %, pričom dosiahla úroveň 54 876,1 mil. Eur. Hrubá produkcia mikropodnikov sa zvýšila o 4,8 %, na úroveň 13 507,5 mil. Eur. Hrubá produkcia malých podnikov vzrástla o 2,4 % na úroveň 15 895,4 mil. Eur a hrubá produkcia stredných podnikov sa zvýšila o 0,6 % na úroveň 25 473,2 mil. Eur³.

Pridaná hodnota MSP

Podiel MSP – právnických osôb na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore zostal v roku 2016 na takmer nezmenenej úrovni (52,7 %). V medziročnom porovnaní sa znížil len o 0,1 p. b. Z dlhodobého hľadiska vykazuje podiel MSP na vytvorenej pridanej hodnote klesajúcu tendenciu už šiesty rok po sebe.

Podiel mikropodnikov (0-9) na pridanej hodnote predstavoval 15,4 % (pokles o 0,4 p. b.). Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 16,4 % (nárast o 0,4 p. b.) a podiel stredných podnikov (50-249) 20,9 % (pokles o 0,1 p. b.). Na porovnanie podiel veľkých podnikov dosiahol 47,3 %, pri medziročnom zvýšení o 0,1 p. b.

Tab. č. 22: Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Veľkostná kategória	2015	2016	Podiel v roku 2016 v %	Index 2016/2015 v b.c
Mikropodniky (0-9)	5 744,4	5 847,6	15,4%	↑ 101,8
Malé podniky (10-49)	5 815,8	6 215,5	16,4%	↑ 106,9
Stredné podniky (50-249)	7 616,0	7 936,2	20,9%	↑ 104,2
Veľké podniky (250 a viac)	17 118,0	17 929,6	47,3%	↑ 104,7
MSP	19 176,1	19 999,3	52,7%	↑ 104,3
Spolu	36 294,1	37 928,9	100,0%	↑ 104,5

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

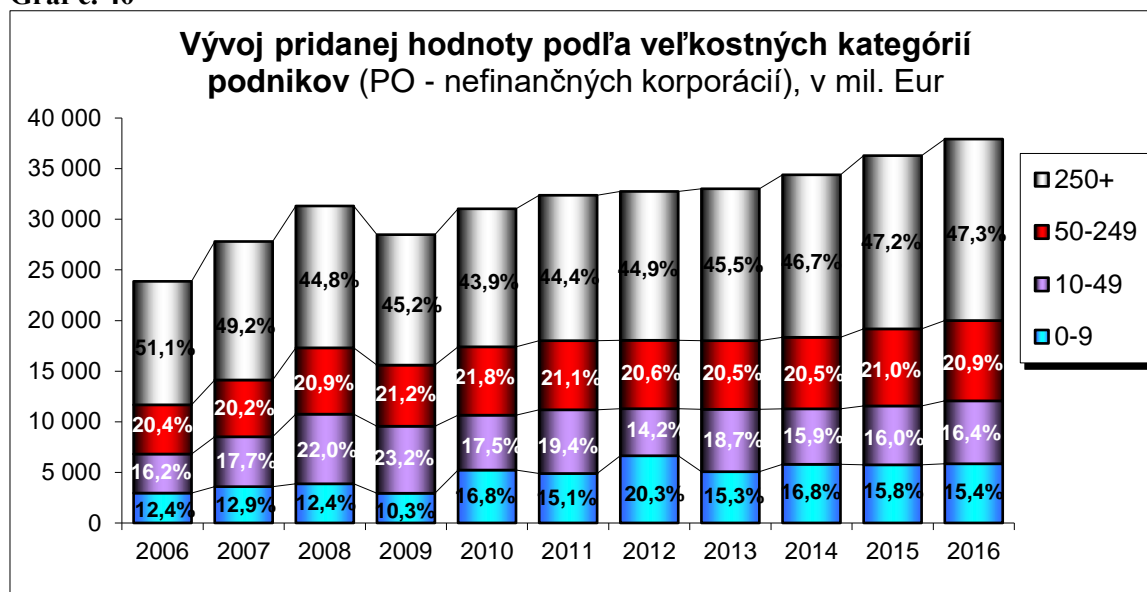
V absolútnom vyjadrení vzrástla vytvorená pridaná hodnota MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore medziročne o 4,3 %, na úroveň 19 999,3 mil. Eur.

V medziročnom porovnaní sa pridaná hodnota zvýšila v rámci všetkých veľkostných kategórií podnikov. Pridaná hodnota mikropodnikov (0-9) medziročne vzrástla o 1,8 % na úroveň 5 847,6 mil. Eur, malých podnikov (10-49) o 6,9 % na úroveň 6 215,5 mil. Eur a stredných podnikov o 4,2 % na úroveň 7 936,2 mil. Eur. Pridaná hodnota veľkých podnikov vykázala medziročný nárast 4,7 % a dosiahla úroveň 17 929,6 mil. Eur.

Z odvetvového hľadiska súvisel rast vytvorenej pridanej hodnoty MSP predovšetkým s rastom pridanej hodnoty MSP v priemysle (nárast o 8,2 %), v stavebníctve (nárast o 11,2 %) a v ostatných službách (nárast o 17,8 %). Z dlhodobého hľadiska je rast pridanej hodnoty MSP zreteľný predovšetkým v odvetví priemyslu a dopravy, informačných a komunikačných činností.

³ Podľa metodiky ŠÚ SR sú za nefinančné korporácie považované ziskovo orientované podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri vo všetkých oblastiach činnosti, okrem finančných činností. Patria sem tiež príspevkové organizácie, ktoré svoje výdavky kryjú z viac ako 50 % tržbami.

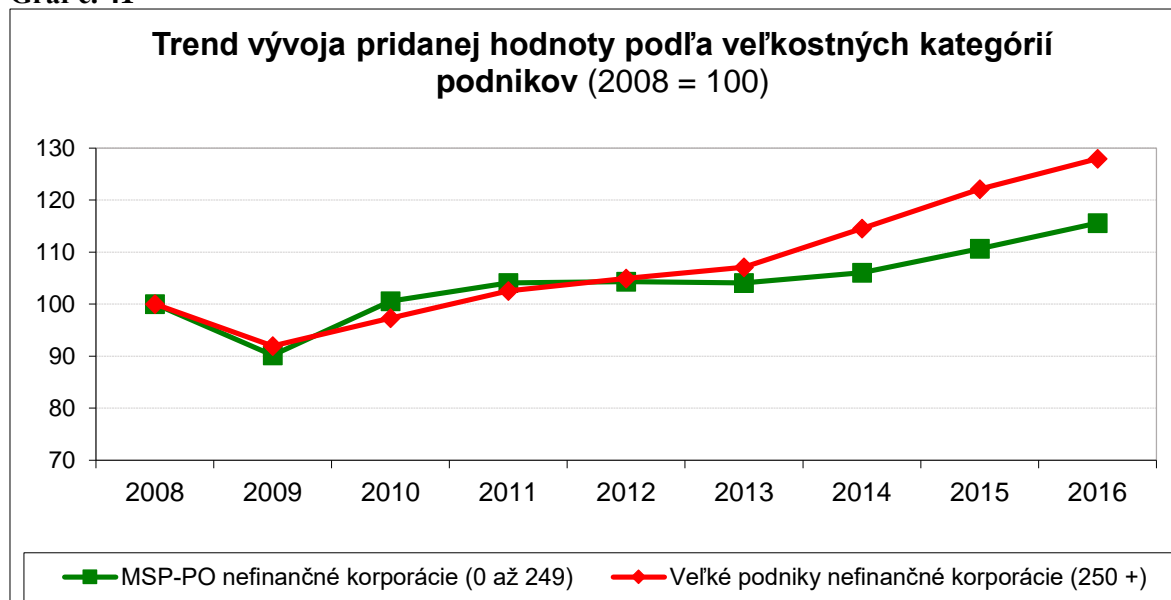
Graf č. 40

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 41 je znázornený trend vývoja pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov od predkrízového roku 2008. Po hospodárskom poklese v roku 2009 si udržiavali malé a stredné podniky vyššiu dynamiku rastu pridanej hodnoty v porovnaní s veľkými podnikmi. Po roku 2012 sa však trend nárastu pridanej hodnoty malých a stredných podnikov nevyrovnal pomerne významnej akcelerácii rastu pridanej hodnoty veľkých podnikov.

Graf č. 41

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

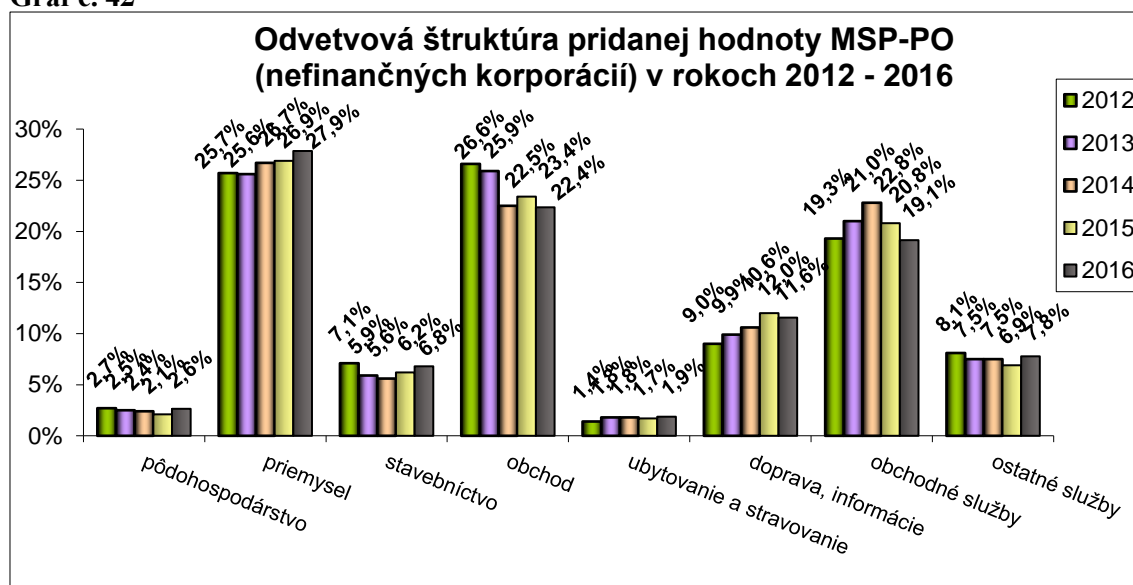
Nárast pridanej hodnoty malých a stredných podnikov, ktoré sa primárne orientujú na domáci trh bol v posledných rokoch podporovaný predovšetkým pozitívnym vývojom spotrebiteľského domáceho dopytu.

Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty MSP

Viac ako jednu štvrtinu z celkovej pridanej hodnoty MSP – právnických osôb vytvorili MSP v oblasti priemyslu (27,9 %). Podiel obchodu na celkovej vytvorenej hodnote MSP dosiahol 22,4 %, obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N) 19,1 %, podiel dopravy, informačných a komunikačných činností dosiahol 11,6 %, ostatných služieb 7,8 % (sekcia SK NACE P až S), stavebníctva 6,8 %, pôdohospodárstva 2,6 % a odvetvia ubytovania a stravovania 1,9 %.

V medziročnom porovnaní vzrástol podiel pôdohospodárstva (o 0,5 p. b.), priemyslu (o 1,0 p. b.), stavebníctva (o 0,4 %), ubytovania a stravovania (o 0,2 p. b.) a ostatných služieb (o 0,9 p. b.). Zastúpenie sa naopak znížilo v prípade obchodu (o 1,0 p. b.), dopravy, informačných a komunikačných činností (o 0,4 p. b.) a obchodných služieb (o 1,7 p. b.).

Graf č. 42

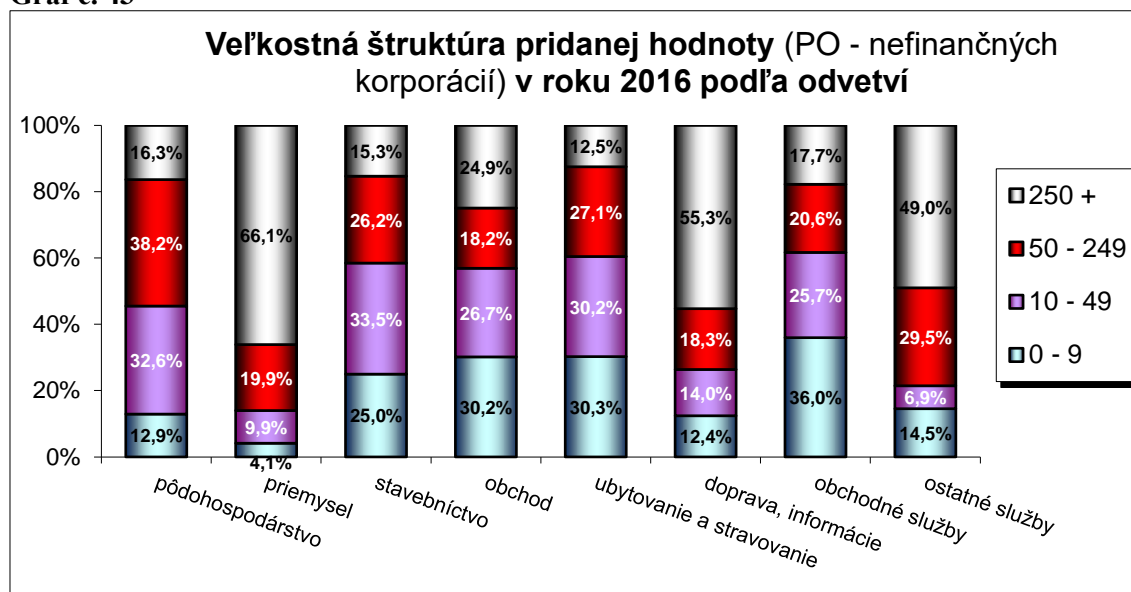

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Najvyšší podiel na vytvorenej pridanej hodnote dosahujú malé a stredné podniky – právnické osoby v odvetví ubytovania a stravovania (87,5 %), v stavebníctve (84,7 %), v pôdohospodárstve (83,7 %) a v obchodných službách (82,3 %). V obchode predstavoval podiel malých a stredných podnikov na vytvorenej pridanej hodnote 75,1 % a v ostatných službách 51,0 %.

Dominancia veľkých podnikov je zreteľná v odvetví priemyslu (podiel MSP dosiahol 33,9 %), dopravy, informačných a komunikačných činností (podiel MSP dosiahol 43,7 %).

Graf č. 43

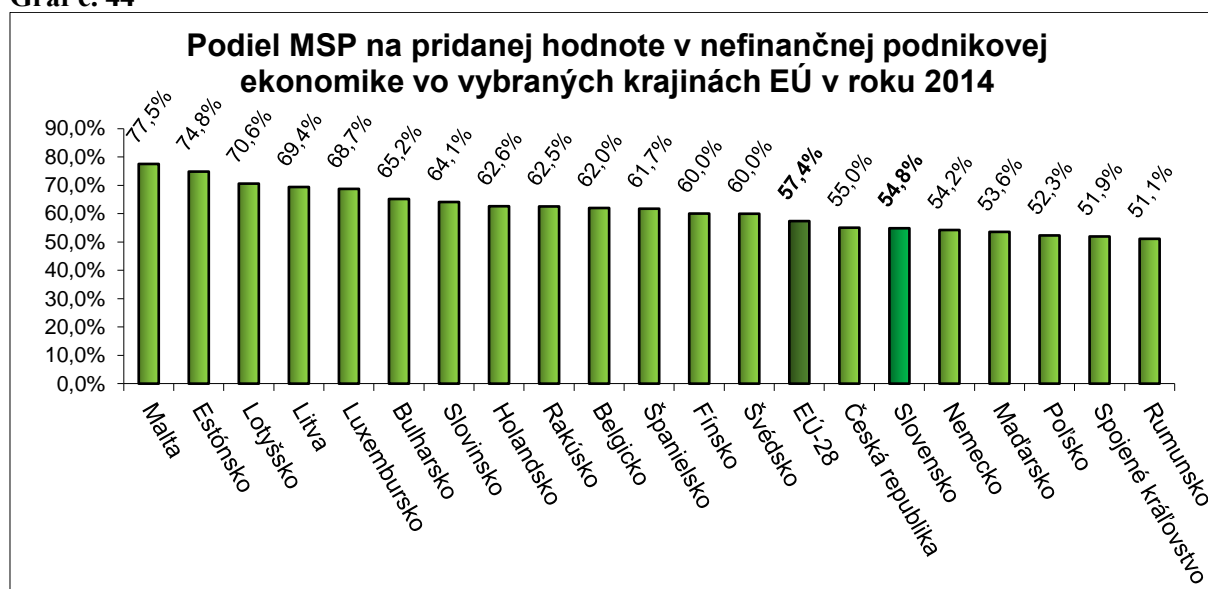

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Porovnanie tvorby pridanej hodnoty MSP v SR a v krajinách EÚ

Podiel malých a stredných podnikov na vytvorenej pridanej hodnote na Slovensku (54,8 %) dosahuje nižšiu úroveň ako v krajinách EÚ-28 (57,4 %). Podľa údajov Eurostatu sa pod priemerom krajín EÚ-28 nachádzajú aj ostatné krajiny V4, ako Česká republika (55,0 %), Maďarsko (53,6 %) a Poľsko (52,3 %). Najvyšší podiel na vytvorenej pridanej hodnote dosahujú malé a stredné podniky na Malte (77,5 %), v Estónsku (74,8 %) a v Lotyšsku (70,6 %). Naopak najnižší podiel bol zaznamenaný v Rumunsku 51,1 % a v Spojenom kráľovstve 51,9 %.

Graf č. 44

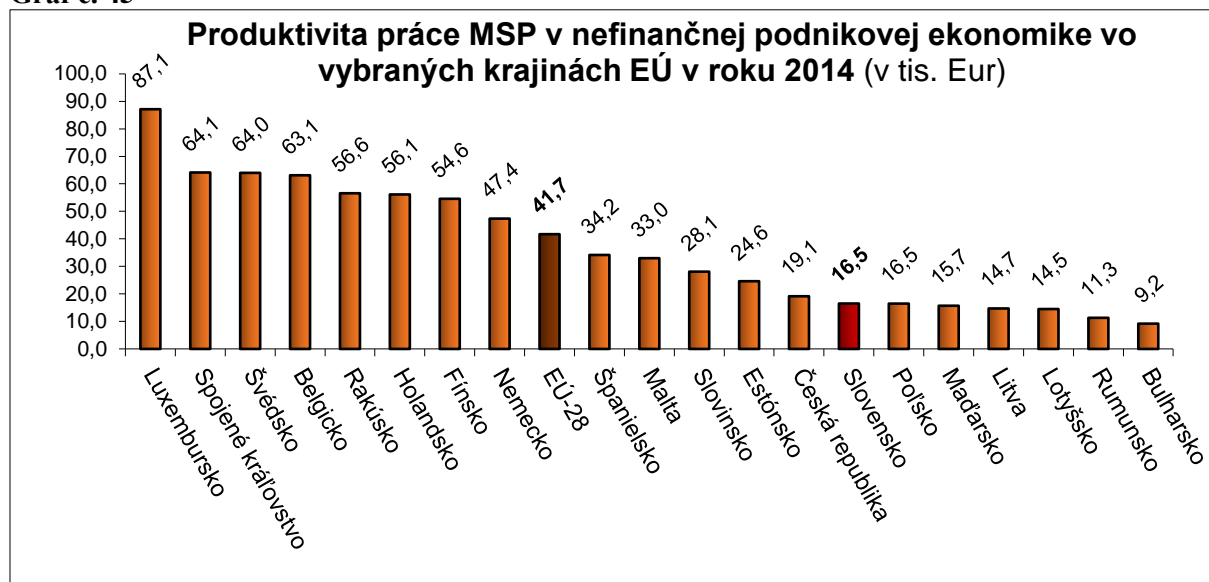

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Podľa údajov Eurostatu dosiahla produktivita práce malých a stredných podnikov na Slovensku 16,5 tisíc Eur (objem pridanej hodnoty na jednu zamestnanú osobu). **V krajinách**

EÚ-28 dosahuje produktivita práce MSP dva a pol násobne vyššiu úroveň (41,7 tisíc Eur) ako na Slovensku. Najvyššiu produktivitu práce dosahujú malé a stredné podniky v krajinách ako Luxembursko (87,1 tisíc Eur), Spojené kráľovstvo (64,1 tisíc Eur). Naopak najnižšia je zaznamenaná v Bulharsku (9,2 tisíc Eur) a v Rumunsku (11,3 tisíc Eur).

Graf č. 45

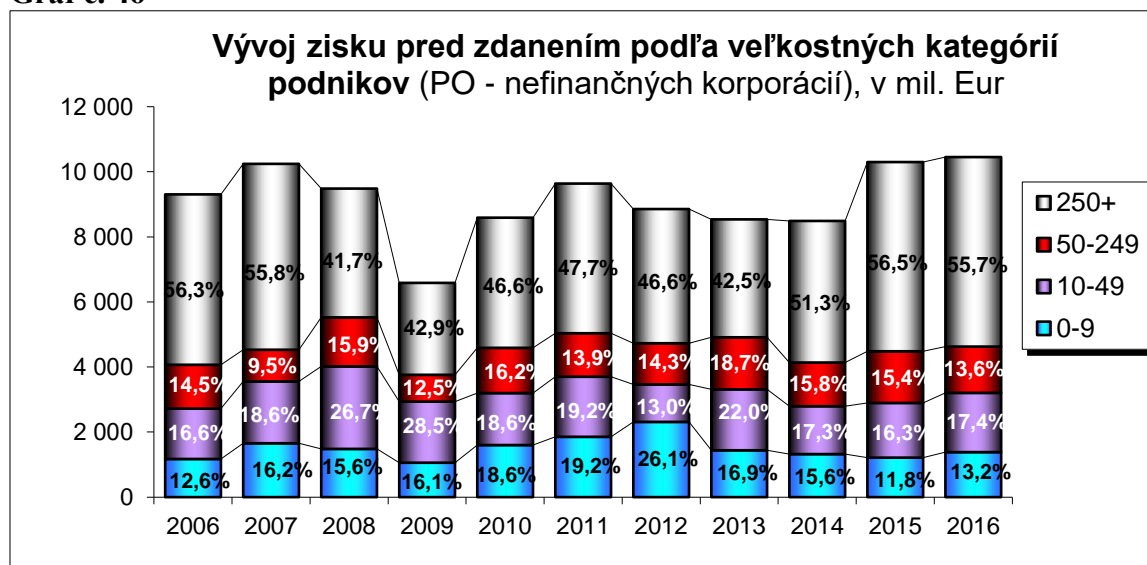

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Produktivita práce bola kalkulovaná ako celkový objem pridanej hodnoty na počet zamestnaných osôb.

Zisk pred zdanením MSP

Podiel MSP – právnických osôb na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 44,3 %, pričom sa oproti roku 2015 zvýšil o 0,8 p. b. Podiel mikropodnikov (0-9) predstavoval 13,2 % (nárast o 1,4 p. b.), podiel malých podnikov (10-49) dosiahol 17,4 % (nárast o 1,1 p. b.) a stredných podnikov (50-249) 13,6 % (pokles o 1,8 p. b.). Podiel veľkých podnikov na dosiahnutom zisku pred zdanením bol na úrovni 55,7 %, pri medzoročnom znížení o 0,8 p. b.

Graf č. 46

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Oproti roku 2015 sa zisk MSP – právnických osôb v nefinančnom podnikovom sektore zvýšil o 3,3 % a dosiahol úroveň 4 627,4 mil. Eur.

Zisk pred zdanením mikropodnikov sa medziročne zvýšil o 14,0 % na úroveň 1 383,2 mil. Eur, zisk pred zdanením malých podnikov medziročne vzrástol o 8,3 % na úroveň 1 821,2 mil. Eur. Zisk v rámci stredných podnikov poklesol o 10,4 % na úroveň 1 423,1 mil. Eur. Na porovnanie zisk pred zdanením veľkých podnikov medziročne vzrástol o 0,2 % na hodnotu 5 825,5 mil. Eur.

8. Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR

Vývoj zahraničného obchodu SR

Podľa predbežných údajov ŠÚ SR a NBS sa v roku 2016 vyviezli zo Slovenska **tovary a služby v celkovej hodnote 75 950,45 mil. Eur** pri medziročnom raste v bežných cenách o 3,2 %. **Dovoz tovarov a služieb** sa medziročne zvýšil o 1,8 % a **dosiahol úroveň 72 928,8 mil. Eur**.

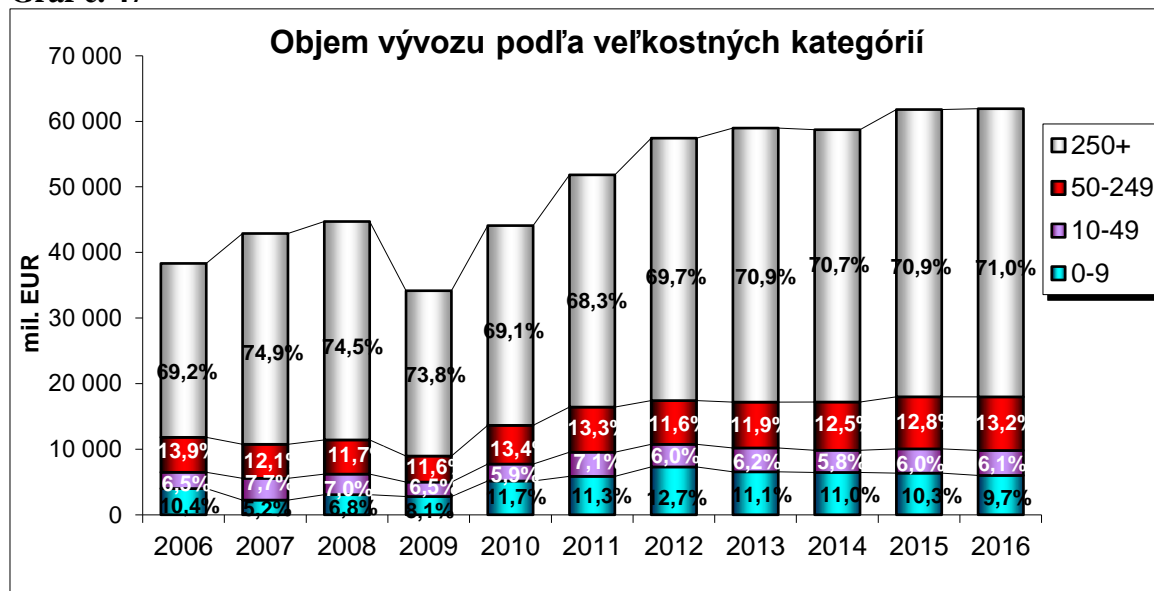
Vývoz tovarov zo Slovenska sa medziročne zvýšil o 3,5 % na úroveň 70 073,9 mil. Eur. Dovoz tovarov medziročne vzrástol o 3,2 % a dosiahol úroveň 66 401,8 mil. Eur. **Exportná výkonnosť** ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP **dosiahla 93,8 %**. **Dovozná náročnosť** vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP predstavovala **90,1 %**.

Vývoz malých a stredných podnikov

V roku 2016 sa podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR celkový vývoz malých a stredných podnikov takmer nezmenil. V absolútnom vyjadrení dosiahol hodnotu **17 977,7 mil. Eur** (do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami). V roku 2015 dosiahol hodnotu 17 984,4 mil. Eur.

Vývoz mikropodnikom sa znížil oproti roku 2015 o 5,5 % (v absolútnom vyjadrení o 350,6 mil. Eur). Vývoz malých podnikov medziročne vzrástol o 2,9 % (o 106,2 mil. Eur) a stredných podnikov o 3,0 % (resp. o 237,7 mil. Eur). Na porovnanie vývoz veľkých podnikov vzrástol o 0,3 % (o 135,3 mil. Eur).

Graf č. 47

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2016 dosiahol podiel MSP na celkovom vývoze 29,0 % (v roku 2015 29,1 %). Po prípadnom započítaní operácií zahraničných osôb by podiel MSP na celkovom vývoze predstavoval 25,7 %.

Podiel mikropodnikov (0 - 9) na celkovom vývoze v roku 2016 dosiahol 9,7 %, čo predstavuje 6 001,1 mil. Eur (v tejto kategórii sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov). Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľali 6,1 %, v absolútnom vyjadrení 3 804,7 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) 13,2 %, v absolútnom vyjadrení 8 172,0 mil. Eur. Podiel veľkých podnikov dosiahol 71,0 %.

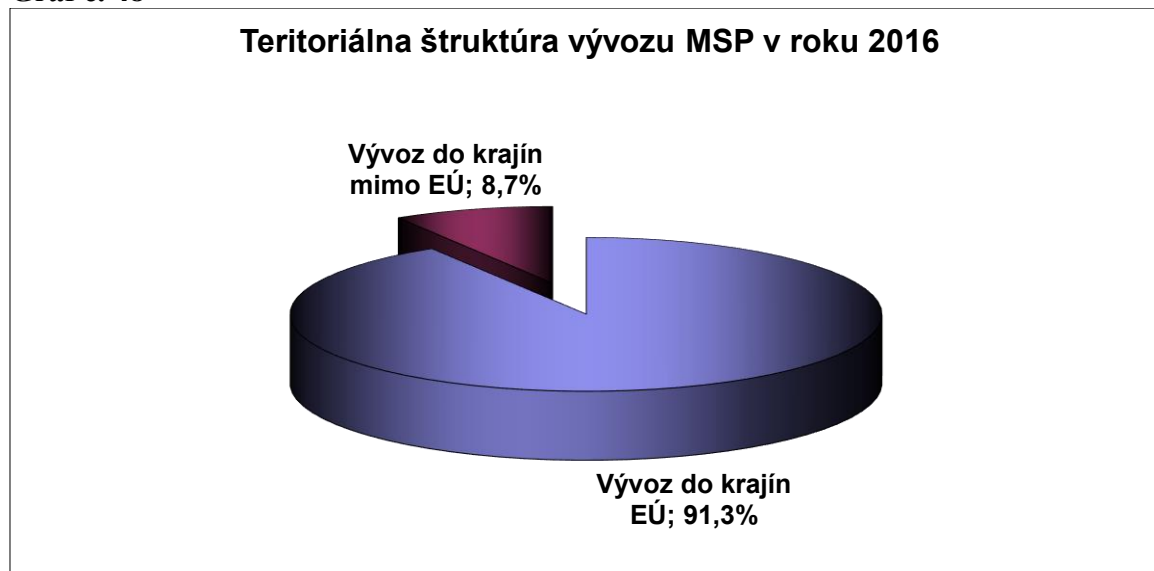
Početnosť vyvážajúcich MSP

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov (557 122) evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR vykonávalo v roku 2016 vývoz tovaru podľa predbežných výsledkov 29 973 MSP (podľa údajov a metodiky ŠÚ SR), čo predstavuje 5,4 %.

Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov sa vyznačuje výraznou dominanciou trhov EÚ. **Z celkového vývozu malých a stredných podnikov** v roku 2016 (17 977,7 mil. Eur, predbežné výsledky) tvoril **vývoz do krajín EÚ - 28 91,3 % podiel** (16 407,0 mil. Eur), pričom vývoz do starých členských krajín EÚ – 15 dosiahol 48,2 % podiel a nových členských krajín EÚ – 13 43,0 % podiel. Podiel vývozu MSP do tretích krajín predstavoval 8,7 % (15 70,6 mil. Eur), pri medziročnom poklese o 2,5 p. b.

Graf č. 48

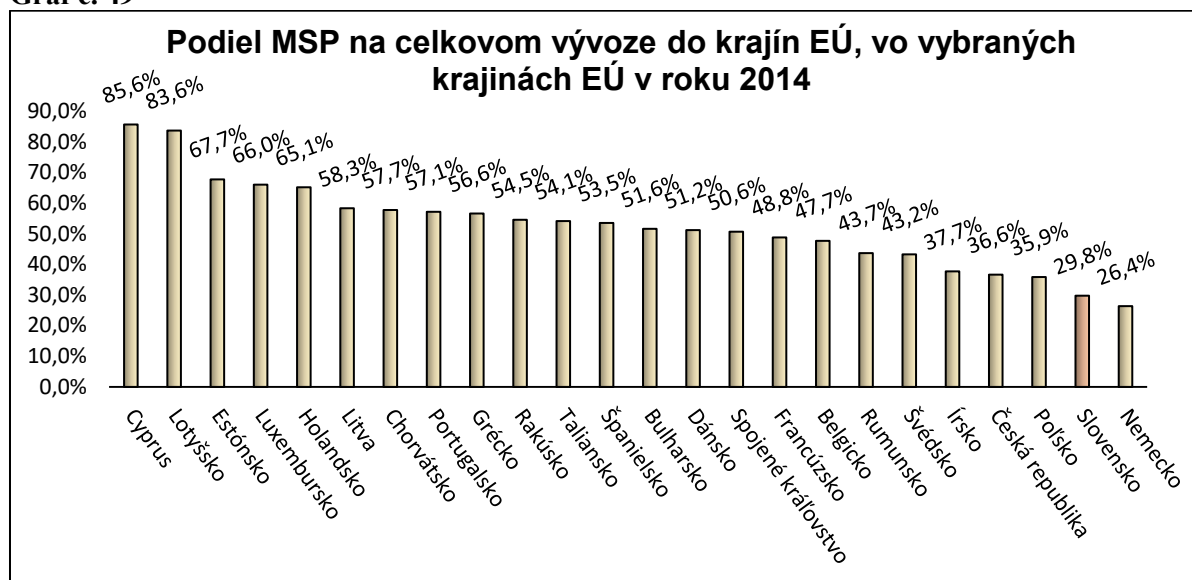
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Porovnanie postavenie MSP na vývoze v SR a v krajinách EÚ

V podiele MSP na vývoze do krajín EÚ za rok 2014 je Slovensko v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ na druhom mieste od konca (29,8 %). Menší podiel ako Slovensko dosiahlo už len Nemecko (26,4 %).

Najväčší podiel na vývoze do krajín EÚ dosahujú malé a stredné podniky na Cypre (85,6 %), v Lotyšsku (83,6 %), v Estónsku (67,7 %) a v Luxembursku (66,0 %). Pred Slovenskom sa v uvedenom porovnaní umiestnili aj susedné krajiny Slovenska, ako Česká republika (36,6 %) a Poľsko (35,9 %).

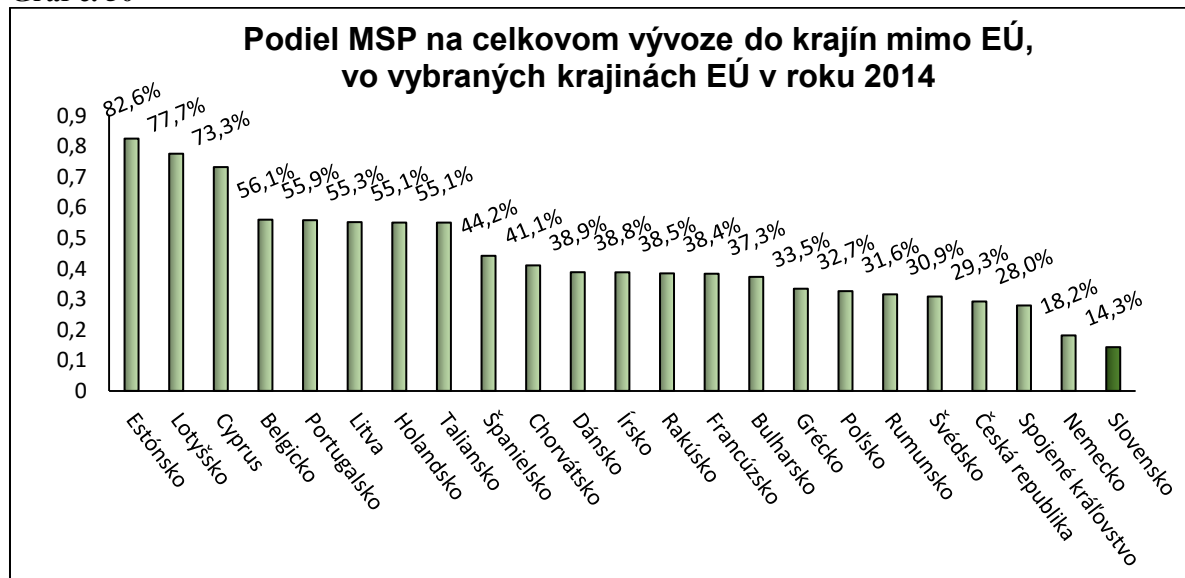
Graf č. 49

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. Porovnanie bolo spracované za vybrané krajiny EÚ, pre ktoré boli v čase spracovania materiálu dostupné údaje podľa veľkostných kategórií podnikov.

Slovensko sa v roku 2014 podľa údajov Eurostatu umiestnilo na poslednom mieste v podiele malých a stredných podnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ (14,3 %). Najvyššie úrovne podielu vývozu MSP do tretích krajín dosahuje Estónsko (82,6 %), Lotyšsko (77,7 %) a Cyprus (73,3 %). Výrazne lepšie výsledky v uvedenom porovnaní dosiahli aj susedné krajiny Slovenska, ako Poľsko s podielom 32,7 % a Česká republika s podielom 29,3%.

Graf č. 50

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov. Porovnanie bolo spracované za vybrané krajiny EÚ, pre ktoré boli v čase spracovania materiálu dostupné údaje podľa veľkostných kategórií podnikov.

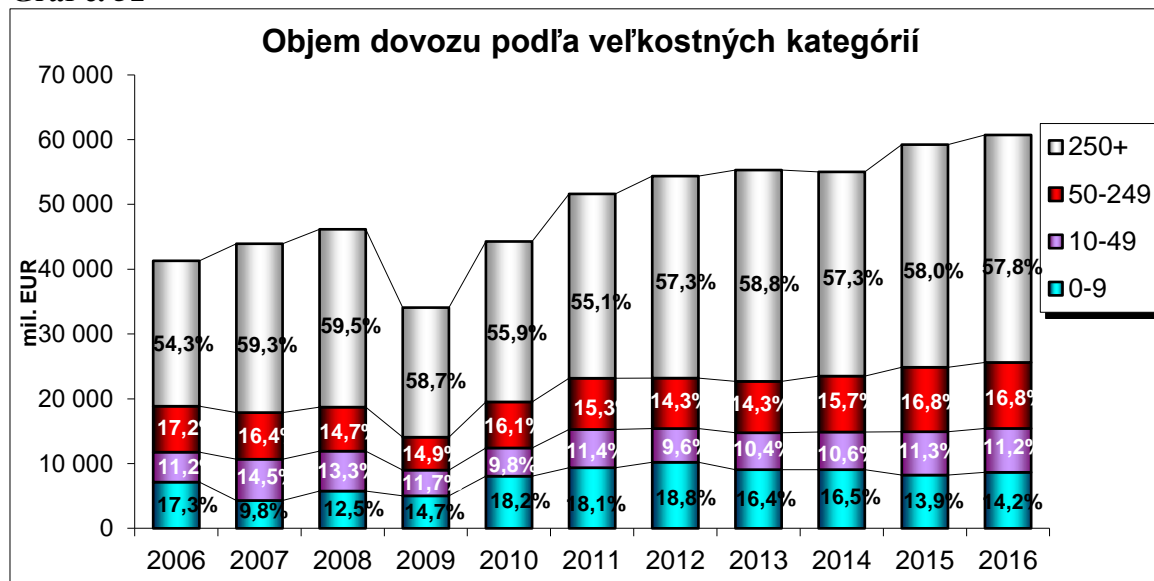
Dovoz malých a stredných podnikov

Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR **dosiahol dovoz MSP v roku 2016 úroveň 25 607,2 mil. Eur**, pri medziročnom náraste o 3,0 % (resp. o 743,9 mil. Eur).

V medziročnom porovnaní vzrástol dovoz v rámci všetkých veľkostných kategórií podnikov. Dovoz mikropodnikov sa zvýšil o 5,2 %, v absolútnom vyjadrení o 424,4 mil. Eur. Dovoz malých podnikov vzrástol o 1,3 %, v absolútnom vyjadrení o 84,4 mil. Eur a stredných podnikov o 2,4 %, v absolútnom vyjadrení o 235,2 mil. Eur. Celkový objem dovozu v kategórii veľkých podnikov vzrástol o 2,2 %, v absolútnom vyjadrení o 743,4 mil. Eur.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze v roku 2016 dosiahol 42,2 %. V medziročnom porovnaní sa zvýšil o 0,2 p. b. Podiel mikropodnikov (0 - 9 zamestnancov) na celkovom objeme dovozu v roku 2016 predstavoval 14,2 %, v absolútnom vyjadrení 8 650,3 mil. Eur. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom dovoze podieľali 11,2 %, v absolútnom vyjadrení 6 771,1 mil. Eur a stredné podniky (50 - 249) sa podieľali 16,8 %, v absolútnom vyjadrení 10 185,9 mld. Eur. Najväčší podiel z celkového dovozu tvorili veľké podniky (57,8 %), čo predstavuje 35 111,5 mil. Eur.

Graf č. 51

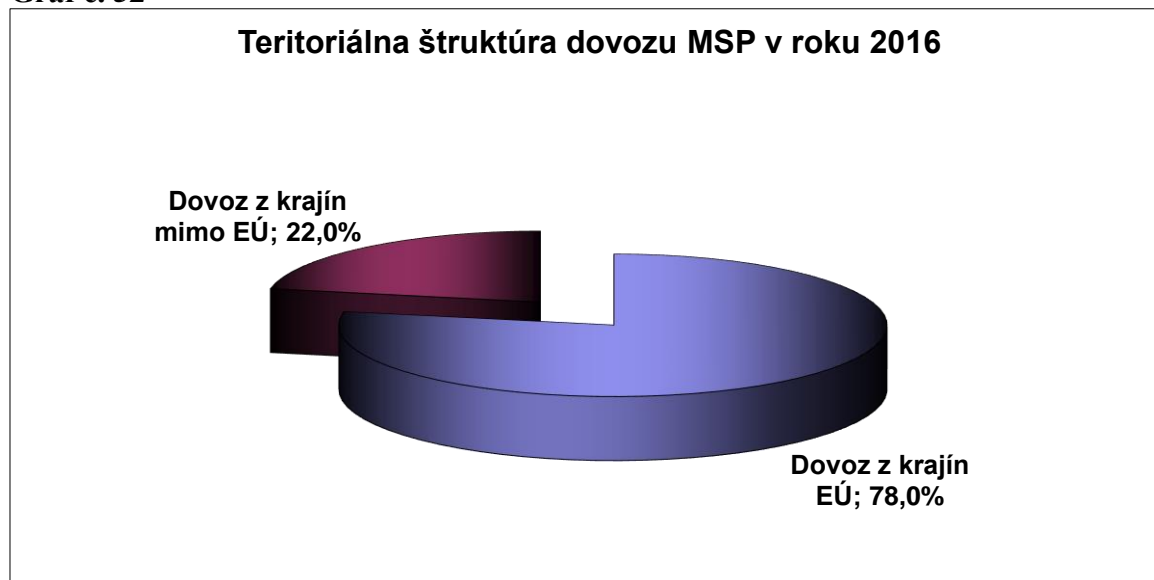

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Z celkového dovozu MSP (**25 607,2 mil. Eur**) v roku 2016 tvoril dovoz z krajín EÚ - **28 78,0 %**, pričom dovoz zo starých členských krajín EÚ-15 tvoril 41,7 % podiel a dovoz z nových členských krajín EÚ – 13 36,3 %. Podiel dovozu MSP z tretích krajín na celkovom dovoze MSP predstavoval 22,0 %, pri medziročnom náraste o 1,0 p. b.⁴

Graf č. 52

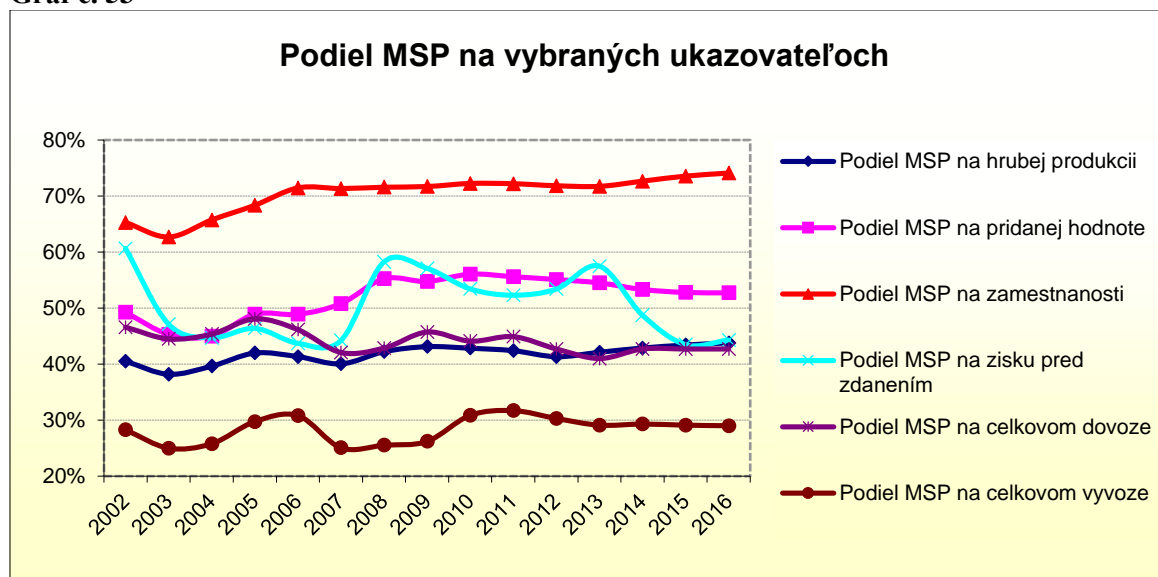

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

⁴ Podrobnejšie štatistické informácie o zahranično-obchodných aktivitách malých a stredných podnikov sú vyhodnotené vo výstupe Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je každoročne publikovaný na: <http://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.V3DgCfmLRaQ>

Dlhodobý vývoj podielu MSP na vývoze a dovoze je znázornený v nižšie uvedenom grafe. Okrem postavenia MSP v zahranično-obchodnej oblasti je v grafe prezentovaný aj podiel MSP na hrubej produkcii, pridanej hodnote, zamestnanosti a zisku pred zdanením.

Graf č. 53

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Nad úroveň desaťročného priemeru bola v roku 2016 hodnota podielu MSP na zamestnanosti (74,1 %), hrubej produkcii (43,8 %) a na celkovom vývoze (29,0 %). Naopak pod úroveň desaťročného priemeru bola hodnota podielu MSP na zisku pred zdanením (44,3 %), pridanej hodnote (52,7 %) a na celkovom dovoze (42,7 %).

9. High-tech ukazovatele MSP

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj⁵

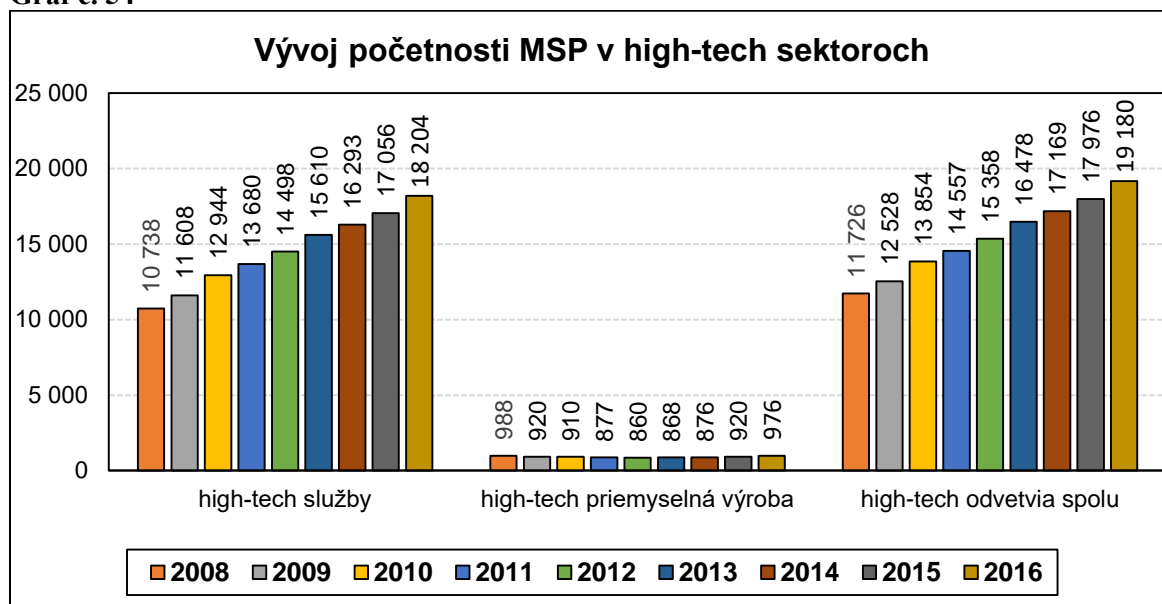
V roku 2016 pokračoval trend nárastu početnosti malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch. Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo na konci roka 2016 evidovaných v high-tech sektoroch 19 180 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov).

V medziročnom porovnaní sa početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch zvýšila o 6,7 % (resp. o 1 204 subjektov).

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch bolo 18 204 (94,9 %) evidovaných high-tech službách (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou) a 976 (5,1 %) v high-tech odvetviach priemyselnej výroby.

⁵ Celkové vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené v prílohe, v tabuľke č. 28 a 29.

Graf č. 54

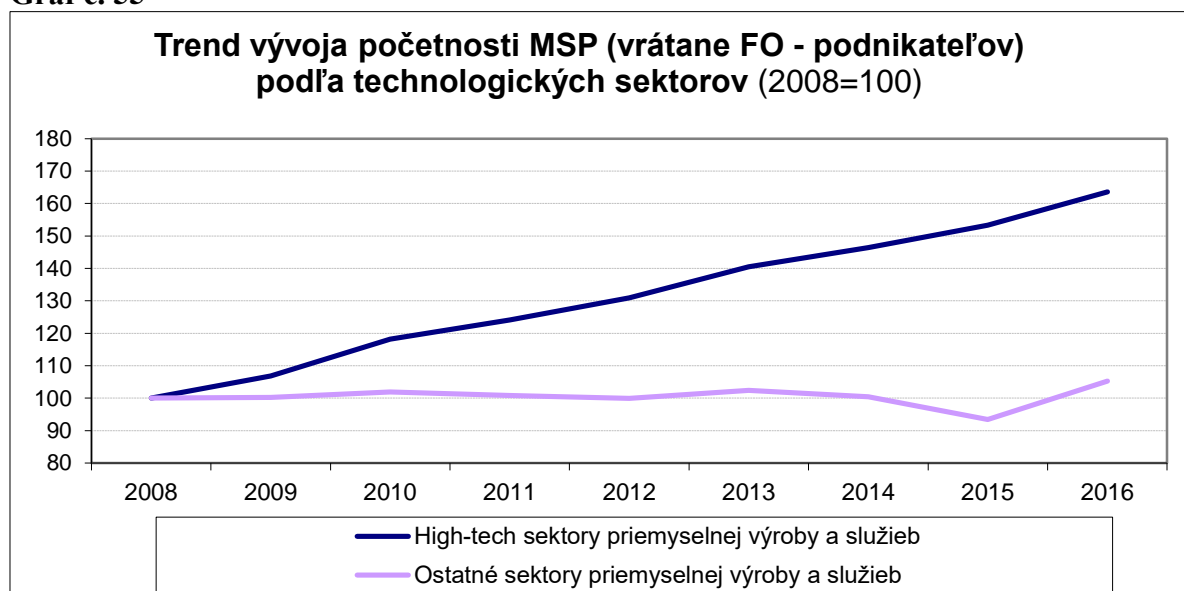

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o 63,6 %.

Naopak početnosť MSP v ostatných odvetviach priemyselnej výroby a služieb zaznamenáva stagnáciu, prípadne mierny rast (2016).

Graf č. 55

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2016 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb 4,4 %. Oproti roku 2015 (4,3 %) sa uvedený podiel mierne zvýšil.

Tabuľka č. 23: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb

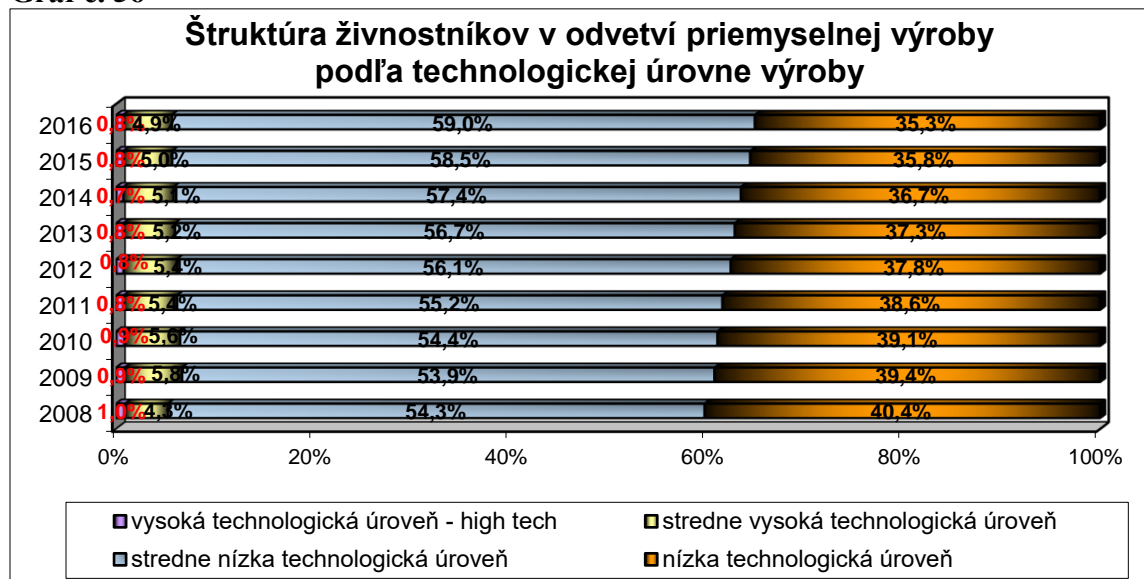
Podiel v %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	2,8%	3,0%	3,3%	3,4%	3,6%	3,7%	3,9%	4,3%	4,4%

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Štruktúra živnostníkov podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Na konci roka 2016 bolo z celkového počtu aktívnych živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby (52,7 tisíc) evidovaných 0,8 % v sektorech výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 4,9 % živnostníkov v sektorech výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 59,0 % živnostníkov v sektorech so stredne nízkou technologickou úrovňou a 35,3 % živnostníkov v sektorech s nízkou technologickou úrovňou.

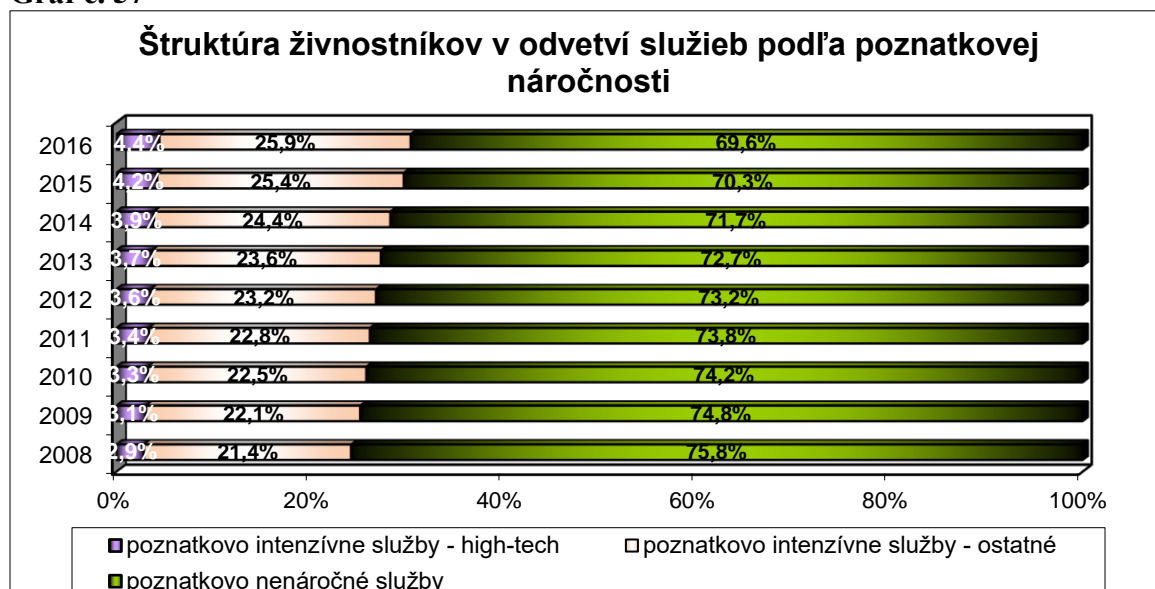
Graf č. 56

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu živnostníkov v odvetví služieb (182,4 tisíc, sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych službách 4,4 % živnostníkov, 25,9 % v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby) a v poznatkovo nenáročných službách 69,6 % živnostníkov. Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu podielu živnostníkov v poznatkovo intenzívnych službách a naopak pokles podielu v poznatkovo nenáročných službách.

Graf č. 57

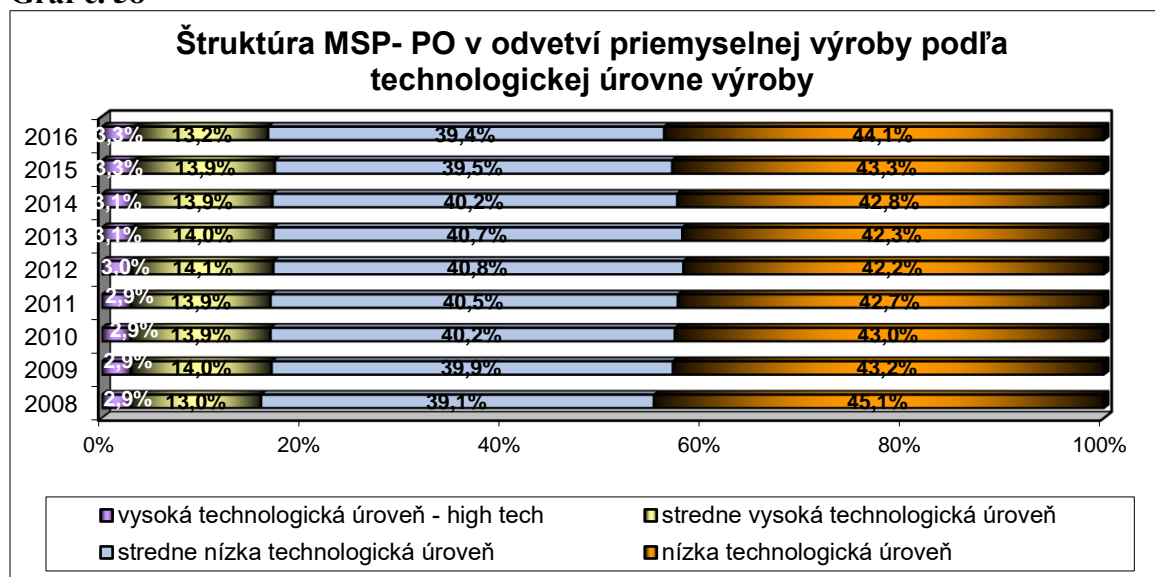

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb podľa technologickej úrovne

Podľa technologickej úrovne výrobných odvetví bolo v roku 2016 z celkového počtu MSP-PO registrovaných v odvetví priemyselnej výroby (17,3 tisíc) 3,3 % v sektorech výroby s vysokou technologickou úrovňou (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja), 13,2 % v sektorech stredne vysokej technologickej úrovne, 39,4 % v sektorech so stredne nízkou technologickou úrovňou a 44,1 % v sektorech s nízkou technologickou úrovňou. Z dlhodobého hľadiska je uvedená štruktúra pomerne stabilná, bez výraznejších zmien.

Graf č. 58

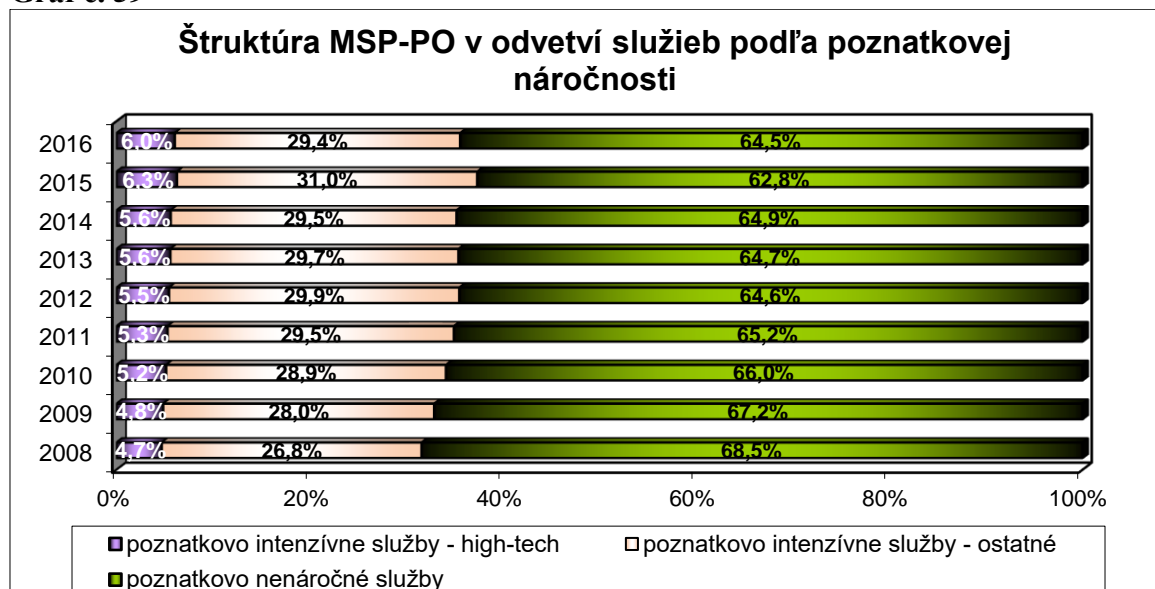

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z celkového počtu MSP-PO v odvetví služieb (167,1, sekcia SK NACE G až S zahrňujúca súhrnne obchod a služby) pôsobilo v high-tech poznatkovo intenzívnych

službách 6,0 % MSP-PO, 29,4 % pôsobilo v ostatných poznatkovo intenzívnych službách a 64,5 % MSP-PO v poznatkovo nenáročných službách MSP-PO.

Graf č. 59

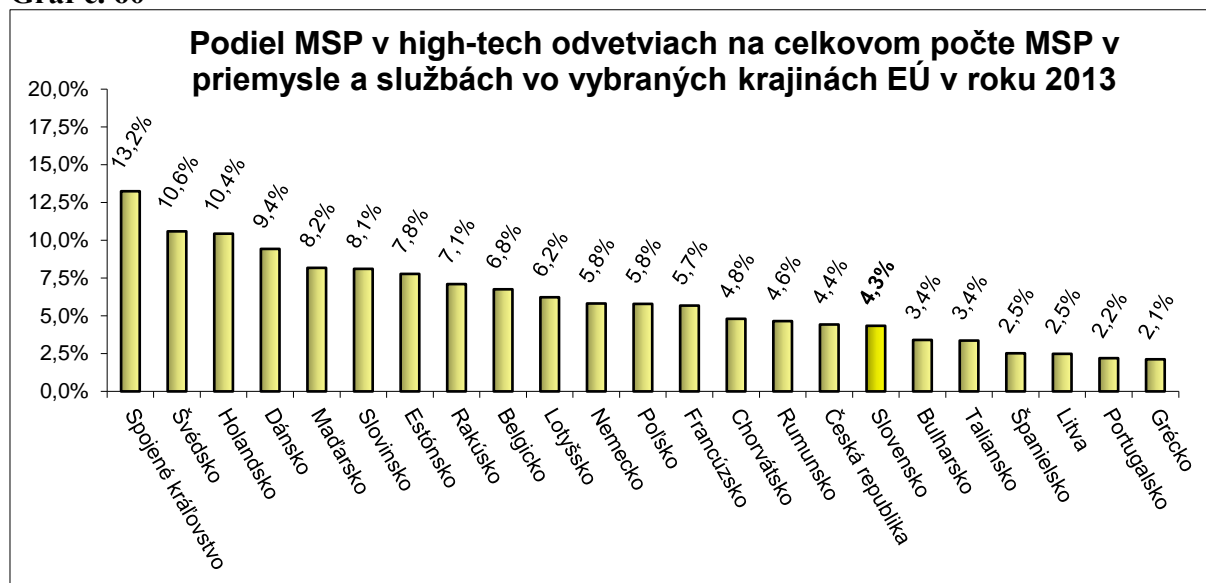

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie s krajinami EÚ

Podpriemerné zastúpenie MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyslu a služieb na Slovensku dokumentuje nižšie uvedený graf. **Slovensko sa v uvedenom porovnaní nachádza medzi krajinami s najnižším podielom (4,3 %).** Najvyššie zastúpenie dosahujú krajiny ako Spojené kráľovstvo (13,2 %), Švédsko (10,6 %), Holandsko (10,4 %) a Dánsko (9,4 %). Vyššie zastúpenie MSP v high-tech odvetviach ako Slovensko dosahujú aj ostatné krajiny V4.

Graf č. 60

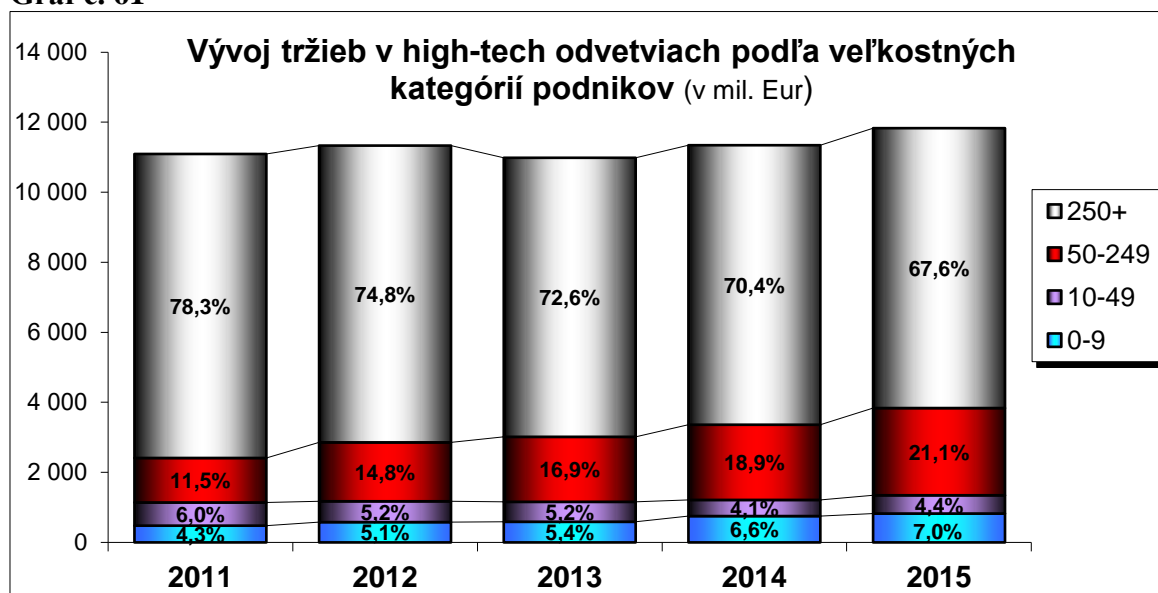
Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

Vývoj tržieb MSP v high-tech odvetviach

Podiel malých a stredných podnikov na tržbách v high-tech odvetviach pokračoval v náraste aj v roku 2015. V medziročnom porovnaní sa podiel MSP zvýšil o 2,8 p. b. na **32,4 %**. Podiel mikropodnikov (0-9) na tržbách predstavoval 7,0 %. Podiel malých podnikov (10 – 49) dosiahol 4,4 % a podiel stredných podnikov (50-249) 21,1 %. Na porovnanie podiel veľkých podnikov dosiahol 67,6 %.

Tržby MSP v high-tech odvetviach v roku 2015 dosiahli úroveň 3 836,6 mil. Eur. Oproti roku 2014 sa zvýšili o **14,1 %**. V medziročnom porovnaní sa objem tržieb zvýšil vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Tržby mikropodnikov (0-9) vzrástli o 9,6 % na úroveň 824,3 mil. Eur, tržby malých podnikov (10-49) sa zvýšili o 13,1 % na 521,6 mil. Eur a tržby stredných podnikov (50-249) vzrástli o 15,9 % na 2 490,7 mil. Eur.

Tržby veľkých podnikov (250+) sa medziročne takmer nezmenili (nárast len o 0,1 %), v absolútnej hodnote dosiahli 7 993,8 mil. Eur.

Graf č. 61

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2015.

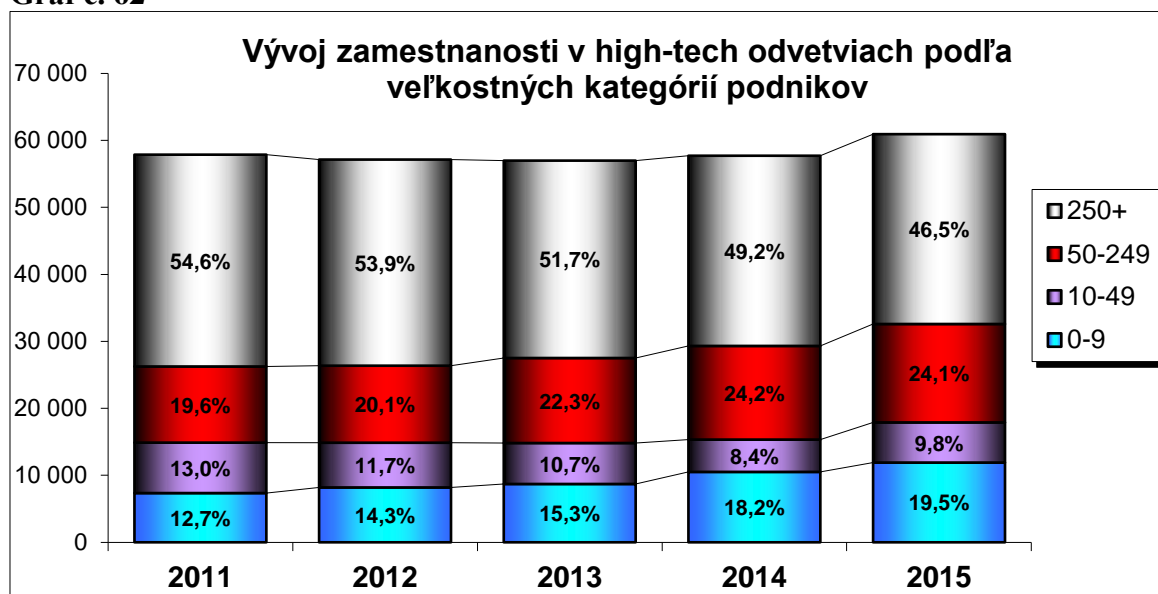
Zamestnanosť MSP v high-tech odvetviach

V roku 2015 zamestnávali podnikateľské subjekty v high-tech odvetviach viac ako 60 tisíc zamestnancov. V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť v high-tech odvetviach zvýšila o 5,6 %.

Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v high-tech odvetviach dosiahol 53,5 %, pričom oproti roku 2014 sa zvýšil o 2,7 p. b. Podiel mikropodnikov (0-9) na zamestnanosti v high-tech odvetviach dosiahol 19,5 %. Podiel malých podnikov (10 – 49) predstavoval 9,8 % a podiel stredných podnikov (50-249) 24,1 %. Na porovnanie podiel veľkých podnikov dosiahol 46,5 %.

V medziročnom porovnaní sa zamestnanosť MSP v high-tech odvetviach zvýšila o 11,2 % na úroveň 32,6 tisíc zamestnancov. Zamestnanosť sa zvýšila v kategórii mikropodnikov (0-9) o 13,2 % na 11,9 tisíc zamestnancov, v kategórii malých podnikov (10-49) o takmer jednu štvrtinu (o 24,3 %) na 6,0 tisíc zamestnancov a v kategórii stredných podnikov o 5,1 % na 14,7 tisíc zamestnancov⁶.

Graf č. 62

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Poznámka: v čase spracovania materiálu boli najaktuálnejšie údaje dostupné za rok 2015.

⁶ Údaje o vývoze a dovoze high-tech tovarov MSP sú vyhodnotené v rámci výstupu Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je dostupný:

<http://www.sbagency.sk/analzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia#.V3EdafmLRaQ>

10. Inovačná aktivita MSP

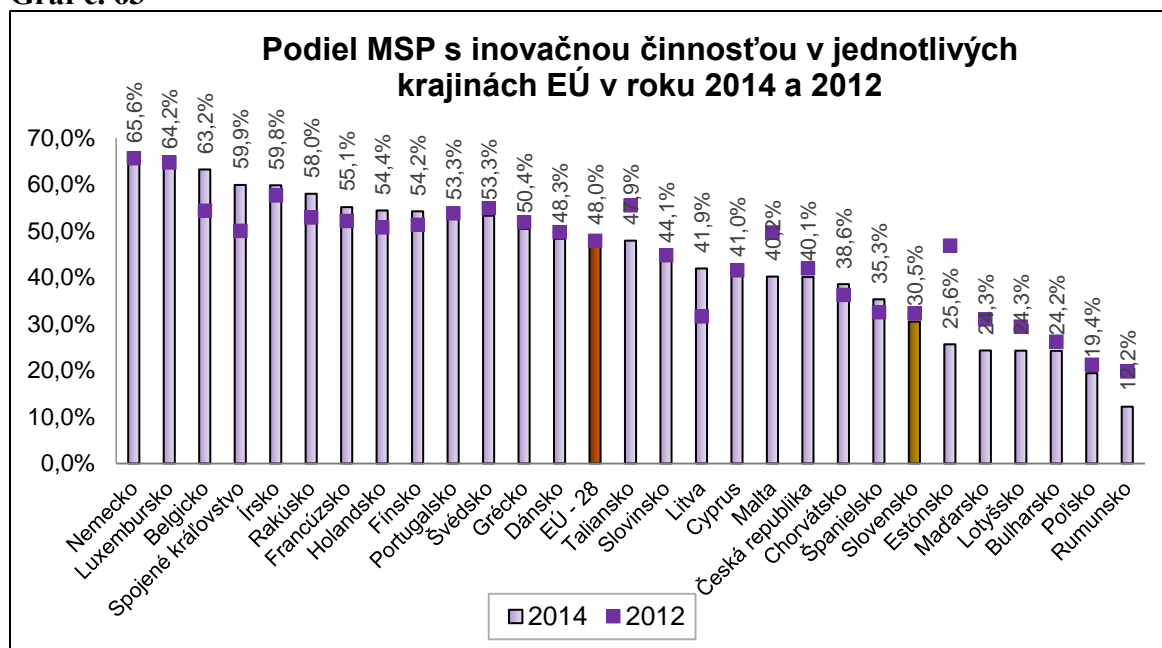
Podľa výsledkov prieskumu „Community Innovation Survey (CIS) 2014“ pokračoval trend poklesu inovačnej aktivity MSP na Slovensku.

Podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2014 podiel malých a stredných podnikov s inovačnou činnosťou 30,5 % (podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov od 10 do 249). Dosiahnuté zastúpenie inovatívnych MSP v roku 2014 bolo nižšie v porovnaní s rokom 2012 (32,3%), ako aj s rokom 2010 (33,4 %).

Inovačná aktivita slovenských MSP nevykazuje známky zlepšenia ani v rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ. Slovensko sa stále zaraďuje medzi krajiny s podpriemernou inovačnou aktivitou MSP. Podľa údajov Eurostatu bol v roku 2014 na Slovensku inovatívny takmer každý tretí malý a stredný podnik (30,5 %). V rámci EÚ – 28 však vykazuje vykonávanie inovačných aktivít takmer každý druhý MSP (48,0 %).

Za slovenskými MSP skončili v uvedenom porovnaní MSP z Estónska (25,6 %), Maďarska (25,3 %), Lotyšska (24,3 %), Bulharska (24,2 %), Poľska (19,4 %) a Rumunska (12,2 %). Na druhej strane najviac inovatívne MSP sú z Nemecka (65,6 %), Luxemburska (64,2 %), Belgicka (63,2 %) a Spojeného kráľovstva (59,9 %).

Graf č. 63

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

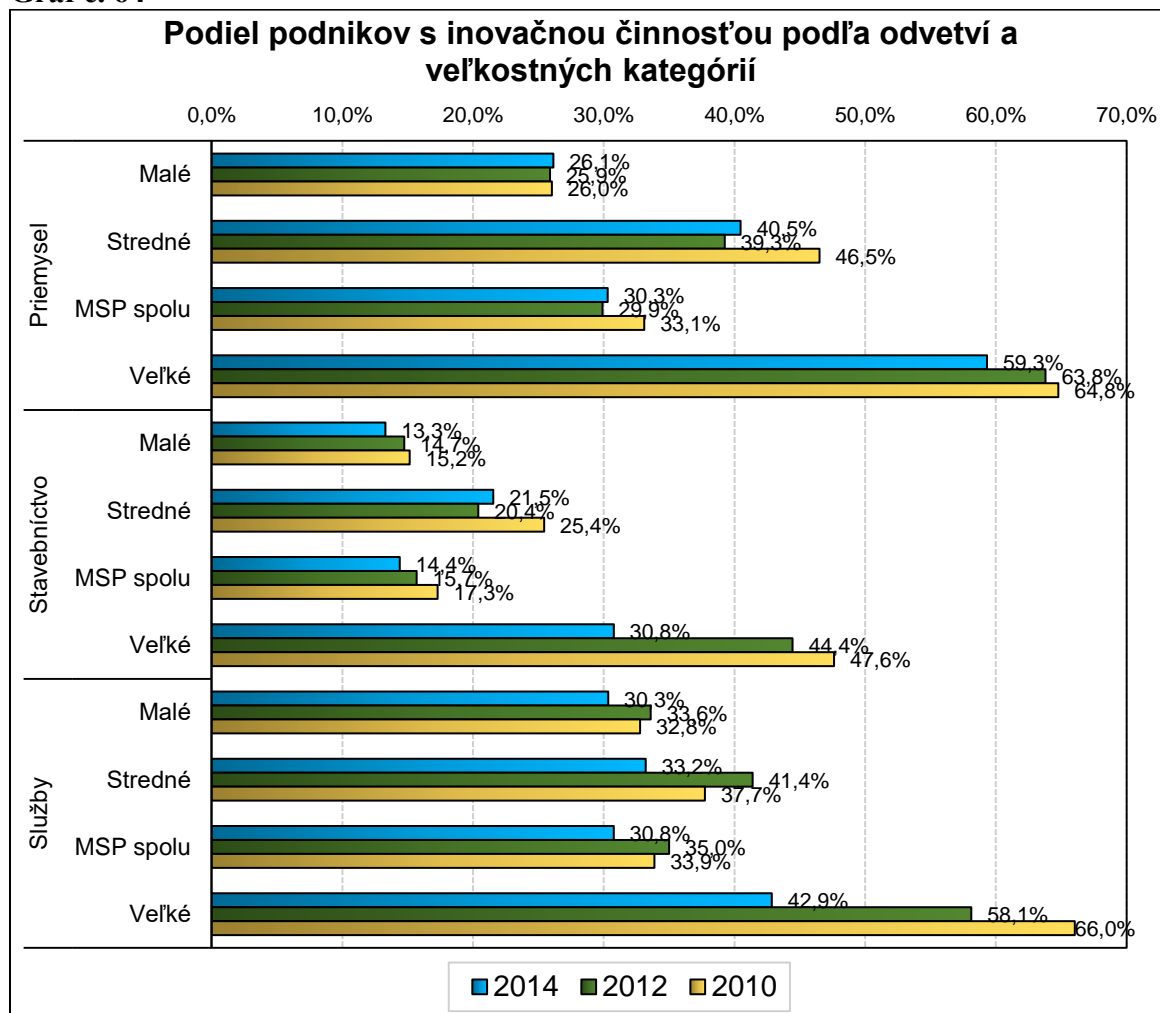
Podľa údajov ŠÚ SR sa najvyššou mierou inovačných aktivít vyznačujú MSP (10-249) pôsobiace v odvetví priemyslu a v odvetví služieb. Najnižšiu inovačnú činnosť vykazujú MSP v stavebníctve. V porovnaní s rokom 2012 sa inovačná aktivita MSP mierne zvýšila v odvetví priemyslu (nárast o 0,4 p. b.). Pokles zaznamenala v odvetví služieb (o 4,2 p. b.) a stavebníctva (o 1,3 p. b.).

V odvetví **priemyslu** vykonávalo na Slovensku v roku 2014 inovačnú aktivitu viac ako jedna štvrtina (26,1 %) malých podnikov (10-49) a 40,5 % stredných podnikov (50-249). Celkovo za kategóriu MSP (10-249) dosiahol podiel subjektov s inovačnou činnosťou 30,3 % (na celkovom počte MSP). Najvyšší podiel subjektov s inovačnou činnosťou bol vo veľkých podnikoch (59,3 %).

Najnižšia úroveň inovačnej činnosti jednotlivých veľkostných kategórií podnikov bola zaznamenaná v **stavebníctve**, konkrétne 13,3 % v malých podnikoch (10-49), 21,5 % v stredných podnikoch (50-249). Súhrnne dosiahol podiel MSP (10-249) s inovačnou činnosťou 14,4 %. Najvyšší podiel subjektov s inovačnou činnosťou bol zaznamenaný v rámci veľkých podnikov (30,8 %).

V odvetví **služieb** pôsobilo s inovačnou činnosťou 30,3 % malých podnikov (10-49) a jedna tretina (33,2 %) stredných podnikov (50-249). Súhrnne dosiahol podiel MSP (10-249) s inovačnou činnosťou 30,8 % MSP (10-249). Na porovnanie, vo veľkých podnikoch dosiahol podiel subjektov vykonávajúcich inovačnú aktivitu 42,9 %.

Graf č. 64

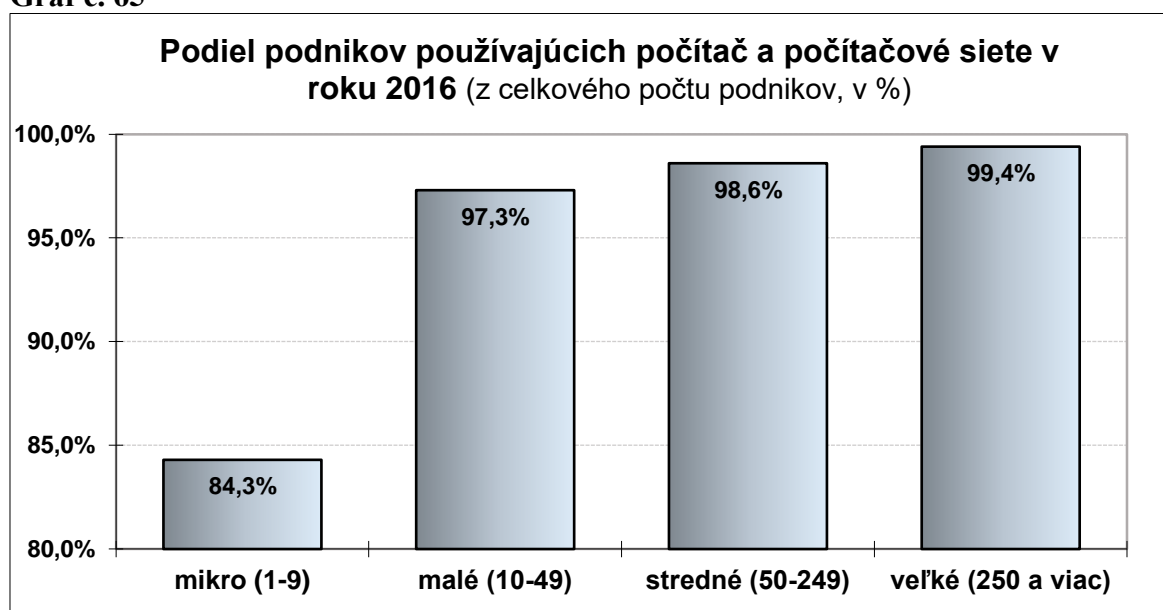

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

11. Využívanie IKT v podnikoch

Podľa prieskumu Štatistického úradu SR o využívaní informačných a komunikačných technológií v podnikoch **využívalo v roku 2016 na Slovensku počítač a počítačové siete 84,3 % mikropodnikov** s počtom zamestnancov od 1 až 9. **Malé podniky** (10 – 49) využívali počítač vo väčšej miere ako mikropodniky – ich podiel dosiahol **97,3 %** v roku 2016. V kategórii stredných (50 – 249) a veľkých (250 a viac) podnikov používal počítač a počítačové siete takmer každý subjekt – **98,6 % stredných podnikov** a 99,4 % veľkých podnikov. Z uvedeného kvantitatívneho prieskumu možno konštatovať, že využitie počítačov so zvyšujúcou veľkosťou podniku narastá. Je to spôsobené nielen zložitejšou organizačnou štruktúrou, ale aj komplikovanejšími vnútropodnikovými procesmi. Podiel podnikov využívajúcich počítač a počítačové siete v roku 2016 znázorňuje graf č. 65.

Graf č. 65

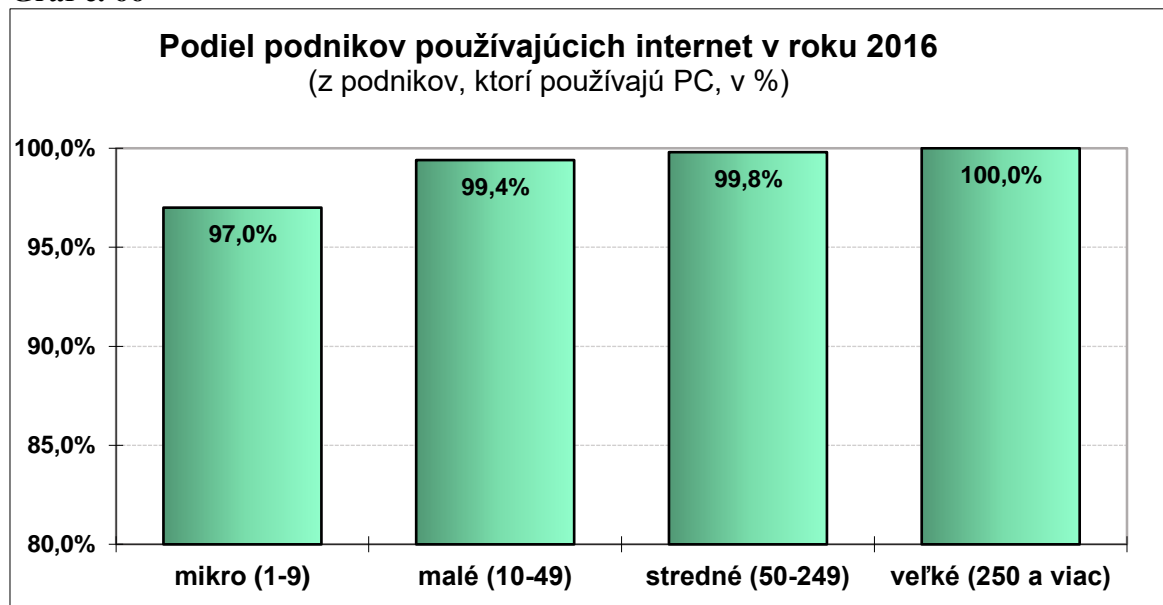

Zdroj: Štatistický úrad, spracované SBA

Počítače a počítačové siete sú najviac využívané v informačnom a komunikačnom sektore, priemyselnej výrobe, veľkoobchode a sektore nehnuteľností. Naopak najmenej využívané sú v administratíve, ubytovacích a stravovacích službách.

Obdobný trend ako v prípade využívania počítačov možno badať v oblasti využívania internetu. Aj v tomto prípade sa potvrdilo, že čím je väčší podnik, tým je vyššia miera využívania internetu. Z výsledkov prieskumu je zrejmé, že takmer všetci používatelia počítačov využívajú aj internet. V roku 2016 z celkového počtu mikropodnikov (1 – 9), ktorí využívajú PC používalo internet 97 %. V rámci kategórie malých podnikov využíva internet až 99,4 % subjektov a v kategórii stredných podnikov až 99,8 %. Zo skupiny veľkých podnikov používajúcich počítač využívajú všetky subjekty internet (100 %). Podiel podnikov využívajúcich internet v roku 2016 znázorňuje nižšie uvedený graf.

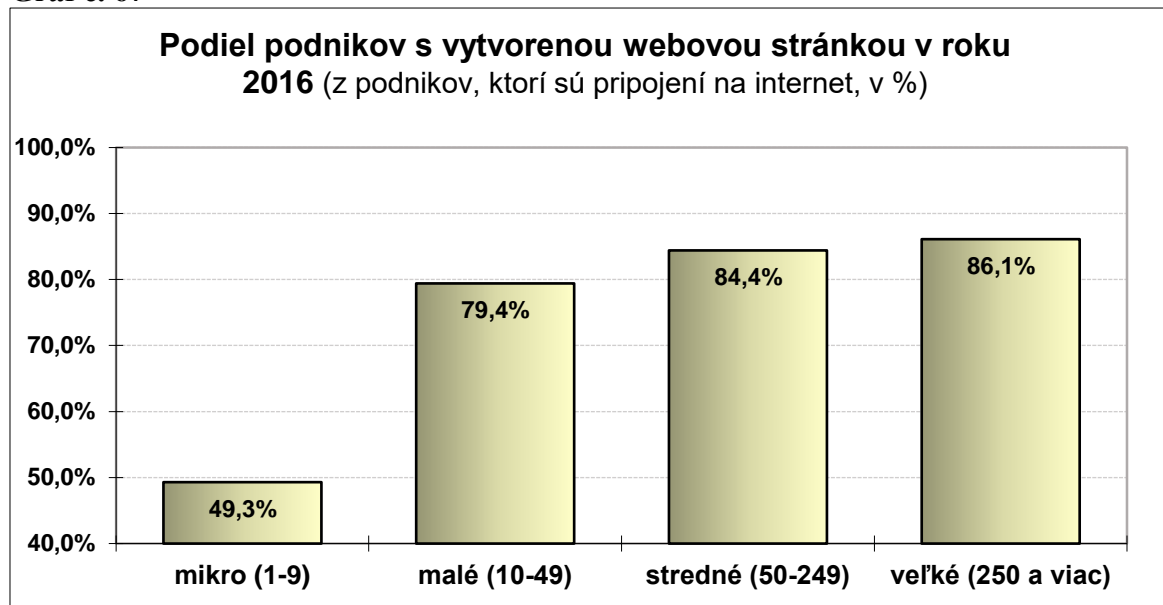
Graf č. 66

Zdroj: Štatistický úrad, spracované SBA

Podľa údajov ŠÚ SR **necelá polovica (49,3 %) mikropodnikov v roku 2016 disponovala vlastnou webovou stránkou**. Vlastnú webovú stránku malo aj **štyri pätiny (79,4 %) malých podnikov a 84,4 % stredných podnikov s pripojením na internet**. V kategórii veľkých podnikov disponovalo vlastnou webovou stránkou 86,1 % podnikateľských subjektov. Podiel podnikov využívajúcich internet v roku 2016 znázorňuje graf č 67.

Graf č. 67

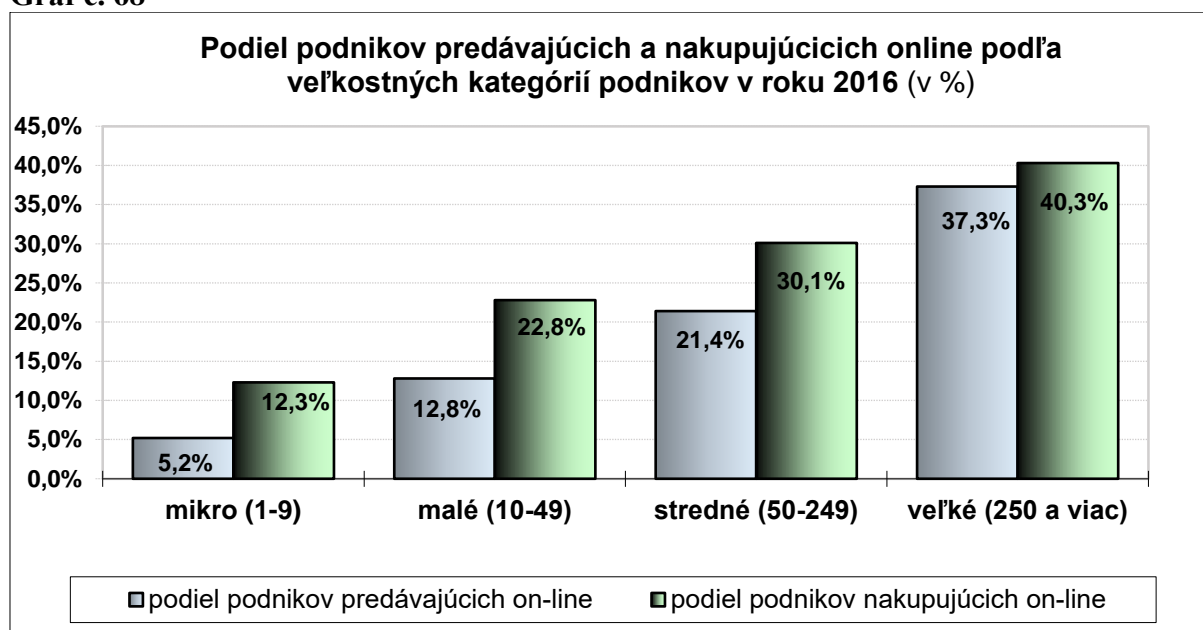
Zdroj: Štatistický úrad, spracované SBA

Na on-line objednávanie alebo rezervovanie využíva vlastnú webovú stránku približne jedna tretina mikropodnikov, 30,7 % malých podnikov a 26,3 % stredných podnikov. Na zverejňovanie svojich výrobných katalógov a cenníkov využíva vlastnú webovú stránku približne deväť z desiatich mikropodnikov, 92,3 % malých podnikov a 85,4 % stredných podnikov. Prostredníctvom vlastnej webovej stránky sleduje vývoj svojich objednávok

približne 11 % malých a stredných podnikov. Na zverejňovanie voľných pracovných miest alebo on-line podávanie žiadostí o zamestnanie používa svoju webovú stránku 28,6 % malých podnikov a 45,1 % stredných podnikov. Sociálne siete v podniku využívalo v roku 2016 necelých 20 % mikropodnikov, 29,2 % malých podnikov a 32,8 % stredných podnikov.

Na nasledujúcom grafe je znázornený podiel podnikov predávajúcich a nakupujúcich on-line v roku 2016. **Z výsledkov prieskumu možno konštatovať, že s rastúcou veľkostnou kategóriou podnikov rastie aj využívanie elektronického obchodu – a to ako pri nákupe, tak aj pri predaji.** V rámci využívania elektronických služieb využívajú podniky vo väčšej miere internet na nákup produktov a služieb ako na predaj. V roku 2016 predávalo výsledky svojej podnikateľskej činnosti 5,2 % mikropodnikov, 12,8 % malých podnikov a 21,4 % stredných podnikov. Na nákup prostredníctvom internetu využíva služby on-line 12,3 % mikropodnikov, 22,8 % malých podnikov a 30,1 % stredných podnikov.

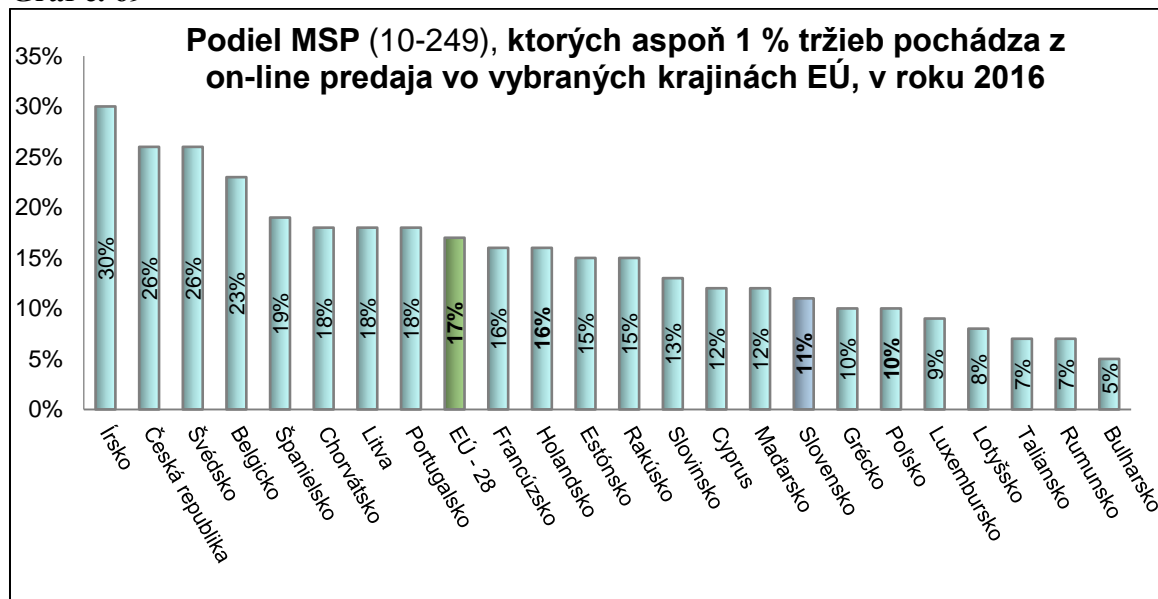
Graf č. 68

Zdroj: Štatistický úrad, spracované SBA

Podiel MSP (10-249), ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja v jednotlivých krajinách EÚ, je uvedený v grafe č. 69. Podľa predmetných údajov je **na Slovensku 11 % malých a stredných podnikov (10-249), u ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja.** V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko uvedenom porovnaní **nachádza na podpriemernej úrovni.** V krajinách EÚ - 28 až 17 % MSP (10-249) dosahuje aspoň 1 % tržieb z on-line predaja. Z jednotlivých krajín V4 sa pred Slovenskom umiestnila Česká republika (26 %) a taktiež Maďarsko (12 %). Naopak Poľsko sa s dosiahnutým podielom 10 % umiestnilo za Slovenskom.

Graf č. 69

Zdroj: Štatistický úrad, spracované SBA

12. Záver

Početnosť malých a stredných podnikov sa v roku 2016 v medziročnom porovnaní zvýšila o 4,9 % na 557 122, hlavne v dôsledku nárastu malých a stredných podnikov – právnických osôb o 9,1 %. Počet fyzických osôb - podnikateľov sa zvýšil o 2,5 %, pričom vzrástol po prvýkrát od roku 2008.

Najvýznamnejšie zastúpenie na celkovom počte podnikateľských subjektov mali naďalej mikropodniky (97,1 %), následne malé (2,3 %) a stredné podniky (0,5 %). Z hľadiska právnych foriem tvoria fyzické osoby – podnikatelia takmer dve tretiny (62,3 %) z celkového počtu aktívnych MSP na Slovensku. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov je aktívnych v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel. V medziročnom porovnaní vzrástol počet malých a stredných podnikateľov v celom spektre odvetví. V relatívnom vyjadrení sa ich počet najvýraznejšie zvýšil v obchode (o 7,3 %), v pôdohospodárstve (o 6,5 %), či v obchodných službách (o 6,0 %). Po predchádzajúcom poklese došlo v roku 2016 k opätovnému nárastu zastúpenia žien v rámci fyzických osôb – podnikateľov. V medziročnom porovnaní sa zvýšilo zastúpenie žien o 0,4 p. b. na 28,8 %.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje vysokou podnikateľskou aktivitou, dominantným zastúpením mikropodnikov, či podpriemerným zastúpením žien na celkovom počte podnikateľov.

V roku 2016 sa zastavil trend poklesu vznikov malých a stredných podnikov. V medziročnom porovnaní sa počet vzniknutých malých a stredných podnikov zvýšil o 11,8 % na 58 838 subjektov (podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR). Počet zaniknutých MSP sa po predchádzajúcom poklese zvýšil o viac ako jednu štvrtinu.

Každý piaty (22,0 %) aktívny malý a stredný podnik pôsobí na území Bratislavského kraja. Ostatné kraje majú zastúpenie na celkovom počte MSP v intervale od 9,6 % (Trenčiansky kraj) do 13,5 % (Žilinský kraj). V medziročnom porovnaní sa zvýšila početnosť malých a stredných podnikov vo všetkých krajoch SR, pričom najvýraznejší rast bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji. Najvyššia miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP – PO bola v roku 2016 zaznamenaná v okresoch v rámci mesta Bratislava a Košice, v rámci FO - podnikateľov v okresoch Námestovo, Bratislava I a Stará Ľubovňa.

Malé a stredné podniky dosiahli v roku 2016 najvyšší rast (o 3,5 %) zamestnanosti od predkrízového roku 2008. Zamestnanosť sa zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách MSP-PO. Mierny pokles bol zaznamenaný len v rámci FO - podnikateľov. Podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike dosiahol 74,1 % a na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR 59,3 %. V rámci porovnania s ostatnými krajinami EÚ sa Slovensko vyznačuje nadpriemerným podielom MSP na zamestnanosti.

Hlavné ekonomické ukazovatele charakterizujúce vývoj MSP sa vyvíjali pozitívne aj v roku 2016. Vytvorená pridaná hodnota malých a stredných podnikov sa v medziročnom porovnaní zvýšila o 4,3 %. Viac ako polovica vytvorenej pridanej hodnoty je výsledkom činnosti MSP pôsobiacich v sektore priemyslu a obchodu. Vplyvom vyššieho rastu pridanej hodnoty veľkých podnikov ako MSP, však vykazuje podiel MSP na vytvorenej pridanej hodnote klesajúcu tendenciu už šiesty rok po sebe. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ slovenské malé a stredné podniky zaostávajú v dosiahnutom podiele na vytvorenej pridanej hodnote.

V absolútnej hodnote sa MSP medziročne zvýšila aj hrubá produkcia (o 2,2 %) a zisk pred zdanením MSP (o 3,3 %).

Malé a stredné podniky zaznamenali medziročný nárast tržieb vo všetkých posudzovaných odvetviach okrem stavebníctva, v rámci ktorého sa vyprodukovaná produkcia MSP znížila o 6 %. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom objeme tržieb vo vybraných odvetviach v roku 2016 dosahoval od 34,2 % v priemysle do 83,8 % vo vybraných trhových službách.

V zahranično-obchodnej výmene tovarov si dominantné postavenie udržujú veľké podniky. Podľa predbežných výsledkov ŠÚ SR sa vývoz malých a stredných podnikov v roku 2016 takmer nezmenil. Podiel MSP na celkovom vývoze sa mierne znížil na 29,0 %. Z teritoriálneho hľadiska sa malým a stredným podnikom nedarí znížiť závislosť na dopyte zo strany EÚ. Vývoz MSP do krajín mimo EÚ predstavuje len 8,7 % z celkového vývozu MSP a v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa slovenské MSP vyznačujú najnižšou intenzitou vývozu na trhy tretích krajín.

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo na konci roka 2016 evidovaných v high-tech sektoroch viac ako 19 tisíc aktívnych malých a stredných podnikov, pričom z celkového počtu MSP tvorili podiel 4,4 %. Z dlhodobého hľadiska sa vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach vyznačuje rastúcou dynamikou, hlavne vplyvom rastu MSP v high-tech službách. MSP dosahujú podiel na tržbách v high-tech sektoroch podiel takmer jednu tretinu a viac ako polovicu na celkovej zamestnanosti.

Inovačná aktivita malých a stredných podnikov (10-249) na Slovensku naďalej nevykazuje známky pozitívneho vývoja. Podľa údajov Eurostatu bol na Slovensku inovatívny takmer každý tretí malý a stredný podnik (30,5 %). V rámci EÚ – 28 však vykonáva inovačné aktivity takmer každý druhý MSP (48,0 %). Najvyššou mierou inovačných aktivít sa vyznačujú MSP pôsobiace v odvetví priemyslu a v odvetví služieb.

V rámci využívania informačných a komunikačných technológií v sektora MSP možno konštatovať, že využitie počítačov so zvyšujúcou veľkosťou podniku narastá. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ sa slovenské MSP (10-249) s dosiahnutým 11 % podielom subjektov, u ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja umiestňujú medzi krajinami s podpriemernými výsledkami v tejto oblasti.

PRÍLOHY

Zoznam tabuliek

Zoznam grafov

Zoznam máp

Príloha: Tabuľky

Zoznam tabuliek

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Tab. č. 1	Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov k 31. 12. 2016
Tab. č. 2	Počet malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia
Tab. č. 3	Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ
Tab. č. 4	Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
Tab. č. 5	Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy
Tab. č. 6	Rýchlorastúce podniky v SR v roku 2014
Tab. č. 7	Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v roku 2014
Tab. č. 8	Vznik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie
Tab. č. 9	Zánik právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti
Tab. č. 10	Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2014
Tab. č. 11	Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach (sekcia SK NACE B až S) spolu v SR podľa referenčných rokov
Tab. č. 12	Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR k 31.12.
Tab. č. 13	Vývoj počtu zaniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR k 31.12.
Tab. č. 14	Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2016
Tab. č. 15	Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie
Tab. č. 16	Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a krajinách EÚ
Tab. č. 17	Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)
Tab. č. 18	Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem
Tab. č. 19	Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem
Tab. č. 20	Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem
Tab. č. 21	Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem
Tab. č. 22	Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem
Tab. č. 23	Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb
Tab. č. 24	Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016
Tab. č. 25	Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016
Tab. č. 26	Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016

Tab. č. 27	Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016
Tab. č. 28	Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE
Tab. č. 29	Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Zoznam grafov

Číslo tabuľky	Názov tabuľky
Graf č. 1	Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2016
Graf č. 2	Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 3	Trend vývoja početnosti MSP podľa veľkostných kategórií (2008=100)
Graf č. 4	Vývoj početnosti malých a stredných podnikov podľa jednotlivých právnych foriem
Graf č. 5	Odvetvová štruktúra MSP v roku 2016
Graf č. 6	Štruktúra MSP podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 7	Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2016
Graf č. 8	Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinan. podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 9	Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 10	Štruktúra FO - podnikateľov podľa právnych foriem v roku 2016
Graf č. 11	Vývoj počtu živnostníkov v SR
Graf č. 12	Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR
Graf č. 13	Odvetvová štruktúra FO - podnikateľov v roku 2016
Graf č. 14	Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2016
Graf č. 15	Štruktúra živnostníkov podľa jednotlivých odvetví
Graf č. 16	Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2016
Graf č. 17	Zastúpenie žien na celkovom počte podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem
Graf č. 18	Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov
Graf č. 19	Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2015-2016
Graf č. 20	Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2016
Graf č. 21	Vývoj počtu MSP - právnických osôb
Graf č. 22	Veľkostná štruktúra MSP - PO
Graf č. 23	Počet MSP - PO podľa jednotlivých odvetví v roku 2016
Graf č. 24	Štruktúra MSP-PO podľa odvetví
Graf č. 25	Podiel vzniknutých právnických osôb a FO - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2014
Graf č. 26	Podiel zaniknutých právnických osôb a FO - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2013
Graf č. 27	Podiel aktívnych právnických osôb a FO - podnikateľov po dvoch rokoch od svojho vzniku (miera prežitia) vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2014
Graf č. 28	Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu k 31.12.2016
Graf č. 29	Vývoj počtu MSP-PO v krajinách SR

Graf č. 30	Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajocho SR
Graf č. 31	Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie
Graf č. 32	Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2016
Graf č. 33	Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2016
Graf č. 34	Podiel MSP - PO na zamestnanosti vo vybraných odvetviach v roku 2016
Graf č. 35	Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 36	Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2016
Graf č. 37	Vývoj objemu tržieb MSP vo vybraných odvetviach a stavebnej produkcii (v mil. Eur)
Graf č. 38	Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 39	Vývoj hrubej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov (PO - nefinančných korporácií), v mil. Eur
Graf č. 40	Vývoj pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (PO - nefinančných korporácií), v mil. Eur
Graf č. 41	Trend vývoja pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (2008 = 100)
Graf č. 42	Odvetvová štruktúra pridanej hodnoty MSP-PO (nefinančných korporácií) v rokoch 2012 - 2016
Graf č. 43	Veľkostná štruktúra pridanej hodnoty (PO - nefinančných korporácií) v roku 2016 podľa odvetví
Graf č. 44	Podiel MSP na pridanej hodnote v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 45	Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014 (v tis. Eur)
Graf č. 46	Vývoj zisku pred zdanením podľa veľkostných kategórií podnikov (PO - nefinančných korporácií), v mil. Eur
Graf č. 47	Objem vývozu podľa veľkostných kategórií
Graf č. 48	Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2016
Graf č. 49	Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 50	Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2014
Graf č. 51	Objem dovozu podľa veľkostných kategórií
Graf č. 52	Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2016
Graf č. 53	Podiel MSP na vybraných ukazovateľoch
Graf č. 54	Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch
Graf č. 55	Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100)
Graf č. 56	Štruktúra živnostníkov v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
Graf č. 57	Štruktúra živnostníkov v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
Graf č. 58	Štruktúra MSP- PO v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby
Graf č. 59	Štruktúra MSP-PO v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti
Graf č. 60	Podiel MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v priemysle a službách vo vybraných krajinách EÚ v roku 2013

Graf č. 61	Vývoj tržieb v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov (v mil. Eur)
Graf č. 62	Vývoj zamestnanosti v high-tech odvetviach podľa veľkostných kategórií podnikov
Graf č. 63	Podiel MSP s inovačnou činnosťou v jednotlivých krajinách EÚ v roku 2014 a 2012
Graf č. 64	Podiel podnikov s inovačnou činnosťou podľa odvetví a veľkostných kategórií
Graf č. 65	Podiel podnikov používajúcich počítač a počítačové siete v roku 2016 (z celkového počtu podnikov, v %)
Graf č. 66	Podiel podnikov používajúcich internet v roku 2016 (z podnikov, ktorí používajú PC, v %)
Graf č. 67	Podiel podnikov s vytvorenou webovou stránkou v roku 2016 (z podnikov, ktorí sú pripojení na internet, v %)
Graf č. 68	Podiel podnikov predávajúcich a nakupujúcich online podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2016 (v %)
Graf č. 69	Podiel MSP (10-249), ktorých aspoň 1 % tržieb pochádza z on-line predaja vo vybraných krajinách EÚ, v roku 2016

Zoznam máp

Číslo máp	Číslo mapy
Mapa č.1	Miera podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v roku 2016
Mapa č.2	Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci MSP-PO v okresoch SR v období 2011-2016
Mapa č.3	Miera podnikateľskej aktivity v rámci FO - podnikateľov v okresoch SR v roku 2016
Mapa č.4	Dynamika vývoja miery podnikateľskej aktivity v rámci FO-podnikateľov v okresoch SR v období 2009-2016

Príloha: Tabuľky**Tab. č. 24: Počet podnikateľských subjektov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016**

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikro podniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	24 075	856	181	25 112	25 112	1
Ťažba a dobývanie	Priemysel	171	44	13	228	72 208	2
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		3 043	392	120	3 555		23
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		5 278	226	87	5 591		22
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		13 353	323	50	13 726		12
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		22	1	1	24		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		389	42	22	453		5
Výroba základných farmaceutických výrobkov		15	9	4	28		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		3 766	307	135	4 208		40
Výroba kovov a kovových konštrukcií		27 561	617	202	28 380		29
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		845	62	35	942		11
Výroba elektrických zariadení		1 345	75	72	1 492		29
Výroba strojov a zariadení inde nezaraďených		1 246	162	103	1 511		26
Výroba dopravných prostriedkov		286	51	75	412		52
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zar.		9 308	279	81	9 668		18
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		409	92	34	535		11
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		1 301	108	46	1 455		12
Stavebníctvo	Stavebníctvo	90 468	1 183	173	91 824	91 824	11
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	127 507	3 059	381	130 947	130 947	80
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	19 547	869	181	20 597	20 597	48
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	18 832	880	75	19 787	19 787	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	5 451	53	10	5 514	20 991	3
Telekomunikácie		285	18	7	310		8
IT a ostatné informačné služby		14 830	265	72	15 167		13
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	10 847	91	39	10 977	133 002	23
Činnosti v oblasti nehnuteľností		13 964	377	59	14 400		12
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		53 314	702	95	54 111		15
Vedecký výskum a vývoj		662	25	7	694		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		19 881	257	29	20 167		2
Administratívne a podporné služby		31 697	751	205	32 653		42
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	3	3	2	8	42 654	3
Vzdelávanie		7 277	54	11	7 342		1
Zdravotníctvo		9 930	211	82	10 223		62
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		1 169	11	3	1 183		0
Umenie, zábava a rekreácia		4 559	102	35	4 696		9
Ostatné činnosti		19 083	105	14	19 202		1

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Tab. č. 25: Počet fyzických osôb - podnikateľov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov				
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	18 180	42	2	18 224	18 224
Ťažba a dobývanie	Priemysel	36	0	0	36	53 286
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		1 558	94	9	1 661	
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		4 121	36	0	4 157	
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		10 245	41	1	10 287	
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		3	0	0	3	
Výroba chemikálií a chemických produktov		113	0	0	113	
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3	0	0	3	
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 596	22	1	2 619	
Výroba kovov a kovových konštrukcií		24 153	39	2	24 194	
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		397	0	0	397	
Výroba elektrických zariadení		832	2	0	834	
Výroba strojov a zariadení inde nezarađených		676	8	1	685	
Výroba dopravných prostriedkov		113	3	0	116	
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zar.		7 632	32	2	7 666	
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		19	0	0	19	
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		491	4	1	496	
Stavebníctvo	Stavebníctvo	74 498	104	5	74 607	74 607
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	74 527	460	20	75 007	75 007
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	10 690	37	0	10 727	10 727
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	11 810	195	4	12 009	12 009
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 365	1	1	3 367	10 314
Telekomunikácie		27	0	0	27	
IT a ostatné informačné služby		6 919	1	0	6 920	
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	10 250	6	2	10 258	64 524
Činnosti v oblasti nehnuteľností		2 035	7	0	2 042	
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		29 041	35	0	29 076	
Vedecký výskum a vývoj		197	0	0	197	
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		10 767	4	3	10 774	
Administratívne a podporné služby		12 141	33	3	12 177	
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	0	0	0	0	28 294
Vzdelávanie		4 741	4	0	4 745	
Zdravotníctvo		4 003	3	0	4 006	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		879	0	0	879	
Umenie, zábava a rekreácia		2 159	5	0	2 164	
Ostatné činnosti		16 496	4	0	16 500	

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Tab. č. 26: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov				
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	12 709	34	2	12 745	12 745
Ťažba a dobývanie	Priemysel	33	0	0	33	53 258
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		1 542	94	9	1 645	
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		4 121	36	0	4 157	
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		10 245	41	1	10 287	
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		3	0	0	3	
Výroba chemikálií a chemických produktov		113	0	0	113	
Výroba základných farmaceutických výrobkov		3	0	0	3	
Výroba výrobkov z gumy a plastu		2 596	22	1	2 619	
Výroba kovov a kovových konštrukcií		24 153	39	2	24 194	
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		397	0	0	397	
Výroba elektrických zariadení		832	2	0	834	
Výroba strojov a zariadení inde nezaradených		675	8	1	684	
Výroba dopravných prostriedkov		113	3	0	116	
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zar.		7 630	32	2	7 664	
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		13	0	0	13	
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		491	4	1	496	
Stavebníctvo	Stavebníctvo	74 495	104	5	74 604	74 604
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	74 466	460	20	74 946	74 946
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	9 817	35	0	9 852	9 852
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	11 809	195	4	12 008	12 008
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	3 365	1	1	3 367	10 314
Telekomunikácie		27	0	0	27	
IT a ostatné informačné služby		6 919	1	0	6 920	
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	3 407	3	2	3 412	50 497
Činnosti v oblasti nehnuteľností		2 023	7	0	2 030	
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		23 396	8	0	23 404	
Vedecký výskum a vývoj		197	0	0	197	
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		9 353	4	3	9 360	
Administratívne a podporné služby		12 065	26	3	12 094	
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	0	0	0	0	24 744
Vzdelávanie		4 741	4	0	4 745	
Zdravotníctvo		488	1	0	489	
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		865	0	0	865	
Umenie, zábava a rekreácia		2 141	5	0	2 146	
Ostatné činnosti		16 495	4	0	16 499	

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Tab. č. 27: Počet právnických osôb - podnikov podľa jednotlivých odvetví a veľkostných kategórií podnikov k 31.12.2016

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Veľkostné kategórie podnikov					
		Mikropodniky (0 - 9)	Malé podniky (10 - 49)	Stredné podniky (50 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Spolu MSP (0 - 249)	Veľké podniky (250 a viac)
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	Pôdohospodárstvo	5 895	814	179	6 888	6 888	1
Ťažba a dobývanie	Priemysel	135	44	13	192	18 922	2
Výroba potravín, nápojov a tabakových výrobkov		1 485	298	111	1 894		23
Výroba textilu, odevov, kože a kožených výrobkov		1 157	190	87	1 434		22
Výroba drevených a papierových výrobkov, tlač		3 108	282	49	3 439		12
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov		19	1	1	21		1
Výroba chemikálií a chemických produktov		276	42	22	340		5
Výroba základných farmaceutických výrobkov		12	9	4	25		3
Výroba výrobkov z gumy a plastu		1 170	285	134	1 589		40
Výroba kovov a kovových konštrukcií		3 408	578	200	4 186		29
Výroba počítačových, elektronických výrobkov		448	62	35	545		11
Výroba elektrických zariadení		513	73	72	658		29
Výroba strojov a zariadení inde nezarađených		570	154	102	826		26
Výroba dopravných prostriedkov		173	48	75	296		52
Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zar.		1 676	247	79	2 002		18
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		390	92	34	516		11
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd		810	104	45	959		12
Stavebníctvo	Stavebníctvo	15 970	1079	168	17 217	17 217	11
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel	Obchod	52 980	2599	361	55 940	55 940	80
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	8 857	832	181	9 870	9 870	48
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	7 022	685	71	7 778	7 778	6
Nakladateľské, audiovizuálne a rozhlasové činnosti	Doprava, informácie	2 086	52	9	2 147	10 677	3
Telekomunikácie		258	18	7	283		8
IT a ostatné informačné služby		7 911	264	72	8 247		13
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	597	85	37	719	68 478	23
Činnosti v oblasti nehnuteľností		11 929	370	59	12 358		12
Právne a účtovnícke činnosti, poradenstvo v oblasti riadenia, architektonické činnosti, technické testovanie a analýzy		24 273	667	95	25 035		15
Vedecký výskum a vývoj		465	25	7	497		0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti		9 114	253	26	9 393		2
Administratívne a podporné služby		19 556	718	202	20 476		42
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	Ostatné služby	3	3	2	8	14 360	3
Vzdelávanie		2 536	50	11	2 597		1
Zdravotníctvo		5 927	208	82	6 217		62
Rezidenčná starostlivosť a sociálna práca		290	11	3	304		0
Umenie, zábava a rekreácia		2 400	97	35	2 532		9
Ostatné činnosti		2 587	101	14	2 702		1

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Tab. č. 28: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskeho a dentálneho nástroja a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskeho a dentálneho nástroja a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tab. č. 29: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99